ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο πόλεμος κατά της Ουκρανίας: Εφαρμόζοντας την ΚΑΛ στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο

Αθανασαράκη Αντωνία

Βόλος, 2023

Τριμελής επιτροπή αξιολόγησης

Επιβλέπουσα

Κίτσιου Ρούλα

Επίκουρη Καθηγήτρια/Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών/Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης

1ο μέλος

Σηφάκη Ειρήνη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια/Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών/Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

2ο μέλος

Γογωνάς Νίκος

Επίκουρος Καθηγητής/Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών/Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

«Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © [Αντωνία Αθανασαράκη, 2023]

Η έγκριση της Πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Γλωσσικών & Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας δεν δηλώνει απαραιτήτως την αποδοχή των απόψεων της συγγραφέα»

«Υπεύθυνη Δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι η συγγραφέας αυτής της Πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια που προσφέρθηκε στη συγγραφή της αναγνωρίζεται και αναφέρεται στο κείμενο. Επιπλέον, αναφέρονται όλες οι βιβλιογραφικές πηγές που αξιοποιήθηκαν, πρωτογενείς και δευτερογενείς, είτε η συμβολή τους παρατίθεται επακριβώς ως απόσπασμα είτε ως παράφραση»

Περίληψη

Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία το κοινοβούλιο αποτελεί μια δημοκρατική θεσμική σφαίρα πολιτικής συζήτησης, επίλυσης ζητημάτων και λήψης αποφάσεων. Οι πολιτικοί προσπαθούν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων τους χρησιμοποιώντας ρητορικά μέσα και τεχνικές προπαγάνδας κατά τη διάρκεια των νομοθετικών συζητήσεων και των διαδικασιών που δημοσιοποιούνται. Ειδικότερα για το ελληνικό πλαίσιο, ο κοινοβουλευτικός λόγος, ο οποίος έχει τις δικές του συμβάσεις και νόρμες, αποτελεί ένα υπομελετημένο αντικείμενο έρευνας της ανάλυσης λόγου. Σε αυτή την έρευνα, στόχος μας ήταν να εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο πλαισιώθηκε η συζήτηση για τον πόλεμο στην Ουκρανία στο ελληνικό κοινοβούλιο. Ειδικότερα, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, πολλά έθνη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, αναγκάστηκαν να πάρουν θέση για αυτό το σημαντικό θέμα. Σε σχετική λοιπόν ειδική ημερήσια διάταξη του Κοινοβουλίου (1η Μαρτίου 2022), η οποία συγκαλέστηκε από τον Έλληνα πρωθυπουργό, στόχος ήταν η ενημέρωση και η συζήτηση των επιπτώσεων για την Ελλάδα από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Για να αναλυθεί το περιεχόμενο αυτής της ειδικής διάταξης εφαρμόστηκε η Λογο-Ιστορική Προσέγγιση (ΛΙΠ) όπως την έχουν εισηγηθεί οι Reisigl και Wodak (2009). Συγκεκριμένα, εστιάσαμε στις πρωτολογίες του Πρωθυπουργού και του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, όπως αυτοί τοποθετήθηκαν στο πλαίσιο της ειδικής συνόδου. Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει τους ανταγωνιστικούς λόγους που αναπτύχθηκαν, μέσα από διάφορες λεξικογραμματικές επιλογές οι οποίες συνέβαλαν στη διαμόρφωση των μέσων επιχειρηματολογίας και των στρατηγικών που χρησιμοποίησαν. Τα σημαντικότερα ευρήματα αφορούν α) στην κριτική που ασκήθηκε στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας και β) στην κριτική που ασκήθηκε στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Τα συμπεράσματα αυτής της μελέτης ευελπιστούμε να συμβάλουν στην ανάπτυξη επίγνωσης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η πολιτική ρητορική για τον πόλεμο χρησιμοποιείται για την προώθηση μη ορατών/κρυμμένων πολιτικών στόχων.

Λέξεις – κλειδιά: Κριτικές Σπουδές Λόγου, Κοινοβουλευτικός Λόγος, Πόλεμος στην Ουκρανία, Πρωτολογίες, ΛΙΠ (Λογοϊστορική Προσέγγιση)

Abstract

According to relevant literature, the parliament is a democratic institutional sphere of political debate, issue resolution and decision-making. Politicians try to gain the trust of their voters by using rhetorical devices and propaganda techniques during legislative debates and public procedures. Particularly for the Greek context, parliamentary discourse, which has its own conventions and norms, is an understudied object of discourse analysis research. In this study, our aim was to examine how the debate on the war in Ukraine was framed in the Greek parliament. In particular, following Russia's invasion of Ukraine in February 2022, many nations, including Greece, were forced to take sides on this important issue. Therefore, in a related special agenda of the Parliament (March 1st, 2022), convened by the Greek Prime Minister, the aim was to inform and discuss the consequences for Greece due to the war against Ukraine. To analyze the content of this special agenda, we applied the Discourse-Historical Approach (DHA) as proposed by Reisigl and Wodak (2009). In particular, we focused on the protologues of the Prime Minister and the Leader of the Official Opposition as they positioned themselves in the context of the special session. The data analysis highlights the competing discourses that were performed through various lexicographical choices that contributed into shaping the means of argumentation and the strategies they used. The most important findings relate to a) the criticism of Russia's policies/practices and b) the criticism of the EU and NATO. The findings of this study will hopefully contribute to raising awareness of how political rhetoric about war is used to promote invisible/hidden political objectives.

Keywords: Critical Discourse Studies, Parliamentary discourse, War in Ukraine, Protologues, Discourse-Historical Approach (DHA)

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες 7
1. Εισαγωγή 1
2. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της έρευνας 4
Οι σχέσεις Ρωσίας – Ουκρανίας και η ρωσική εισβολή 4
Το ελληνικό πλαίσιο 5
Μέρος Α': Θεωρητικό μέρος 7
3. Εννοιολογικό πλαίσιο 7
3.1 Ορίζοντας τον Λόγο (Discourse) 7
3.1.1 Κριτικές Σπουδές Λόγου 8
3.2 Πολιτικός Λόγος 8
3.3 Κοινοβουλευτικός Λόγος 11
3.3.1 Ελληνικός κοινοβουλευτικός λόγος 13
3.4 Λόγος του Πολέμου 14
4. Η σχετική έρευνα στο πεδίο 16
Μέρος Β': Ερευνητικό μέρος 20
5. Μεθοδολογία της έρευνας 20
5.1 Ερευνητικός σκοπός και Ερευνητικά ερωτήματα 20
5.2 Επιλογή Μεθόδου 20
5.1.2 Η προσέγγιση Wodak & Reisigl 21
5.3 Σχηματισμός του corpus 23
5.5 Περιορισμοί της έρευνας 26
6. Αποτελέσματα 27
6.1 Ανάλυση της Μικροδομής Πρωτολογίας Πρωθυπουργού 30
Θέμα 1ο: Εισβολή της Ρωσίας 30
Υπόθεμα 1ο: Κριτική στην πρακτική/πολιτική της Ρωσίας 30
Υπόθεμα 2ο: Συνέπειες Ρωσικής εισβολής 32
Θέμα 2ο: ΕΕ, Διεθνής κοινότητα, ΝΑΤΟ 34
Υπόθεμα 1ο: Κριτική στις πρακτικές/ πολιτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ 34
Υπόθεμα 2ο: Ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και της Διεθνούς Κοινότητας 36
6.3 Ανάλυση της Μικροδομής Πρωτολογίας Αρχηγού Αξιωματικής Αντιπολίτευσης 38
Θέμα 1ο: Εισβολή της Ρωσίας 38
Υπόθεμα 1ο: Κριτική στην πρακτική/πολιτική της Ρωσίας 38
Υπόθεμα 2ο: Συνέπειες Ρωσικής εισβολής 40
Θέμα 2ο: ΕΕ, Διεθνής κοινότητα, ΝΑΤΟ 42
Υπόθεμα 1ο: Κριτική στις πρακτικές/ πολιτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ 42

7. Συζήτηση – Συμπεράσματα 47
7.1 Διαλογική/γλωσσική κατασκευή του Πολέμου κατά της Ουκρανίας 47
7.1.1 Επιχειρηματολογική τοποθέτηση Πρωθυπουργού και Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης 47
7.1.2 Λεξικογραμματικές επιλογές 48
7.1.3 Διαφορές στην κατασκευή του νοήματος 49
7.2 Συζήτηση 50
7.3 Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες 52
Βιβλιογραφία 53
Παραρτήματα 59
Παράρτημα Ι: Βασικοί τόποι (Wodak, 2001) 59
Παράρτημα ΙΙ: Πορεία έρευνας: Διαδικασία ανάλυσης 61
Παράρτημα ΙΙΙ: Δειγματική ανάλυση 62
Παράρτημα IV: Κυρίως ανάλυση 70

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Ρούλα Κίτσιου, για την ανεκτίμητη καθοδήγηση και υποστήριξή της καθ' όλη τη διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας, καθώς η τεχνογνωσία και η ανατροφοδότησή της ήταν καθοριστικές για τη διαμόρφωση της ποιότητας της έρευνάς μου. Θα ήθελα, ακόμη, να ευχαριστήσω τους/τις κριτικούς/ές μου φίλους/ες, τη Στέλλα Μπράτιμου, για τις πολύτιμες ιδέες και γνώσεις της στον τομέα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (ΚΑΛ) και του Πολιτικού Λόγου στην Ελλάδα και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας πτυχιακών εργασιών, για τις ενδιαφέρουσες συζητήσεις και τις διαφορετικές οπτικές γωνίες που εμπλούτισαν την κατανόηση του κοινοβουλευτικού λόγου σε αυτό το πλαίσιο. Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους/τις φίλους/ες μου για την αμέριστη υποστήριξη και ενθάρρυνσή τους κατά τη διάρκεια των προκλήσεων αυτού του ερευνητικού ταξιδιού.

1. Εισαγωγή

Ο πόλεμος κατά της Ουκρανίας, ο οποίος ξεκίνησε με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022 και συνεχίζει να κλιμακώνεται, είχε εκτεταμένες συνέπειες για την περιοχή και προκάλεσε έντονες συζητήσεις και προβληματισμούς παγκοσμίως. Η κατανόηση των κοινωνικοπολιτικών διαστάσεων και των λόγων που περιβάλλουν αυτή τη σύγκρουση είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση της πολυπλοκότητάς της και τη διερεύνηση πιθανών οδών επίλυσης. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται ο πόλεμος στο ελληνικό κοινοβούλιο, που αποτελεί έναν χώρο ο οποίος διαμορφώνει τον κυρίαρχο πολιτικό λόγο αναφερόμενος στις απόψεις και τις ιδέες που κυριαρχούν στην πολιτική σφαίρα και που επηρεάζουν τη διαμόρφωση των πολιτικών αποφάσεων. Στο ελληνικό κοινοβούλιο, οι πολιτικοί αναλαμβάνουν τον ρόλο του να παρουσιάζουν, να αναλύουν και να συζητούν θέματα που αφορούν την Ουκρανία και τον πόλεμο εκεί. Η διαμόρφωση του πολεμικού πλαισίου στο κοινοβούλιο περιλαμβάνει τη χρήση λεκτικών και ρητορικών στρατηγικών για την ενίσχυση των πολιτικών τους θέσεων και την επιρροή της κοινής γνώμης. Παρ' όλο που η Ελλάδα μπορεί να μην εμπλέκεται άμεσα στη σύγκρουση, ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χώρα με ιστορικούς δεσμούς με τη Ρωσία και την Ουκρανία, έχει μερίδιο στην έκβαση και συμβάλλει στην ευρύτερη διεθνή αντίδραση.

Ως εκ τούτου, η ανάλυση του ελληνικού κοινοβουλευτικού λόγου επιτρέπει την κατανόηση των οπτικών, της κριτικής και των προτάσεων πολιτικής που διατυπώνονται από τους/τις Έλληνες/ίδες πολιτικούς. Η παρουσιαζόμενη μελέτη αποσκοπεί στη διερεύνηση του κοινωνικοπολιτικού πλαισίου, της ρητορικής και των στρατηγικών λόγου που χρησιμοποιούνται στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο για τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας. Με τη διερεύνηση των ομιλιών που εκφωνήθηκαν από Έλληνες πολιτικούς, επιδιώκουμε να εντοπίσουμε τα βασικά θέματα, τις ιδεολογικές θέσεις και τις ρητορικές τακτικές που χρησιμοποιούνται για τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και την επιρροή των πολιτικών αποφάσεων.

Επιπλέον, η μελέτη στοχεύει να συμβάλει στην ευρύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι πολιτικοί φορείς σε κοινοβουλευτικά περιβάλλοντα κατασκευάζουν λόγους που σχετίζονται με τις συγκρούσεις και τις διεθνείς σχέσεις. Η εξέταση του ελληνικού κοινοβουλευτικού λόγου σχετικά με τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας όχι μόνο παρέχει πληροφορίες για τη στάση της Ελλάδας στη σύγκρουση, αλλά συνεισφέρει και με δεδομένα για το ευρύτερο πεδίο της ανάλυσης λόγου, της πολιτικής επικοινωνίας και των διεθνών

σχέσεων. Με την κατανόηση της δυναμικής του λόγου μέσα στο ελληνικό κοινοβουλευτικό πλαίσιο, μπορούμε να αποκτήσουμε μια βαθύτερη κατανόηση του ευρύτερου κοινωνικοπολιτικού τοπίου και των επιπτώσεων του πολέμου κατά της Ουκρανίας.

Καθώς η ανάλυση του κοινοβουλευτικού λόγου συμπεριλαμβάνει την αναμέτρηση της ερευνήτριας με τους προσωπικούς προβληματισμούς, τις σκέψεις και την ιδεολογία της, κρίνεται σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο η θεσιακότητα της ερευνήτριας, δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο τοποθετείται απέναντι στο θέμα που μελετάει, ώστε η αναγνώστρια/ο αναγνώστης της μελέτης αυτής να λάβει υπόψη της/του αυτό το πρίσμα διαβάζοντας το κείμενο. Ειδικότερα, η ερευνήτρια διαλέγοντας αυτό το θέμα προς μελέτη άντλησε από τα προσωπικά της ενδιαφέροντα, που συμπεριλαμβάνουν τη συστηματική ενημέρωσή της για τα τρέχοντα γεγονότα και την ελληνική πολιτική σκηνή, αλλά και την τακτική τηλεοπτική παρακολούθηση των ομιλιών στη Βουλή. Μια από τις σημαντικές πεποιθήσεις της είναι ότι η προσφυγή στον πόλεμο για την εκπλήρωση των συμφερόντων είναι κατακριτέα σε μια εποχή όπου η ανθρωπότητα έχει προοδεύσει σημαντικά. Κατά την άποψή της, η εισβολή σε μια άλλη χώρα αποδεικνύει την πλήρη αποτυχία ενός/μιας πολιτικού ηγέτη/ιδας και ενός πολιτικού συστήματος. Ο πόλεμος δεν αναδεικνύει τη δύναμη, αλλά μάλλον την αδυναμία του εισβολέα, καθώς ένας/μια πραγματικά ισχυρός/ή και ικανός/ή ηγέτης/ιδα θα χρησιμοποιούσε τη διπλωματία, εκτός και αν συζητούσε για μια δικτατορία ή ένα διεφθαρμένο καθεστώς. Η ύπαρξη πολυάριθμων πολέμων το 2022-23 προκαλεί έντονα συναισθήματα στην ερευνήτρια, κυρίως θλίψη, θυμό και απογοήτευση απέναντι στο ανθρώπινο είδος. Θεωρεί ότι αυτοί οι πόλεμοι είναι επίδειξη δύναμης, κατάχρηση εξουσίας και θυσίας ανθρώπινων ζωών λόγω της επιδίωξης του πλουτισμού, της απληστίας και των προσωπικών συμφερόντων. Με αφετηρία αυτές τις θέσεις η ερευνήτρια επέλεξε να μελετήσει το εν λόγω θέμα. Για τον μετριασμό και την τήρηση της απόστασης από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων η ερευνήτρια αξιοποίησε τον θεσμό της κριτικής φίλης (critical friend) όπως ορίζεται από τη σχετική βιβλιογραφία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (ΚΑΛ), την επόπτριά της, τη συστηματική τήρηση ερευνητικού ημερολογίου αλλά και τη συζήτηση του θέματος με την ομάδα πτυχιακών εργασιών 2022-2023, διαδικασίες που διευκόλυναν τον συνεχή αναστοχασμό της πάνω σε μεθοδολογικά και αναλυτικά ζητήματα.

Η δομή της εργασίας αποτελείται από δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Στο θεωρητικό μέρος γίνεται προσπάθεια να οριστεί το εννοιολογικό πλαίσιο και να προσδιοριστούν βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται από τις κριτικές σπουδές λόγου. Επιπλέον, επιδιώκεται να προσδιοριστούν οι έννοιες του πολιτικού λόγου, του κοινοβουλευτικού λόγου εν γένει και ειδικότερα στο ελληνικό πλαίσιο και ο λόγος του

πολέμου, καθώς και η σχετική έρευνα που έχει γίνει στο πεδίο. Στο ερευνητικό μέρος περιέχονται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε συμπεριλαμβανομένων του ερευνητικού σκοπού και των ερωτημάτων, της επιλεγμένης μεθόδου, του σχηματισμού του corpus, των περιορισμών της έρευνας, της διαδικασίας της ανάλυσης και των αποτελεσμάτων αυτής. Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν συγκριτικά με τις προϋπάρχουσες έρευνες και συζήτηση, ενώ ακολουθούν προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

2. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της έρευνας

Οι σχέσεις Ρωσίας – Ουκρανίας και η ρωσική εισβολή

Μια μακρά ιστορία ανταλλαγών, συγκρούσεων και δυναμικών ισχύος χαρακτηρίζει το περίπλοκο κοινωνικοπολιτικό σκηνικό μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Η Ρωσία και η Ουκρανία έχουν μακροχρόνιους ιστορικούς, πολιτιστικούς και γλωσσικούς δεσμούς. Και τα δύο έθνη μοιράζονται μια ιστορία αιώνων και κάποτε αποτελούσαν μέρος της Σοβιετικής Ένωσης (Garnett, 1997). Μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991, η Ουκρανία έγινε ανεξάρτητη χώρα. Υπήρξαν όμως δυσκολίες και δυσαρέσκειες κατά τη μετάβαση στην ανεξαρτησία (Brzezinski, 1996). Παράλληλα, η Ουκρανία έχει μεγάλη γεωπολιτική σημασία λόγω της στρατηγικής της θέσης, των άφθονων φυσικών πόρων και της εύκολης πρόσβασης στη Μαύρη Θάλασσα. Εξαιτίας αυτού, έχει γίνει επίκεντρο τοπικής και παγκόσμιας ισχύος (Garnett, 1997). Το καθεστώς της Κριμαίας, η οποία αποτελούσε παλαιότερα τμήμα της Ουκρανίας, αλλά καταλήφθηκε από τη Ρωσία το 2014, αποτελεί σημαντικό θέμα διαμάχης, ενώ η διεθνής καταδίκη αυτής της ενέργειας είχε ως αποτέλεσμα τη συνέχιση των εχθροπραξιών μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας (EEAS, 2021). Ο πληθυσμός της Ουκρανίας είναι διαφοροποιημένος, αποτελούμενος από διάφορες γλωσσικές και εθνοτικές ομάδες. Οι ανατολικές περιοχές έχουν σημαντικό ρωσόφωνο πληθυσμό και στενότερους πολιτιστικούς δεσμούς με τη Ρωσία, ενώ η κυρίως ουκρανόφωνη δυτική περιοχή έχει στενότερους δεσμούς με την Ευρώπη (USSS, 2001). Επιπλέον, από το 2014, το Donetsk και το Luhansk στα ανατολικά της Ουκρανίας αποτελούν το σκηνικό μιας μακράς σύγκρουσης. Με την υποστήριξη της Ρωσίας, οι περιοχές αυτές ανακήρυξαν την ανεξαρτησία τους, προκαλώντας συνεχείς μάχες και μια ισχνή εκεχειρία.[1] Η Ρωσία, η οποία θέλει να διατηρήσει την επιρροή της στα γειτονικά της έθνη, θεωρεί απειλή την επιθυμία της Ουκρανίας να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το NATO (Mackintosh, 2022). Η Ρωσία και η Ουκρανία έχουν στενούς οικονομικούς δεσμούς, ιδίως στους τομείς του εμπορίου και της πρόσβασης στην ενέργεια (Dubien, 2007).

Συνολικά, στο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας παρατηρείται μια σύνθετη αλληλεπίδραση ιστορικών, πολιτιστικών, γεωπολιτικών και οικονομικών πτυχών. Η δυναμική των δύο εθνών διαμορφώνεται από τις συνεχιζόμενες εχθροπραξίες, τις εδαφικές διαμάχες και τους αγώνες εξουσίας, οι οποίοι έχουν αντίκτυπο

[1] Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2023, June 9). Crimea. Encyclopedia Britannica.

στην περιφερειακή σταθερότητα και τις παγκόσμιες σχέσεις. Το 2021, η Ρωσία ξεκίνησε τη συγκέντρωση μεγάλων στρατευμάτων στα σύνορά της με την Ουκρανία (Lister, 2022). Ο Putin ως Πρόεδρος της Ρωσίας ανταποκρίθηκε στην έκκληση των δύο ηγετών των ρωσόφωνων περιοχών, του Ντονέτσκ και του Λουχάνσκ, οι οποίοι ζήτησαν τη βοήθεια της Ρωσίας. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία ξεκίνησε στις 24 Φεβρουαρίου 2022, όταν ο Πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Vladimir Putin, έδωσε εντολή στις ρωσικές στρατιωτικές δυνάμεις να εισβάλλουν στην Ουκρανία και παρουσιάστηκε σε τηλεοπτικό διάγγελμα από τον ίδιο ως «ειδική στρατιωτική επιχείρηση» για «αποστρατιωτικοποίηση και απο-ναζιστικοποίηση» της Ουκρανίας (Μανδαλίδης & Μπίφη, 2022), αντιπροσωπεύοντας μια εμπόλεμη σύγκρουση μεταξύ των δύο χωρών και αποτελώντας την καταληκτική φάση μιας διαμάχης που διαρκεί εδώ και οχτώ (8) χρόνια ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία. Στην ακόλουθη ενότητα εστιάζουμε στο ελληνικό πλαίσιο και τα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα που συμβαίνουν στην Ελλάδα το διάστημα που γίνεται η Ειδική Ημερήσια Διάταξη που είναι το αντικείμενο ανάλυσης της παρούσας έρευνας.

Το ελληνικό πλαίσιο

Τα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα που συμβαίνουν στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες την ίδια χρονική περίοδο που συμβαίνει η Ειδική Ημερήσια Διάταξη επηρεάζουν τις τοποθετήσεις των πολιτικών. Οι περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΕΕ)(για παράδειγμα η Γαλλία, η Πολωνία κ.ά.) τάχθηκαν κατά του πολέμου και άμεσα επιβλήθηκαν κυρώσεις τόσο από την ΕΕ όσο και από τις Η.Π.Α. στη Ρωσία (European Council, 2023). Μεγάλες εταιρείες αποσύρθηκαν από την Ρωσία (Παύλου, 2022), ενώ παράλληλα τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη αναβλήθηκαν καλλιτεχνικά δρώμενα που θα υλοποιούνταν από ρώσους/ίδες καλλιτέχνες/ιδες (βλ. για παράδειγμα την ακύρωση της παράστασης της «Λίμνης των κύκνων» στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών[2]) και απομακρύνθηκαν συμμετοχές σε αθλητικά δρώμενα (βλ. για παράδειγμα την αποκοπή της Ρωσίας από το Παγκόσμιο Κύπελλο της FIFA)[3]. Επιπλέον, πριν από την εισβολή της Ρωσίας η ελληνική κυβέρνηση είχε προχωρήσει σε διάφορες αμυντικές συμμαχίες με χώρες της Ευρώπης (βλ. για παράδειγμα την Ελληνογαλλική αμυντική συμφωνία[4]), πράγμα που σημαίνει ότι η Ελλάδα για να διατηρήσει τις σχέσεις που έχει αναπτύξει με χώρες τις ΕΕ χρειάζεται να ακολουθήσει ίδιες πολιτικές απέναντι σε ζητήματα όπως αυτό της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Η

[2] Κυρώσεις Μενδώνη σε Ρωσία: Ακυρώνει τη «Λίμνη των Κύκνων» του Τσαϊκόφσκι
[3] Εκτός Μουντιάλ 2022 η Ρωσία και εκτός Ευρώπης οι ρωσικοί σύλλογοι
[4] ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ. ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ.

εξωτερική πολιτική της χώρας από τις αρχές του 2022 βρίσκεται σε τεταμένο κλίμα, καθώς ο Πρόεδρος της Τουρκίας, Recep Tayyip Erdoğan, ακολουθεί μια πολιτική προκλήσεων απέναντι στην Ελλάδα (βλ. για παράδειγμα την τουρκική πρόκληση κατά Ελλήνων ψαράδων αρχές του 2022 στα Ίμια[5]). Λόγω των συνεχών αυτών προκλήσεων η Ελλάδα τάσσεται ακόμη πιο ορατά με το μέρος της Ευρώπης στο ενδεχόμενο μιας σύγκρουσης με την Τουρκία με απώτερο σκοπό την τήρηση των αμυντικών συμφωνιών από την πλευρά των ευρωπαϊκών συμμάχων.

[5] Τουρκική πρόκληση κατά Ελλήνων ψαράδων στα Ίμια

Μέρος Α': Θεωρητικό μέρος

3. Εννοιολογικό πλαίσιο

3.1 Ορίζοντας τον Λόγο (Discourse)

Παρά τη δυσκολία για έναν σαφή ορισμό του λόγου (discourse) οι Γεωργαλίδου, Σηφιανού και Τσάκωνα (2014) αναφέρουν τον λόγο ως μια γλωσσική μονάδα που υπερβαίνει τα όρια της πρότασης και εντάσσεται σε ένα φυσικό διεπιδραστικό περιβάλλον. Ο λόγος περιγράφεται από τους Jørgensen και Philips (2002) ως «ένας ιδιαίτερος τρόπος να μιλάμε για τον κόσμο και να τον κατανοούμε». Οι λόγοι (discourses) στον πληθυντικό αναφέρονται σε ιδεολογικά προσδιορισμένες αναπαραστάσεις της κοινωνικής πραγματικότητας και συνδέονται άμεσα με τις ταυτότητες που κατασκευάζονται σε συγκεκριμένες κοινωνικές περιστάσεις. Ο όρος λόγος κατέχει σημαντικό ρόλο στην ανάλυση λόγου, η οποία ασχολείται με ευρύτητα κειμενικών ειδών και διεπιδραστικών πλαισίων (Σηφιανού, 2020). Ο λόγος με την ευρύτερη έννοια χαρακτηρίζεται από δύο κύριες παραμέτρους, ανεξαρτήτως από το μέσο εκφοράς του, την πολυφωνικότητα ή την μονοφωνικότητά του και τη δυνατότητα για ταυτόχρονη ή μη επικοινωνία. Οι δύο αυτές παράμετροι αφορούν τους ενδοκειμενικούς δεσμούς συνοχής. Η πρώτη παράμετρος ταυτίζεται με την έννοια του κειμένου και η δεύτερη με την οργανική σχέση του λόγου με την ανθρώπινη δραστηριότητα στο πλαίσιο μιας γλωσσικής κοινότητας, όπου ο λόγος ταυτίζεται με την έννοια του περικειμένου/των συμφραζομένων (context) (Γεωργαλίδου, Σηφιανού & Τσάκωνα, 2014).

Οι δραστηριότητες, οι κοινωνικές ταυτότητες των συμμετεχόντων/ουσών, το μέσο, ο τόπος, ο χρόνος και ο στόχος της επικοινωνίας πλαισιώνουν τον λόγο κάθε φορά που βρίσκονται σε εξέλιξη και συγχρόνως ενεργοποιούν το αντίστοιχο πλαίσιο επικοινωνίας από τη στιγμή που αυτό καθιστά ενεργές διάφορες θεσμικές διαδικασίες, δηλαδή κάθε ενέργεια οργάνωσης της κοινωνικής ζωής (Σηφιανού, 2020). Σύμφωνα με τον Fairclough (1989), ο λόγος είναι μια «κοινωνική διαδικασία» που επηρεάζεται από μη λεκτικά κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία και είναι «η γλώσσα ως μορφή κοινωνικής πρακτικής». Συνεχίζει να ορίζει τους λόγους ως σημειωτικές μεθόδους κατανόησης του κόσμου που μπορούν να συνδεθούν με τις διαφορετικές απόψεις διαφορετικών κοινωνικών ομάδων (Fairclough, 2020). Οι επιστήμες που είναι συνυφασμένες με τη γλώσσα και την κοινωνία στηρίζονται στην κυριαρχία του λόγου ως μέσου συγκρότησης, διεξαγωγής, αναπαραγωγής και αλλαγής του πολιτισμού (Γεωργαλίδου, Σηφιανού & Τσάκωνα, 2014). Σύμφωνα με τον Reisigl (2017) οι λόγοι είναι στοιχεία διάθεσης και, ως εκ τούτου, διαδραματίζουν ρόλο στην

κατασκευή της κοινωνικής τάξης, στη δυναμική της εξουσίας και στην εξέλιξη των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, των ταυτοτήτων, των θεσμών, της γνώσης και των ιδεολογιών. Η ανάλυση λόγου επικεντρώνεται στον φυσικό καθημερινό λόγο, αν και υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί λόγοι ανάλογα με το κειμενικό είδος. Αντίστοιχα, σε κάθε κειμενικό είδος εντάσσονται γενικές κατηγορίες λόγου, κάποιες από τις οποίες είναι: ο αφηγηματικός λόγος, ο πολιτικός λόγος, ο λόγος των ΜΜΕ, ο επιστημονικός λόγος, ο εκπαιδευτικός λόγος, ο δικανικός λόγος κ.ά. (Γεωργαλίδου, Σηφιανού & Τσάκωνα, 2014).

3.1.1 Κριτικές Σπουδές Λόγου

Μια από τις βασικότερες έννοιες στην Κριτικές Σπουδές Λόγου αποτελεί ο λόγος (discourse) για να αποτυπώσει τη χρήση της γλώσσας ως κοινωνική πρακτική (Στάμου, 2014, Γεωργαλίδου, Σηφιανού & Τσάκωνα, 2014). Ο ρόλος της ΚΑΛ είναι να διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους παράγεται ο λόγος και συνεπώς οι διαφορετικές αναπαραστάσεις για την κοινωνική πραγματικότητα μέσα σε συγκεκριμένα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια, αλλά και η επιρροή που αυτές ασκούν στις σχέσεις ιδεολογικής κυριαρχίας (Στάμου, 2014, Σηφιανού 2020). Η ΚΑΛ εκκινεί από την ανάλυση του κειμένου, εξετάζει τη διαλεκτική σχέση λόγου-κοινωνίας (Σηφιανού, 2020) και περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο αναπαρίστανται τα κοινωνικά φαινόμενα μέσω του λόγου, για να μπορέσουν στη συνέχεια να ερμηνευθούν (Μπουκάλα & Στάμου, 2020). Σύμφωνα με τον Fairclough (1989) τα γλωσσικά φαινόμενα είναι ταυτόχρονα και κοινωνικά αλλά και αντίστροφα, καθώς καθορίζονται κοινωνικά και έχουν επιπτώσεις, ενώ παράλληλα οι κοινωνικές διαδικασίες εκφράζονται μέσω της γλώσσας. Η προσέγγιση αυτή, η κοινωνιοπολιτισμική προσέγγιση (socio-cultural) αποτελεί την πρώτη από τις τρεις κύριες προσεγγίσεις της ΚΑΛ. Η δεύτερη προσέγγιση είναι η κοινωνιογνωσιακή (socio-cognitive) (Στάμου, 2014), σύμφωνα με την οποία ο Van Dijk (2015) υποστηρίζει ότι διερευνώνται οι τρόποι με τους οποίους ενεργοποιούνται, αναπαράγονται, νομιμοποιούνται και αντιστέκονται στο κείμενο και τον λόγο η κατάχρηση της κοινωνικής εξουσίας και οι ανισότητες μέσα σε ένα κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο. Η λογοϊστορική προσέγγιση (discourse-historical approach) της ομάδας της Βιέννης με επικεφαλής τη Wodak αποτελεί την τρίτη κύρια προσέγγιση (Στάμου, 2014) και αναφέρεται τόσο στον εντοπισμό των στρατηγικών χειραγώγησης αλλά και στην υποβολή προτάσεων βελτίωσης (Reisigl & Wodak, 2020).

3.2 Πολιτικός Λόγος

Ο όρος πολιτική με την ευρεία έννοια αναφέρεται στη ζωή των ανθρώπων σε οργανωμένες κοινότητες. Η ύπαρξή τους βασίζεται στην ικανότητα των ανθρώπων να

διαμορφώνουν, να μεταδίδουν, να συγκρίνουν, να διαπραγματεύονται αναπαραστάσεις και αξιολογήσεις για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Με τον τρόπο αυτό συγκροτούνται πολιτικές ομάδες ή κοινότητες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από κοινές αντιλήψεις, για παράδειγμα, ως προς το σωστό και το λάθος, το δίκαιο και το άδικο και αντίστοιχα μπορούν να ταυτίζονται ή όχι σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό με τις ομάδες (Τσάκωνα, 2014). Οι πολιτικοί κατασκευάζουν και κατασκευάζονται από «παρασκηνιακές και μη ταυτότητες» (Wodak, 2009). Οι όροι του πολιτικού λόγου θέτουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται η πολιτική σκέψη και δράση (Connolly, 1993). Μάλιστα πολλές φορές χρειάζεται να μεταβούν από μία πολύ προσεκτικά καλοστημένη χρήση του πλαισίου-σκηνικού, τόσο της εμφάνισης όσο και του λόγου, όπου η χρήση αυτή ασκεί μια ιδιαίτερη επιρροή στις δημόσιες εμφανίσεις, σε έναν παρασκηνιακό κόσμο όπου οι συναντήσεις, η καθημερινή αλληλεπίδραση και τα προβλήματα απαιτούν τη χρήση ενός αντιφατικού εύρους ειδών και τρόπων συνομιλίας με ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά τη χρήση μεταφορών, υπερβολών, επαναλήψεων, παροιμιών και άλλων δημιουργικών γλωσσικών μέσων με σκοπό την πειθώ (Wodak, 2009;Τσάκωνα, 2009). Κάθε πολιτική δράση προετοιμάζεται, συνοδεύεται, ελέγχεται και επηρεάζεται από τη γλώσσα, καθώς πολιτική δράση και γλώσσα συνδέονται και εξελίσσονται παράλληλα, ενώ η πολιτική κατασκευάζεται διαλεκτικά με βασικότερο στοιχείο τους τρόπους με σκοπό την προσέλκυση της προσοχής του ακροατηρίου, τη διοχέτευση σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις και τελικά την πειθώ (Connolly, 1993· Wodak, 2009· Τσάκωνα, 2009· Τσάκωνα, 2014).

Ο ρόλος του λόγου στην πολιτική είναι κεντρικός. Κάθε μορφή λόγου θα μπορούσε να θεωρηθεί πολιτικός λόγος, εφόσον βοηθάει στη διαμόρφωση συνασπισμών και στην οριοθέτηση ομάδων (Τσάκωνα, 2014). Ωστόσο, ο σαφής ορισμός του πολιτικού λόγου εξακολουθεί να είναι δύσκολος (Wilson, 2001). Πολιτικός λόγος θεωρείται ο λόγος μιας κοινωνικής ομάδας ή ελίτ η οποία χρησιμοποιεί και ενδεχομένως χειραγωγεί τον λόγο, ώστε να διατηρήσει την προνομιούχα θέση της (Wilson, 2001· Chilton, 2004). Κυρίως πρόκειται για τον λόγο της εξουσίας και των πολιτικών κομμάτων (Τσάκωνα, 2014· Φραντζή & Γεωργαλίδου, 2008). Ο Connolly (1993) αναφέρει ως όρους του πολιτικού λόγου το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στην πολιτική σκέψη και δράση και τον τρόπο με τον οποίο οι έννοιες ενσωματώνονται σε αυτό το λεξιλόγιο. Τα κύρια χαρακτηριστικά που κάνουν έναν λόγο πολιτικό αποτελούν η πληθωρικότητα, ότι είναι αξιολογικός, ευφημιστικός, συμφυρματικός, διχοτομικός και αυταπόδεικτος (Φραγκουδάκη, 1987). Οι Beard (2000) και Bugarski (2000) ορίζουν τον πολιτικό λόγο μόνο σε σχέση με το πλαίσιο της αντιπαράθεσης των πολιτικών κομμάτων. Ο πολιτικός λόγος εξαρτάται από το περικείμενο/τα συμφραζόμενα, τις συνθήκες

παραγωγής του, τους ρόλους των συμμετεχόντων/ουσών, τους στόχους και τις απόψεις τους (van Dijk, 2002), θέτοντας στο επίκεντρο την αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων και των ομάδων (Connolly, 1993). Ωστόσο, οι Okulska και Cap (2010) θέτουν πιο συγκεκριμένα κριτήρια περιορίζοντάς τον σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα και λειτουργίες.

Ως πρώτο κριτήριο για να θεωρηθεί ένας λόγος πολιτικός αναφέρουν ότι είναι το να παράγεται σε πολιτικά, επίσημα και θεσμικά συμφραζόμενα και να είναι συνδεδεμένος με τα πολιτεύματα και τις πολιτικές που ασκούνται σε αυτά. Το δεύτερο κριτήριο αφορά στον λόγο που σχετίζεται με τη βία, τον πόλεμο, την κατασκευή ταυτοτήτων, τη μετανάστευση, τον ρατσισμό και τον εθνικισμό. Το τρίτο κριτήριο αφορά στον λόγο που παράγεται κατά τη διάρκεια των κρατικών διαδικασιών, όπως είναι οι εκλογές και ο γλωσσικός σχεδιασμός. Σύμφωνα με την Μπακάκου – Ορφανού (2008) συντεταγμένες που ορίζουν τον πολιτικό λόγο αποτελούν οι συμμετέχοντες/ουσες που εντάσσονται στο ειδικό περιβάλλον της περίστασης και επιτελούν τους αντίστοιχους στόχους ως προς τις συνθήκες. Τα κείμενα θεωρούνται πολιτικά βάσει των λειτουργιών τους στο πλαίσιο της πολιτικής διαδικασίας και όχι επειδή εμφανίζουν συγκεκριμένα δομικά ή γλωσσικά χαρακτηριστικά, γι' αυτό και ο πολιτικός λόγος περιλαμβάνει ένα ευρύτατο φάσμα κειμενικών ειδών με κυμαινόμενο βαθμό θεσμοποίησης (Τσάκωνα, 2014· Τσάκωνα, 2009· Μπακάκου – Ορφανού, 2008). Κάποια από αυτά είναι τα κείμενα υπερεθνικών οργανισμών, οι κοινοβουλευτικές ομιλίες και οι συζητήσεις στην ολομέλεια ή σε επιτροπές, οι λόγοι σε κομματικά συνέδρια, συνόδους, πολιτικές συγκεντρώσεις, πολιτικά συνθήματα, συνεντεύξεις τύπου και κυβερνητικές δηλώσεις, πολιτικά ρεπορτάζ, ειδησεογραφικά άρθρα, τηλεοπτικές εκπομπές, γελοιογραφίες κ.ά. (Τσάκωνα, 2014· Τσάκωνα, 2009).

Έτσι, ο πολιτικός λόγος απαρτίζεται από κείμενα διαφορετικών περιστάσεων, έσω- και εξωθεσμικά παραγόμενου λόγου, καθώς και κείμενα που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες πολιτικές δραστηριότητες (Μπακάκου – Ορφανού, 2008). Τα κοινοβουλευτικά κείμενα και οι ομιλίες ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία του πολιτικού λόγου (Τσάκωνα, 2014· Τσάκωνα, 2009) και πέρα από τα χαρακτηριστικά που είναι κοινά σε όλες τις κατηγορίες του πολιτικού λόγου, ο κοινοβουλευτικός λόγος χαρακτηρίζεται και από επιμέρους στοιχεία. Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται τα κύρια χαρακτηριστικά και ο ορισμός του κοινοβουλευτικού λόγου και ιδιαίτερα του ελληνικού κοινοβουλευτικού λόγου, ο οποίος αποτελεί το αντικείμενο ανάλυσης της συγκεκριμένης μελέτης.

3.3 Κοινοβουλευτικός Λόγος

Αν και η Τσαγκαράκη (2022) ταυτίζει τον κοινοβουλευτικό με τον πολιτικό λόγο, η επικρατέστερη άποψη είναι ότι ο κοινοβουλευτικός λόγος ανήκει στο ευρύτερο πεδίο του πολιτικού λόγου και είναι ένα πεδίο σχετικά πρόσφατης μελέτης από γλωσσολογική σκοπιά (Τσάκωνα, 2008· Ilie, 2015·Bayley· 2004· Σηφιανού, 2008,·Μπακάκου-Ορφανού, 2008). Το κοινοβούλιο είναι ένας από τους πιο δυναμικούς πολιτικούς θεσμούς των δημοκρατικών κοινωνιών και αντιπροσωπεύουν ένα παραδοσιακό περιβάλλον για ανοιχτό, συγκρουσιακό διάλογο μεταξύ των εκλεγμένων μελών (Ilie, 2015·Carbó, 2004), ο οποίος καθορίζεται τόσο από ατομικές πολιτικές όσο και από τις γενικότερες γλωσσικές πρακτικές των μελών του κοινοβουλίου (Σηφιανού, 2008). Ωστόσο, ο Bayley (2004) αναφέρει ότι ο συγκρουσιακός διάλογος δεν είναι το πιο συχνό χαρακτηριστικό του κοινοβουλευτικού λόγου. Πρόκειται για έναν σύνθετο τύπο λόγου και περιλαμβάνει μια σειρά από υποσύνολα ή ειδικές λειτουργίες (Bayley, 2004) αντικατοπτρίζοντας πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαμορφώσεις και συμβάλλοντας στη διαμόρφωση αυτή διαλεκτικά, ρητορικά και διαπολιτισμικά. Τα κοινοβούλια σε γενικές γραμμές χαρακτηρίζονται ως δημοκρατικά συγκροτημένα φόρουμ πολιτικού διαλόγου, επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων (Ilie, 2015, Bayley, 2004), ενώ ταυτόχρονα εμφανίζουν ιδιαίτερα θεσμοθετημένα χαρακτηριστικά λόγου, συμμορφώνεται με μια σειρά από συγκεκριμένους κανόνες και συμβάσεις στοχεύοντας στην επίτευξη των θεσμικών σκοπών (Ilie, 2015).

Οι θεσμικοί σκοποί σχετίζονται με την ψήφιση νόμων, την άσκηση εξουσίας και την άσκηση ελέγχου στο κυβερνητικό έργο (Τσάκωνα, 2008). Ο κοινοβουλευτικός λόγος μπορεί να θεωρηθεί ως ρητορικά συγκροτούμενος με την έννοια ότι περιλαμβάνει ρητορικές καταστάσεις τόσο ως μέσο προβληματισμού, ως περίπτωση διαβουλεύσεων, ως τρόπος λεκτικής αλληλεπίδρασης και ως τρόπος δράσης (Ilie, 2003· Bevitori, 2004). Οι κοινοβουλευτικές συζητήσεις είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές όταν μεταδίδονται οι συνεδριάσεις ή δημοσιοποιούνται τα πρακτικά (ή και τα δύο) (Ilie, 2015). Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι πολιτικοί επιδιώκουν μέσω των γλωσσικών τους επιλογών να κερδίσουν την εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων τους. Χαρακτηριστικό του κοινοβουλευτικού λόγου είναι η δημιουργικότητα των γλωσσικών επιλογών (Τσάκωνα 2009), η οποία αποτελεί το μέσο ένωσης του πολιτικού με τον καθημερινό λόγο. Ειδικότερα, δημιουργικά στοιχεία θεωρούνται η επανάληψη, ο παραλληλισμός, τα λογοπαίγνια, οι νεολογισμοί, οι υπερβολές, οι μεταφορές, οι ιδιωματισμοί, οι παροιμίες και οι παραλλαγές αυτών (Τσάκωνα, 2008·Bayley, 2004).

Επομένως, η ευρεία πρόσβαση στον κοινοβουλευτικό λόγο διαμορφώνει μέχρι ενός σημείου τα θέματα των συνεδριάσεων και τις γλωσσικές επιλογές των ομιλητών/τριών, οι οποίοι/ες μέσω του λόγου τους εκφράζουν τις ιδεολογικές τους δεσμεύσεις, τις πεποιθήσεις και τις απόψεις τους (Τσάκωνα, 2008). Για την κατανόηση του ρόλου που διαδραματίζουν οι πρακτικές του κοινοβουλευτικού λόγου στον εντοπισμό, τον καθορισμό και τη διατύπωση των ανησυχιών και των συμφερόντων των πολιτών, πρέπει να διερευνηθούν τα επαναλαμβανόμενα γλωσσικά πρότυπα και οι ρητορικές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται από τους/τις βουλευτές/τριες με σκοπό την αποκάλυψη των ιδεολογικών τους δεσμεύσεων, των κρυφών ατζεντών και τακτικές επιχειρηματολογίας. Το διακριτικό χαρακτηριστικό των κοινοβουλίων και των θεσμών είναι ότι η κοινοβουλευτική δραστηριότητα αποτελείται από την ομιλία (μονολογική επικοινωνία) και τη συζήτηση (διαλογική επικοινωνία), μέσα από την κριτική στους/στις αντιπάλους τους (Τσάκωνα, 2009·Bayley 2004), αλλά και μέσω άλλων ειδών δραστηριότητάς όπως είναι η προβολή των ίδιων ή των κομμάτων τους, των επιδόσεων τους και του προγράμματός τους (Bayley, Bevitori & Zoni, 2004). Ο κοινοβουλευτικός λόγος από κειμενικής άποψης αποτελείται από μια σειρά μονολόγων, οι οποίοι απευθύνονται στο ίδιο ερώτημα (Bayley, 2004). Ωστόσο, η Μπακάκου – Ορφάνου (2008) χαρακτηρίζει τους μονολόγους «φαινομενικούς», καθώς υποκρύπτουν μια διαλογική οργάνωση μεταξύ των αντικρουόμενων πλευρών. Επιχειρηματολογικά, παρ' όλα αυτά, η Τσαγκαράκη (2022) αναφέρει ότι η στρατηγική των ομιλητών/τριων ταυτίζεται με τη στρατηγική του κόμματός τους και δεν είναι διαλογική.

Από ρητορική άποψη, ο κοινοβουλευτικός λόγος ανήκει στο διαβουλευτικό είδος της πολιτικής ρητορικής, ο οποίος ορίζεται ως ένας ρητορικός λόγος που απευθύνεται σε ένα κοινό που καλείται να λάβει μια απόφαση αξιολογώντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα μιας μελλοντικής πορείας δράσης (Ilie, 2015). Οι ομιλίες στο κοινοβούλιο αποτελούν έναν καλά προσχεδιασμένο λόγο, ο οποίος έχει τα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου ως προς την οργάνωση και τις λεξικογραμματικές επιλογές (Μπακάκου – Ορφανού, 2008). Περιλαμβάνει ένα σημαντικό ποσοστό αρνητικής κριτικής των αντιπάλων μερών σε προτασιακό και διαδραστικό επίπεδο μέσω της παρουσίασης σύνθετων επιχειρημάτων αλλά και με απλές λεξιλογικές επιλογές (Bayley, Bevitori & Zoni, 2004· Σηφιανού, 2008· Τσαγκαράκη, 2022). Ωστόσο, ο τυπικός λόγος και η αρνητική κριτική τις περισσότερες φορές δεν γίνονται μέσα από την ελεύθερη επιλογή των ομιλητών/τριών, αλλά από τις γλωσσικές πρακτικές που συνηθίζονται στην κοινοβουλευτική κοινότητα και την τυπικότητα που απαιτείται στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα (Σηφιανού, 2008). Παρόντα επίσης, έστω και σε μικρότερο βαθμό ή περιστασιακά, είναι χαρακτηριστικά του δικανικού λόγου (Τσαγκαράκη,

2022), δηλαδή του λόγου που σχετίζεται με τις δίκες (Κακριδής, 2006) και του επιδεικτικού λόγου (Τσαγκαράκη, 2022), δηλαδή του λόγου που εκφωνείται σε δημόσιες εκδηλώσεις με σκοπό τον εγκωμιασμό μιας πράξης, ενός προσώπου ή ενός γεγονότος (Κακριδής, 2006).

Ο κοινοβουλευτικός διάλογος συμβάλλει στην αποκάλυψη των πλαισίων του μυαλού και στη διαμόρφωση πεποιθήσεων, καθώς και στην ενίσχυση των κοινωνικών κανόνων και των ηθικών αξιών. Το είδος του κοινοβουλευτικού λόγου έχει πολλά υποείδη με συγκεκριμένα επικοινωνιακά διαδραστικά εργαλεία που βασίζονται σε διαδικασίες οι οποίες εξυπηρετούν συγκεκριμένους κοινοβουλευτικούς στόχους (Ilie, 2015·Σηφιανού, 2008). Μερικά από τα πιο αντιπροσωπευτικά υποείδη του κοινοβουλευτικού λόγου είναι οι υπουργικές δηλώσεις, οι ανακλήσεις, οι κοινοβουλευτικές ομιλίες, οι κοινοβουλευτικές συζητήσεις, και οι κοινοβουλευτικές (προφορικές και γραπτές) ερωτήσεις (Ilie, 2015· Σηφιανού, 2008).

3.3.1 Ελληνικός κοινοβουλευτικός λόγος

Σύμφωνα με την Τσαγκαράκη (2022) ο σύγχρονος ελληνικός κοινοβουλευτικός λόγος αφορά τον πολιτικό λόγο από το 1975 μέχρι σήμερα κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Βουλής των Ελλήνων με σκοπό την παραγωγή νομοθετικού έργου ή τον έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας και περιγράφεται ως ένα σύμπλεγμα τύπων διαβούλευσης. Το κόμμα που κυβερνάει έχει την πλειοψηφία των ψήφων, ελέγχει τη νομοθετική διαδικασία χωρίς πρακτικά να μπορεί κάποιο νομοσχέδιο να αντικρουστεί από την αντιπολίτευση, ενισχύοντας τον ανταγωνισμό κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, ενώ η μόνη εξουσία βέτο στο ελληνικό πολιτικό σύστημα ανήκει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (Τσάκωνα, 2009).

Στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο περιλαμβάνονται και τα πρακτικά που κρατούνται από τις συζητήσεις ή τις συνεδριάσεις (Τσαγκαράκη, 2022). Το ελληνικό πολιτικό σύστημα έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά: είναι μονοκομματικό, ανταγωνιστικό και κοινοβουλευτικό (Τσάκωνα, 2009). Σύμφωνα με την Τσάκωνα (2009), στην Ελλάδα φαίνεται ότι οι πολιτικοί συχνά αξιολογούνται (θετικά ή αρνητικά) με βάση την επιδέξια χρήση των τρόπων και όχι ανάλογα με τις πολιτικές πράξεις και αποφάσεις. Ανάμεσα στα μέλη του κοινοβουλίου επικρατεί η άποψη ότι η αντιπολίτευση λειτουργεί με γνώμονα την αντιπαράθεση, η οποία συμβαίνει με την κριτική, την αμφισβήτηση και την υπονόμευση των θέσεων και των πολιτικών της Κυβέρνησης αλλά και αντίστροφα (Σηφιανού, 2008). Σε πολιτικές κουλτούρες στις οποίες κυριαρχεί η δευτερογενής προφορικότητα (secondary orality), δηλαδή κουλτούρες που καθοδηγούνται περισσότερο από την προφορική παράδοση και είναι προσανατολισμένες στην προφορικότητα και την πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση, όπως η ελληνική πολιτική επικοινωνία, σημαντικό ρόλο κατέχει η γλωσσική δημιουργικότητα

(linguistic creativity), η οποία είναι κοινωνικά και πολιτισμικά συγκροτημένη, βασίζεται στον μετασχηματισμό των πολιτικών θεμάτων και συμβάλλει στην «συνομιλητικοποίηση» (conversationalization)(Tsakona, 2009).

Ο/Η ομιλητής/τρια απευθύνεται συνήθως σε όλους/ες τους/τις παρευρισκόμενους/ες της συζήτησης, μπορεί όμως να απευθυνθεί στα μέλη μιας συγκεκριμένης παράταξης ακόμη και σε συγκεκριμένα πρόσωπα με τη χρήση των ανάλογων προσφωνήσεων (Σηφιανού, 2008). Η χρήση του β' πληθυντικού προσώπου απαιτείται θεσμικά με αμοιβαία χρήση από όλα τα μέλη του κοινοβουλίου με σκοπό να εκφράζεται η απαραίτητη απόσταση δημιουργώντας, ωστόσο, το αίσθημα διαλογικής συζήτησης (Σηφιανού, 2008· Μπακάκου – Ορφανού, 2008). Βασικά χαρακτηριστικά αποτελούν η τυπικότητα μέσω των ανάλογων υφολογικών περιορισμών (Μπακάκου-Ορφανού, 2008), η χρήση «ξύλινου» κομματικού λόγου, η κατάχρηση συναισθηματικών εκφράσεων, ο λαϊκισμός των ομιλητών/τριών και των κομμάτων, η ανταλλαγή ύβρεων και επικριτικών σχολίων (Σηφιανού, 2008). Τέλος, οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού κοινοβουλευτικού συστήματος αφορούν κυρίως στα χαρακτηριστικά του/της «ικανού/ής» πολιτικού, τα οποία όμως έχουν δημιουργηθεί από διαδεδομένες πεποιθήσεις και στερεότυπα. Σύμφωνα με τον Τζιόβα (2001) και τον Ong (1982) (όπως αναφέρει η Tsakona, 2009) η ελληνική πολιτική επικοινωνία χαρακτηρίζεται από μια σύγκρουση προφορικότητας και γραμματισμού. Καθώς η παρούσα μελέτη εστιάζει στον τρόπο κατασκευής του πολέμου στην Ουκρανία, στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται τα κύρια χαρακτηριστικά και ο ορισμός του λόγου του πολέμου.

3.4 Λόγος του Πολέμου

Ο Polat (2010) χαρακτηρίζει τον πόλεμο ως αποκλίνουσα κατάσταση σε σχέση με την οντολογικά σταθερή και ασφαλή κατάσταση της ειρήνης, ενώ οι Alliez και Negri (2016) αναφέρονται σε ένα χάσμα μεταξύ των δύο εννοιών, καθώς η σύνδεση του πολέμου και της ειρήνης διατηρεί μια διαζευκτική αξία. Σύμφωνα με τον Bugarski (2000) τα λεκτικά υποστρώματα (verbal underpinnings) των πολεμικών δραστηριοτήτων εντάσσονται σε τρεις έννοιες/όρους ομπρέλα, τη *γλώσσα του πολέμου*, τη *ρητορική του πολέμου* και *τον λόγο του πολέμου*. Σε επίσημα συμφραζόμενα η χρήση των όρων πρέπει να είναι πολύ προσεκτική. Η *γλώσσα του πολέμου* αποτελεί μεταφορά, ενώ η *ρητορική του πολέμου* φανερώνει έναν συγκεκριμένο τρόπο χρήσης της γλώσσας. Ο τρίτος όρος, ο *λόγος του πολέμου,* αποτελεί παράγοντα διαμόρφωσης της σκέψης και της δράσης μέσω της χρήσης της γλώσσας ως μεσολαβητικού στοιχείου στο ξέσπασμα του πολέμου, στη διάρκειά του, αλλά και κατά τις διπλωματικές συζητήσεις των αντιμαχόμενων πλευρών (Hodges, 2015), μετατρέποντας τη

γλώσσα σε πολιτική δύναμη (Bugarski, 2000). Ωστόσο, ο Chandler (2009) σημειώνει ότι ο πολιτικός λόγος εθνικής άμυνας μετατοπίζεται σε έναν λόγο για την παγκόσμια ασφάλεια με σκοπό την οικοδόμηση μιας νέας παγκόσμιας τάξης.

Βασικά στοιχεία του λόγου του πολέμου αποτελούν η επιθετικότητα, η υπεκφυγή (Bugarski, 2000), η ρητορική κλήσης στα όπλα (call for arms), δηλαδή η ρητορική που χρησιμοποιεί ένας/μία ηγέτης/τιδα για να κάνει έκκληση στον λαό στον πόλεμο, η λεκτική κατασκευή των κοινωνικών ταυτοτήτων και η χρήση νομιμοποιητικών κατασκευών της γλώσσας (Hodges, 2015). Όσον αφορά στην επιθετικότητα, αυτή στρέφεται σε έναν αντιληπτό εχθρό, και η υπεκφυγή αφορά δραστηριότητες πολέμου (Bugarski, 2000). Σύμφωνα με τον Hodges (2015), προτού ξεσπάσει ένας πόλεμος ο/η ηγέτης/ιδα πραγματοποιεί έκκληση στα όπλα, για να κινητοποιήσει μια ομάδα είτε από το εθνικό κράτος είτε εκτός τους εθνικού κράτους (για παράδειγμα των ανθρώπων της ομογένειας). Έτσι, επιχειρείται να ενταχθούν στην ευρύτερη κοινότητα διαφορετικά άτομα ή μικρές ομάδες και να συμφωνήσουν στον πόλεμο, αφού στις δημοκρατικές κοινωνίες είναι απαραίτητη η συναίνεση των πολιτών, παρ' όλο που η αιτία μπορεί να αντιτίθεται με τα προσωπικά τους συμφέροντα. Η λεκτική κατασκευή των ταυτοτήτων σε περιόδους πολέμου φαίνεται μέσα από τον λόγου του πολέμου, όπου οι διακρίσεις διαφορετικών ομάδων ανθρώπων παρουσιάζονται ως αντικειμενικές και φυσικές ανάλογα με τη χρήση της γλώσσας. Πρόκειται για μια λογοτεχνική τακτική με σκοπό την επισήμανση της ομοιότητας και την υποβάθμιση της διαφοράς των μελών της έσω-ομάδας (Hodges, 2015). Ως προς τη νομιμοποίηση των ενεργειών που σχετίζονται με τον πόλεμο χρησιμοποιείται η ρητορική μίσους, η οποία αναφέρεται ως όρος για τη λεκτική έκφραση του μίσους, του σοβινισμού, της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και άλλων συλλογικών συναισθημάτων, δημιουργώντας στην έσω-ομάδα αισθήματα ευθύνης και ενότητας σε έναν ευρύτερο σκοπό (Bugarski, 2000· Hodges, 2015). Η πολιτική ρητορική και η πολεμική προπαγάνδα είναι από τους κύριους τομείς της δημόσιας ζωής που συχνά είναι κορεσμένοι από υπεκφυγές και ευφημιστικούς λόγους. Αυτό το είδος λόγου χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό για να δικαιολογήσει πολιτικές ή ενέργειες που έχουν ως σκοπό να καλύψουν μια κατάσταση, χρησιμοποιώντας μια εξυγιαντική εκδοχή της πραγματικότητας για να αποπροσανατολίζει τις αρνητικές ιδέες των μελών της ομάδας. Οι ευφημιστικοί λόγοι σε αυτό το πλαίσιο αναφέρονται ως διπλές ομιλίες που χαρακτηρίζονται από ασυμφωνία σε σχέση με αυτό που λέγεται και με αυτό που γίνεται δημιουργώντας μια σκόπιμη σύγχυση (Bugarski, 2000·Hodges, 2015).

4. Η σχετική έρευνα στο πεδίο

Στον παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται μια σύνθεση διαφόρων μελετών από ποικίλα κοινωνικοπολιτικά πλαίσια που εστιάζουν στον πολιτικό λόγο γύρω από τον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας και τους εμπλεκόμενους φορείς. Οι μελέτες αυτές χρησιμοποιούν την κριτική ανάλυση λόγου και άλλες μεθοδολογίες για να εξετάσουν τις ομιλίες, τα διαγγέλματα και τις δημόσιες συζητήσεις που σχετίζονται με την εισβολή στην Ουκρανία. Οι ακόλουθες έρευνες συμβάλλουν στην κατανόηση των ιδεολογικών, ρητορικών και γλωσσικών πτυχών του πολιτικού λόγου για τον πόλεμο της Ρωσίας ενάντια στην Ουκρανία.

Οι Mahfoud και Khaldaoui (2023) αναλύουν την πρώτη ομιλία του προέδρου Biden για τον πόλεμο στην Ουκρανία χρησιμοποιώντας το κοινωνιογνωστικό μοντέλο του van Dijk. Η μελέτη αποκαλύπτει οκτώ στρατηγικές λόγου που χρησιμοποίησε ο Biden, όπως η περιγραφή του δρώντα, η συναίνεση και η θυματοποίηση/ποινικοποίηση. Η ανάλυση αποκαλύπτει τις υποκείμενες ιδεολογίες και τα μηνύματα που επικοινωνούνται στην ομιλία, αναδεικνύοντας την απεικόνιση του Biden και των συμμάχων του ως υπερασπιστών του φιλελευθερισμού, του ανθρωπισμού και της δημοκρατίας έναντι της Ρωσίας.

Ο Kadim (2023) πραγματοποιεί μια κριτική ανάλυση λόγου της ομιλίας του Vladimir Putin, ως Προέδρου της Ρωσίας κατά την περίοδο που διεξάγεται η μελέτη, που ανακοίνωσε την «ειδική στρατιωτική επιχείρηση» στην Ουκρανία (Μανδαλίδης & Μπίφη, 2022). Χρησιμοποιούνται οι στρατηγικές λόγου του Van Dijk για να αναλυθεί η χειραγώγηση της γλώσσας από τον Putin και η χρήση του λόγου του για να παρουσιάσει τις ενέργειες της Ρωσίας. Η μελέτη διερευνά τις πολιτικές στάσεις και ιδεολογίες που αντανακλώνται στον λόγο του Putin και διερευνά τις κατηγορίες νοήματος, επιχειρηματολογίας και ρητορικής που χρησιμοποιούνται στην ομιλία.

Οι Hilman και Maksum (2022) εστιάζουν στον αντιρωσικό λόγο που παρουσίασε ο Antony J. Blinken, ως Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, στην ομιλία του στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ το 2022 μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Η μελέτη εφαρμόζει το ιδεολογικό τετραγωνικό μοντέλο (ideological quadratic model) και συνδυάζει τη θεωρία της τιτλοποίησης (securitization theory) με την έννοια της προπαγάνδας. Η ανάλυση αποκαλύπτει τη χρήση στρατηγικών προπαγάνδας από τον Blinken για να εμφανίσει τη Ρωσία αρνητικά και να παρουσιάσει την εισβολή στην Ουκρανία ως κοινό λανθάνοντα κίνδυνο.

Οι Tutar και Bağ (2023) αναλύουν τις δηλώσεις των ηγετών της Ρωσίας και της Ουκρανίας σχετικά με τον πόλεμο χρησιμοποιώντας κριτική ανάλυση λόγου. Η έρευνα

επικεντρώνεται στη θεματική ανάλυση, την ανάλυση καταστάσεων, τις λεκτικές επιλογές και τις στρατηγικές πειθούς που χρησιμοποιούν ο Putin και ο Zelensky. Η μελέτη αποκαλύπτει την αυταρχική γλώσσα που επιλέγει ο Putin για να τονίσει την εξουσία και τον λόγο που τονίζει το «δίκιο» της Ουκρανίας και χρησιμοποιεί ο Zelensky.

Η Brusylovska (2020) εξετάζει τη χρήση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (ΚΑΛ) στις σπουδές Διεθνών Σχέσεων, ιδίως στο πλαίσιο των σχέσεων της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Το άρθρο υπογραμμίζει τις δυνατότητες της ΚΑΛ να εμπλουτίσει τα ερευνητικά εργαλεία στην πολιτική επιστήμη και τις διεθνείς σχέσεις αναλύοντας τις πρακτικές του λόγου. Η έμφαση δίνεται στην εφαρμογή της ΚΑΛ από Ρώσους/ίδες και Ουκρανούς/ές πολιτικούς/ές επιστήμονες/ισσες για τη διερεύνηση ζητημάτων πολιτικής ταυτότητας, αλήθειας και μετα-αλήθειας στον κλάδο.

Ο Ugoala (2022) εξετάζει τη χρήση φλεγόμενων μηχανισμών στην ομιλία του Ρώσου Προέδρου Putin πριν από την επίθεση του Φεβρουαρίου 2022 στην Ουκρανία. Η μελέτη χρησιμοποιεί την ΚΑΛ για να εντοπίσει υποτιμητικές λέξεις, φράσεις και ρήτρες που στοχεύουν την Ουκρανία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και το ΝΑΤΟ. Η ανάλυση αναδεικνύει τους πιθανούς κινδύνους τέτοιων «φλογοβόλων» μηχανισμών, καθώς μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές αντιδράσεις και να κλιμακώσουν περαιτέρω τις εντάσεις μεταξύ των χωρών.

Οι Ebim, Nta και Tasen (2022) διερευνούν τους γλωσσικούς πόρους που χρησιμοποίησαν οι παγκόσμιοι ηγέτες κατά τη διάρκεια του πολέμου Ρωσίας-Ουκρανίας. Η μελέτη εφαρμόζει την ΚΑΛ για να εξετάσει τις σχέσεις εξουσίας και την ιδεολογική προβολή στο λόγο των παγκόσμιων ηγετών. Η έμφαση δίνεται στην ανάλυση των δικαιολογιών του Putin για την εισβολή και στην αποκάλυψη κρυφών νοημάτων και κοινωνικών προεκτάσεων εντός του λόγου του.

Η Abua Ebim (2022) διερευνά τους λόγους εξουσίας στους γλωσσικούς πόρους του Putin που χρησιμοποιούνται για να δικαιολογήσει τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Χρησιμοποιώντας την ΚΑΛ, η μελέτη εξετάζει τις ιδεολογικές προκαταλήψεις και την πόλωση που αντανακλώνται στον λόγο του Putin. Η ανάλυση αποκαλύπτει τις στρατηγικές θετικής αυτοπαρουσίασης και αρνητικής παρουσίασης του άλλου που χρησιμοποιεί ο Putin, χρησιμοποιώντας ως πηγές δεδομένα από το CNN και το BBC.

Η Potapenko (2023) πραγματοποιεί μια γνωστική ρητορική ανάλυση της ομιλίας του Ουκρανού Προέδρου Zelensky στο Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου. Η μελέτη εφαρμόζει μια γνωστική ρητορική μεθοδολογία, συνδυάζοντας εννοιολογικές δομές, ρητορικούς κανόνες και ανθρώπινες ανάγκες που σχετίζονται με το πάθος. Η ανάλυση αποκαλύπτει την πειστική έκκληση του Zelensky με την ενσωμάτωση της έννοιας της

μαχόμενης Ουκρανίας στη βρετανική κοσμοθεωρία και τη χρήση ιστορικών αναφορών για να τονίσει την επιβίωση και το κοινό πεπρωμένο της Ουκρανίας με το Ηνωμένο Βασίλειο.

Στη μελέτη του ο Günther (2023) αναλύει τη δημόσια συζήτηση που διεξάγεται στη Γερμανία σχετικά με την πολιτική πορεία της γερμανικής κυβέρνησης όσον αφορά την παράδοση όπλων στην Ουκρανία. Η μελέτη επικεντρώνεται στην Ανοιχτή Επιστολή προς τον Καγκελάριο Scholz, που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2022, για να διερευνήσει τη χρήση πολυφωνικών δεικτών στην έκφραση εκκλήσεων υπέρ ή κατά ορισμένων πολιτικών ενεργειών. Η ανάλυση αποκαλύπτει ότι ο διάλογος των μέσων ενημέρωσης σχετικά με τις παραδόσεις όπλων διεξάγεται κυρίως από δύο στρατόπεδα, τα οποία χρησιμοποιούν το είδος της Ανοικτής Επιστολής για να επηρεάσουν τον διάλογο προς διαφορετικές κατευθύνσεις.

Συνοψίζοντας, οι μελέτες αυτές συμβάλλουν στην κατανόηση των στρατηγικών λόγου, των ιδεολογικών διαστάσεων και της δυναμικής της εξουσίας που διέπουν τις ομιλίες και τις δημόσιες συζητήσεις που σχετίζονται με τον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας. Παρέχουν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις γλωσσικές επιλογές που κάνουν τα βασικά πολιτικά πρόσωπα, την απεικόνιση της σύγκρουσης και τις τεχνικές πειθούς που χρησιμοποιούν στον λόγο τους. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι πέρα από αυτά τα επιστημονικά άρθρα, πολλές αγγλόφωνες προπτυχιακές πτυχιακές εξετάζουν το πεδίο. Ωστόσο, στο ελληνικό πλαίσιο δεν βρέθηκαν μελέτες που να σχετίζονται ταυτόχρονα με την ΚΑΛ και τον Πόλεμο στην Ουκρανία (για μια εξαίρεση βλ. παρακάτω Μπράτιμου, Κουλιανού & Κίτσιου, 2023), παρά μόνο μελέτες που αφορούν σε αντικείμενα πολιτικών επιστημών, διεθνών σχέσεων, στρατιωτικών υποθέσεων, γεγονός που τεκμηριώνει την αναγκαιότητα και τη σημασία της παρουσιαζόμενης έρευνας, καθώς και το ότι υπάρχει πρόσφορο έδαφος για μελλοντική έρευνα.

Εξαίρεση, αποτελεί όσον αφορά το ελληνικό πλαίσιο, η πρόσφατη μελέτη των Μπράτιμου, Κουλιανού και Κίτσιου (2023), οι οποίες αναλύουν την ομιλία της Προεδρίνας της Ελληνικής Δημοκρατίας στο 7ο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, εστιάζοντας στο πώς κατασκευάζεται η ειρήνη και ο πόλεμος διά του λόγου της. Η ΠτΔ συγκρίνει τη σημερινή κοινωνικοπολιτική κατάσταση με το διάλογο στους Δελφούς, την Ελλάδα και την Ενωμένη Ευρώπη κατά τη διάρκεια αιώνων κοινού πολιτισμού. Η ανάλυση χρησιμοποιεί τη Λογοϊστορική Προσέγγιση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου για τον εντοπισμό του ιδεολογικού περιεχομένου των ομιλιών, αναδεικνύοντας τη σημασία της κριτικής ανάλυσης λόγου για την κατανόηση των πλαισίων των δημόσιων προσωπικοτήτων σχετικά με τον πόλεμο και την ειρήνη. Η μελέτη συμπεραίνει ότι ενώ η ειρήνη παρουσιάζεται ως μια διαδικασία που

συνδέεται με το αξιακό πλαίσιο της ΕΕ, ο πόλεμος στην Ουκρανία παρουσιάζεται ως ώθηση για τις πολιτικές εξελίξεις. Σε σχέση με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τη λειτουργία του κράτους ως γεωπολιτικού ρυθμιστή στην περιοχή των Βαλκανίων, το ελληνικό κράτος αναφέρεται επίσης ως μια χρονικά προκαθορισμένη ιδέα. Η ευρωπαϊκή ταυτότητα είναι μια συμπυκνωμένη εκδοχή του χρόνου που συνδυάζει πολιτικές, ιδεολογικές και πολιτισμικές χρονικές περιόδους για να αποκαλύψει μια κοινή πολιτισμική πορεία.

Μέρος Β': Ερευνητικό μέρος

5. Μεθοδολογία της έρευνας

5.1 Ερευνητικός σκοπός και Ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να γίνουν ορατές οι διαλεκτικές πρακτικές που χρησιμοποίησαν οι Έλληνες/ίδες Βουλευτές/τριες προκειμένου να τοποθετηθούν για το γεγονός του πολέμου κατά της Ουκρανίας στα συμφραζόμενα της Ελληνικής Βουλής, να διερευνηθεί δηλαδή ο τρόπος κατασκευής του πολέμου τόσο σε διαλογικό/γλωσσικό επίπεδο όσο και σε επιχειρηματολογικό. Συγκεκριμένα, μελετώνται τα Πρακτικά της Βουλής από την Ειδική Ημερήσια Διάταξη ΠΓ' η οποία έλαβε χώρα την 1η Μαρτίου 2022 και αναφέρεται στις συνέπειες για την Ελλάδα του ρωσικού πολέμου κατά της Ουκρανίας.

Το κύριο ερευνητικό ερώτημα της έρευνας είναι:

- Πώς κατασκευάζεται διά του λόγου/γλωσσικά (discursively) ο Πόλεμος κατά της Ουκρανίας στον ελληνικό Κοινοβουλευτικό Λόγο στο πλαίσιο της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης της Συνεδρίαση ΠΓ';

Παράλληλα, τα ακόλουθα υποερωτήματα καθοδηγούν την έρευνα:

- Πώς τοποθετούνται επιχειρηματολογικά στη συγκεκριμένη συζήτηση ο Πρωθυπουργός και ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης του ελληνικού Κοινοβουλίου για τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας;
- Ποιες είναι οι λεξικογραμματικές επιλογές των πολιτικών στη διάρκεια των συζητήσεων εντός του ελληνικού κοινοβουλίου;

Η έρευνα αυτή ακολουθεί τον ποιοτικό ερευνητικό σχεδιασμό, καθώς συλλέγει δεδομένα ανάλογα με το πλαίσιο με σκοπό την κατασκευή θεμάτων και ερμηνειών (Denzin & Lincoln, 2017, Creswell, 2014). Σύμφωνα με την Ίσαρη και τον Πουρκό (2015) η ποιοτική έρευνα προτιμάται όταν ο/η ερευνητής/τρια στοχεύει στη διαμόρφωση μια ολιστικής, τοποθετημένης και πλαισιωμένης μελέτης ενός φαινομένου. Τέλος, για την εξασφάλιση της αξιοπιστίας της διαδικασίας της ανάλυσης, διεξάχθηκε δειγματική ανάλυση με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αναλυτικής διαδικασίας (Van Tejlingen & Hundley, 2001).

5.2 Επιλογή Μεθόδου

Για να μπορέσουν να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας επιλέχθηκε η μέθοδος της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, η οποία συγκροτείται από διαφορετικές προσεγγίσεις ανάλυσης λόγου, με στόχο την ανάδειξη της ιδεολογικής διάστασης της

γλώσσας μέσα από τον συνδυασμό της μικρο-ανάλυσης των κειμένων και της μακρο-ανάλυσης των κοινωνικών δομών και των σχέσεων εξουσίας (Στάμου, 2014). Για τις ανάγκες της παρουσιαζόμενης έρευνας ακολουθήθηκε συγκεκριμένα η λογοϊστορική προσέγγιση (εφεξής ΛΙΠ), όπως αναπτύχθηκε από τη Ruth Wodak και τον Martin Reisigl, καθώς μέσω αυτής της προσέγγισης, συνδυάζονται η θεωρία, τα εμπειρικά δεδομένα και τα συμφραζόμενα και τριγωνοποιείται η γλωσσολογική ανάλυση με κοινωνικές και ιστορικές προσεγγίσεις (Wodak et. al., 2009). Τέλος, όσον αφορά τη στρατηγική της επιχειρηματολογίας η παρουσιαζόμενη μελέτη ακολουθεί τη χρήση των «τόπων», οι οποίοι παρουσιάζονται στη συνέχεια.

5.1.2 Η προσέγγιση Wodak & Reisigl

Η λογοϊστορική προσέγγιση (εφεξής ΛΙΠ) των Wodak & Reisigl είναι μια προσέγγιση με διεπιστημονικό χαρακτήρα, η οποία ολιστικά μελετά και ερμηνεύει περίπλοκα κοινωνικά φαινόμενα που εκφράζονται μέσα από τη γλώσσα (Wodak & Reisigl, 2020). Η ΚΑΛ σε αυτή την περίπτωση αποτελεί διερεύνηση της αλληλεπίδρασης των πρακτικών λόγου και των εξωγλωσσικών πραγματικοτήτων (Wodak et. al., 2009). Όπως αναφέρουν οι Reisigl & Wodak (2020) η ΛΙΠ έχει αναπτύξει μια συστηματική μεθοδολογία και ένα πλαίσιο που παρουσιάζεται σε συγκεκριμένα βήματα, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα μετάβασης από το μακροεπίπεδο στο μικροεπίπεδο και επιτρέποντας στους/στις ερευνητές/τριες να επιτύχουν ολοκληρωμένα και με διαφανή τρόπο την κατανόηση και την ερμηνεία του αντικειμένου της έρευνας.

Η ΛΙΠ χαρακτηρίζεται από κάποιες βασικές αρχές. Μια από αυτές είναι ότι αναγνωρίζει ναι μεν ότι ο λόγος εξαρτάται από το πλαίσιο και έχει κοινωνικό χαρακτήρα, αλλά διαφοροποιείται από άλλες προσεγγίσεις καθώς τονίζει α) τη μακροθεματική (macro-topic) συνάφεια, β) την πολυπρισματικότητα (pluriperspectivity), και γ) την επιχειρηματολογία (argumentativity). Επιπλέον, ο λόγος είναι ένα δυναμικό «αναλυτικό κατασκεύασμα» και καθορίζεται από το πρίσμα του/της αναλυτή/τριας. Τέλος, τα κείμενα χαρακτηρίζονται ως υλοποιήσεις και «μέρη του λόγου» (parts of discourse) και εμπεριέχουν τις καταστάσεις της παραγωγής και της πρόσληψης, ενώ περιλαμβάνουν πολλά «κειμενικά είδη» (genres) (Reisigl & Wodak, 2009).

Σύμφωνα με τη ΛΙΠ οι ερευνητές/τριες χρειάζεται να ακολουθήσουν ένα πρόγραμμα το οποίο περιλαμβάνει οχτώ βήματα (Reisigl & Wodak, 2009). Ειδικότερα, πριν από την ανάλυση πρέπει πρώτα να πραγματοποιηθούν:

1. Η αναζήτηση και μελέτη της σχετικής με το αντικείμενο έρευνας βιβλιογραφίας.

2. Η συλλογή των πληροφοριών και δεδομένων που σχετίζονται με τα συμφραζόμενα.
3. Η επιλογή και η προετοιμασία των δεδομένων προς ανάλυση.
4. Η διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος ή των ερωτημάτων και των υποθέσεων.

Αφού ολοκληρωθούν τα τέσσερα πρώτα βήματα ακολουθούν:

5. Η ποιοτική ανάλυση, η οποία αποτελείται από:
    a. Την ανάλυση των συμφραζομένων
    b. Την ανάλυση της μικροδομής
    c. Την ανάλυση της μακροδομής
6. Οι λεπτομερείς μελέτες περίπτωσης.
7. Η διατύπωση κριτικής μέσα από την ερμηνεία και την εξήγηση των αποτελεσμάτων της ανάλυσης.
8. Η πρόταση της πρακτικής εφαρμογής των αποτελεσμάτων, αν αυτό είναι δυνατό.

Ωστόσο, οι Reisigl και Wodak (2020) αναφέρουν ότι για να εφαρμοστούν ιδεατά όλα τα στάδια της έρευνας συνήθως χρειάζεται ένα διεπιστημονικό πρόγραμμα μεγάλης κλίμακας με επαρκείς πόρους.

Προχωρώντας στην ανάλυση του κειμένου η ΛΙΠ χαρακτηρίζεται ως «τρισδιάστατη», καθώς:

1. Εντοπίζεται το περιεχόμενο ή θέμα ενός λόγου
2. Ερευνώνται οι στρατηγικές λόγου (discursive strategies)
3. Εξετάζονται τα γλωσσικά μέσα (linguistic means) ως τύποι και οι γλωσσικές πραγματώσεις (linguistic realizations), εξαρτώμενες από το περιεχόμενο.

Οι Reisigl & Wodak (2020) αναφέρουν πέντε τύπους στρατηγικών λόγου, δηλαδή των πρακτικών που ακολουθούνται για να επιτευχθεί ένας κοινωνικός, πολιτικός, ψυχολογικός ή γλωσσικός στόχος. Κάθε στρατηγική επιτελεί διαφορετικό στόχο και επιτελείται με διαφορετικούς μηχανισμούς. Οι στρατηγικές αυτές συνοπτικά είναι (Wodak & Reisigl 2009):

- Η *στρατηγική της ονομάτισης* (nomination), με την οποία εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο κατασκευάζονται μέσω του λόγου οι κοινωνικοί/ές δρώντες/δρούσες, τα αντικείμενα, τα φαινόμενα, οι διαδικασίες και οι δράσεις.
- Η *στρατηγική της κατηγόρησης* (predication), με την οποία αξιολογούνται τα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες που αποδίδονται μέσω του λόγου στους/στις κοινωνικούς/ές δρώντες/δρούσες, τα αντικείμενα κ.ο.κ. (είτε θετικά είτε αρνητικά)
- Η *στρατηγική της επιχειρηματολογίας* (argumentation), με την οποία αιτιολογούνται και αμφισβητούνται οι ισχυρισμοί αλήθειας και διερευνώνται τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται στον λόγο.

- Η *στρατηγική της προοπτικοποίησης* (persperctivization), με την οποία τοποθετούνται οι απόψεις του/της ομιλητή/τριας ή του/της συγγραφέα και εκφράζεται η εμπλοκή ή η αποστασιοποίηση τους.
- Η *στρατηγική της όξυνσης* (intensification) ή της *άμβλυνσης* (mitigation), με την οποία τροποποιείται αντίστοιχα η προσλεκτική ισχύς και άρα ο βαθμός και η υπερβολή των εκφωνημάτων.

Στη στρατηγική της επιχειρηματολογίας ακολουθείται η χρήση των «τόπων». Σύμφωνα με τη Wodak (2001) οι «τόποι» περιγράφονται ως μέρη τις επιχειρηματολογίας που ανήκουν στις απαραίτητες προκείμενες. Πρόκειται για «εγγυητικές αρχές» (warrants) σχετικές με το περιεχόμενο ή «κανόνες συμπεράσματος» (Wodak, 2001) που συνδέουν το επιχείρημα ή τα επιχειρήματα με το συμπέρασμα και τον ισχυρισμό, δικαιολογώντας αυτή τη μετάβαση Kienpointner (1992, όπως αναφέρεται στη Wodak, 2001). Οι «τόποι» είναι κοινωνικά συμβατικοί και δεν εμφανίζονται πάντα ρητά. Μπορούν να είναι λογικοί ή παραπλανητικοί (σε αυτή την περίπτωση ονομάζονται «λογικές πλάνες») (Reisigl & Wodak, 2009). Στο Παράρτημα παρατίθεται ο βασικός, σύμφωνα με τη Wodak (2001), κατάλογος «τόπων» με την «εγγυητική αρχή» που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση της επιχειρηματολογίας, αν και αναφέρεται πως είναι ελλιπής και ο/η ερευνητής/τρια μπορεί να χρειαστεί να επινοήσει νέους «τόπους» ανάλογα με το αντικείμενο μελέτης (Reisigl & Wodak, 2020).

5.3 Σχηματισμός του corpus

Για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας επιλέχθηκε ένα κείμενο κοινοβουλευτικού λόγου, στον οποίο εμφανίστηκε ο λόγος του πολέμου μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Καθώς στόχος της έρευνας είναι να αναδειχθεί η επιρροή που είχε όταν ξέσπασε ο πόλεμος στην Ουκρανία στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο, το κείμενο αντλήθηκε από τα ηλεκτρονικά τεύχη των Πρακτικών της Ολομέλειας της Βουλής μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του ελληνικού κοινοβουλίου που παρέχει ελεύθερη πρόσβαση στις εργασίες και τις πλήρεις συνεδριάσεις (Τσάκωνα, 2009). Κάθε συνεδρίαση στη Βουλή ανεξαρτήτως θεμάτων συζήτησης αποτελείται από τις Πρωτολογίες και τις Δευτερολογίες των ομιλητών/τριών, καθώς και την Τριτολογία του/της Πρωθυπουργού. Ως *πρωτολογία* ορίζεται η πρώτη ομιλία ενός ομιλητή/τριας και αντίστοιχα στη συνέχεια η *δευτερολογία* είναι η δεύτερη ομιλία του/της ίδιου/ίδιας ομιλητή/τριας ως απάντηση στις πρωτολογίες των άλλων ομιλητών/τριων κ.ο.κ. Στα Πρακτικά της Ολομέλειας της Βουλής ο λόγος είναι απομαγνητοφωνημένος όπως ορίζει το θεσμικό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το

Άρθρο 10 του Κανονισμού της Βουλής [6] αρμόδια για την κατά λέξη διατύπωση των διαμειβόμενων και εγγραπτέων στα πρακτικά συζητήσεων της Βουλής ή επιτροπής ή ομάδας εργασίας ή άλλου συλλογικού ή μη οργάνου, καθώς και σε μη επίσημες συναντήσεις, συσκέψεις ή συμβούλια, καθώς και για την έκδοση των επίσημων πρακτικών των συζητήσεων της Βουλής είναι η Διεύθυνση Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής. Επίσης, κρίθηκε ότι ένα ομοιογενές θεματικά περικείμενο και μια διαλογική συζήτηση, όπως αυτή στην Ελληνική Βουλή μπορεί να δώσει ενδιαφέροντα αποτελέσματα, όσον αφορά την επιχειρηματολογία, τις λεξικογραμματικές επιλογές των ομιλητών/τριών και τις κατασκευές των νοημάτων γύρω από τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας.

Ειδικότερα, το κείμενο αποτελείται από πέντε (5) ομιλίες που προέρχονται από τα Πρακτικά της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης στη Συνεδρίαση ΠΓ' της Βουλής των Ελλήνων που διεξήχθη την 1η Μαρτίου 2022 με διάρκεια 5 ώρες 20 λεπτά και 14 δευτερόλεπτα και έχει δημοσιευθεί στην επίσημη ιστοσελίδα της. Η παρουσιαζόμενη έρευνα εστιάζει στη συγκεκριμένη Ειδική Ημερήσια Διάταξη καθώς είναι η πρώτη μετά τη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας στις 24 Φεβρουαρίου 2022. Συγκεκριμένα στις 25 Φεβρουαρίου 2022 ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Κυριάκος Μητσοτάκης απέστειλε αίτημα το οποίο γνωστοποιήθηκε αυθημερόν στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων της Αντιπολίτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 142Α του Κανονισμού της Βουλής.

Στη συγκεκριμένη Ειδική Ημερήσια Διάταξη, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 1 πραγματοποιήθηκαν ομιλίες από όλους τους αρχηγούς των κομμάτων της Βουλής, ενώ υπήρχαν και παρεμβάσεις από άλλα πρόσωπα. Ως μονάδα ανάλυσης του κειμένου επιλέχθηκε η παράγραφος με σκοπό τη συνολική εξέταση των επιχειρημάτων σε αυτή την κλίμακα. Το σύνολο των παραγράφων όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2 είναι 729. Από αυτές οι 450 ανήκουν στις πρωτολογίες, οι 249 στις δευτερολογίες και οι 32 στις τριτολογίες.

	Γενικά Σύνολα Σελίδων	**Παράγραφοι**
Πρακτικά της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης	35 σελίδες	729
Πρωτολογίες	6 σελίδες	450
Δευτερολογίες	6 σελίδες	247

[6] *Κανονισμός της Βουλής:* chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/20140121ktv_pB_v11.pdf

Τριτολογίες	1 σελίδες	32

Πίνακας 1: Σύνολα σελίδων πρακτικών

Για την ανάγκη της παρούσας έρευνας οι ομιλίες περιορίζονται σε αυτήν του Πρωθυπουργού της Ελλάδας, Κυριάκου Μητσοτάκη, και του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, Αλέξη Τσίπρα, οι οποίες όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2 καλύπτουν τις 119 παραγράφους.

Η επιλογή αυτή είναι σκόπιμη και αφορά πρωτίστως στο γεγονός ότι αποτελούν τους εκπροσώπους της ελληνικής πλειοψηφίας, συγκεκριμένα το 71,38%, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών[7]. Επιπλέον, η επιλογή της ομιλίας του Πρωθυπουργού είναι σημαντική, καθώς από το 2019 είναι αυτός που ασκεί και κατευθύνει την Εξωτερική Πολιτική της χώρας, ενώ αντίστοιχα ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης υπήρξε στην ίδια θέση κατά την περίοδο 2015-2019 ασκώντας πολιτικό-κυβερνητικό έργο και άρα δεν πρόκειται απλώς και μόνο για θέματα πλειοψηφίας αλλά για μια σκόπιμη σύγκριση των κυριάρχων πολιτικών προσώπων και κομμάτων που εναλλάσσονται στην πολιτική σκηνή την τελευταία δεκαετία. Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας και δεδομένων των προδιαγραφών μιας πτυχιακής εργασίας προπτυχιακού επιπέδου, τα δεδομένα περιορίστηκαν μόνο στις παραγράφους των πρωτολογιών ήτοι 63 από την Πρωτολογία του Πρωθυπουργού και 56 από την πρωτολογία του Αρχηγού της Αξιωματικής αντιπολίτευσης, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2.

Συμμετέχοντες	**Αρχηγός Αξιωματικής Αντιπολίτευσης**	**Πρωθυπουργός**
Συνολικές παράγραφοι	102	136
Πρωτολογίες	**56**	**63**
Δευτερολογίες	46	41
Τριτολογίες	-	32

Πίνακας 2: Σύνολα παραγράφων Α. Τσίπρα και Κ. Μητσοτάκη

[7] *Υπουργείο Εσωτερικών: Αποτελέσματα Εκλογών 2019* https://ekloges.ypes.gr/current/v/home/.

5.5 Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε υπό το πρίσμα κάποιων περιορισμών. Αρχικά, όσον αφορά στη συλλογή των δεδομένων, λόγω της αναγκαίας έκτασής της δεν ήταν δυνατή η ανάλυση όλων των ομιλιών και των προσώπων της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης ΠΓ' γι' αυτό και επιλέχθηκαν τα δύο κύρια πρόσωπα της Ελληνικής Βουλής και συγκεκριμένα μόνο οι πρωτολογίες αυτών, ενώ για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας αναλύθηκαν σε βάθος οι 10 πρώτες παράγραφοι της κάθε ομιλίας. Επιπλέον, αν και ο πόλεμος κατά της Ουκρανίας μετρά πάνω από έξι μήνες από την ημέρα της εισβολής δεν ήταν δυνατή η ανάλυση περισσότερων ομιλιών σχετικών με τον πόλεμο ή άλλες ημερήσιες διατάξεις, που θα μας έδιναν μια πιο διευρυμένη εικόνα για το πώς κατασκευάζεται ή/και εργαλειοποιείται ο πόλεμος στο πλαίσιο του ελληνικού κοινοβουλευτικού λόγου. Άλλοι περιορισμοί αφορούν την ερευνητική προσέγγιση. Σύμφωνα με τη Στάμου (2014) η ΚΑΛ έχει δεχθεί κριτική για διάφορα ζητήματα μεθοδολογίας γύρω από τον τρόπο που αντιμετωπίζεται το περικείμενο/τα συμφραζόμενα, την ερμηνεία των ευρημάτων και τον κοινωνικό ρόλος των ομιλητών/τριών. Κατηγορείται κυρίως για το γεγονός ότι οι ερευνητές/τριες τοποθετούνται κοινωνικά και φέρουν ασυνείδητα ή συνειδητά τις απόψεις τους. Γι' αυτό κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας έγινε προσπάθεια να κρατηθεί αναλυτική απόσταση από τα δεδομένα ώστε να αποφευχθεί η τυχόν προβολή πεποιθήσεων και πολιτικών απόψεων της ερευνήτριας στις διαδικασίες της ανάλυσης. Η συστηματική τήρηση ημερολογίου (με αναστοχασμό στις παραδοχές της ερευνήτριας), οι τακτικές επιστημονικές συναντήσεις με την επιβλέπουσα σε ένα ομαδοκεντρικό πλαίσιο στο οποίο συμμετείχαν άτομα που επίσης έκαναν την πτυχιακή τους έρευνα (ως τόπος ανατροφοδότησης) διασφάλισαν την κριτική απόσταση και τις συνεχείς αναστοχαστικές πρακτικές (Βλ. και Εισαγωγή).

6. Αποτελέσματα

Οι παράγραφοι αναλύονται μακροδομικά (μακροανάλυση), μικροδομικά (μικροανάλυση) και συγκειμενικά (ανάλυση συγκειμένου).

Αρχικά, πριν από τη διαδικασία της κύριας ανάλυσης πραγματοποιήθηκε δειγματική ανάλυση (βλ. Παράρτημα 3) με σκοπό την εφαρμογή της μεθοδολογίας σε μικρή κλίμακα και ανατροφοδότηση από την επιβλέπουσα/κριτική φίλη (critical friend) για την εξασφάλιση της εσωτερικής εγκυρότητας.

Προχωρώντας στη διαδικασία της κύριας ανάλυσης (βλ. Παράρτημα 4) εντοπίζονται τα κύρια θέματα λόγου της ολότητας των δύο πρωτολογιών του κειμένου. Αυτά σχετίζονται με τις ενέργειες της Ρωσίας, την κριτική στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, τον ρόλο της Ευρώπης και της Διεθνούς Κοινότητας και τις (πιθανές) επιδράσεις-συνέπειες αυτής. Πρόκειται για τα εξής 4 κύρια θέματα:

1. Εισβολή της Ρωσίας
    a. Κριτική στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας
    b. Συνέπειες της Ρωσικής εισβολής
2. ΕΕ, Διεθνής κοινότητα, ΝΑΤΟ
    a. Κριτική στις πρακτικές/πολιτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ
    b. Ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και της Διεθνούς Κοινότητας
3. Στάση της Ελλάδας
4. Ενεργειακό ζήτημα

Από αυτά τα κοινά θέματα στις 10 πρώτες παραγράφους στις οποίες εστιάζει η παρούσα πτυχιακή εργασία εντοπίζονται τα εξής:

1. Εισβολή της Ρωσίας με υποθέματα
    α. Κριτική στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας
    β. Συνέπειες της Ρωσικής εισβολής
2. ΕΕ, Διεθνής κοινότητα, ΝΑΤΟ με υποθέματα
    α. Κριτική στις πρακτικές/πολιτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ
    β. Ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και της Διεθνούς Κοινότητας

Αυτά τα κύρια θέματα είναι μεταξύ τους αλληλένδετα με υπόρρητες πολιτικές προεκτάσεις, επειδή γίνεται αναφορά σε πολιτικά πρόσωπα και οργανισμούς (Πρόεδρος Putin, ΕΕ κ.λπ.).

Το κείμενο τοποθετείται στο πεδίο της διαμόρφωσης της ενιαίας εθνικής αρνητικής στάσης απέναντι στην εισβολή της Ρωσίας, της δημιουργίας του αισθήματος αλληλεγγύης

για την Ουκρανία, αλλά και του πολιτικού ελέγχου. Αυτή η κατηγοριοποίηση προκύπτει από τη λειτουργία των συζητήσεων στη Βουλή και ιδιαίτερα των Ειδικών Ημερήσιων Διατάξεων. Σε αυτή την περίπτωση εξυπηρετείται η προσπάθεια διαμόρφωσης στάσεων ενός λαού σχετικά με ένα εθνικό ζήτημα, ενώ η δομή προωθεί τις απόψεις της Κυβέρνησης λαμβάνοντας υπόψη ότι έχει στη διάθεσή της περισσότερο χρόνο ομιλίας, ωστόσο είναι ένα γόνιμο έδαφος ανταλλαγής απόψεων, διαμαρτυρίας, σύγκρουσης κ.ο.κ. καθώς μιλάνε όλες οι πλευρές του Κοινοβουλίου, δίνοντας στον ελληνικό λαό την ευκαιρία του πολιτικού ελέγχου και της κριτικής λόγω της δημοσίευσης στην επίσημη ιστοσελίδα και μετάδοσης στον τηλεοπτικό σταθμό της Βουλής.

Κατά τη διαδικασία της ανάλυσης εντοπίστηκε το σύνολο των ρητορικών τόπων που εμφανίζεται στις δύο πρωτολογίες. Με μπλε χρώμα συμβολίζονται οι Παράγραφοι που εντοπίζονται στην ομιλία του Πρωθυπουργού και με κόκκινο χρώμα του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, αντίστοιχα.

Ρητορικοί τόποι πρωτολογιών	**Παράγραφοι**
Κινδύνου και Απειλής	ΠΑΑ1, ΠΑΑ6, ΠΑΑ7, ΠΑΑ9, ΠΑΑ10, ΠΑΑ11, ΠΑΑ15, ΠΑΑ16, ΠΑΑ24, ΠΑΑ25, ΠΑΑ32, ΠΑΑ33, ΠΑΑ40, ΠΑΑ41, ΠΑΑ43, ΠΑΑ44, ΠΑΑ45, ΠΑΑ51, ΠΑΑ53, ΠΑΑ55, ΠΑΑ56, ΠΠ1, ΠΠ3, ΠΠ4, ΠΠ7, ΠΠ8, ΠΠ9, ΠΠ12, ΠΠ17, ΠΠ18, ΠΠ19, ΠΠ20, ΠΠ24, ΠΠ29, ΠΠ30, ΠΠ32, ΠΠ33, ΠΠ34, ΠΠ35, ΠΠ38, ΠΠ40, ΠΠ47, ΠΠ50, ΠΠ58, ΠΠ59, ΠΠ61, ΠΠ63
Ιστορίας	ΠΑΑ1, ΠΑΑ12, ΠΑΑ32, ΠΑΑ37, ΠΑΑ38, ΠΑΑ39, ΠΠ1, ΠΠ6, ΠΠ8, ΠΠ9, ΠΠ13, ΠΠ15, ΠΠ7, ΠΠ19, ΠΠ21, ΠΠ26, ΠΠ29, ΠΠ31,ΠΠ34, ΠΠ37, ΠΠ46, ΠΠ63
Κακοποίησης	ΠΑΑ1, ΠΑΑ11, ΠΑΑ25, ΠΑΑ31, ΠΑΑ34, ΠΑΑ49, ΠΠ1, ΠΠ3, ΠΠ17, ΠΠ20, ΠΠ24, ΠΠ60
Ανθρωπισμού	ΠΑΑ2, ΠΑΑ6, ΠΑΑ8, ΠΑΑ15, ΠΑΑ17, ΠΠ1, ΠΠ3, ΠΠ27, ΠΠ28, ΠΠ30, ΠΠ31, ΠΠ33, ΠΠ58, ΠΠ59
Επιβάρυνσης/ Στάθμισης	ΠΑΑ2, ΠΑΑ16, ΠΑΑ29, ΠΑΑ40, ΠΑΑ45, ΠΑΑ46, ΠΑΑ53, ΠΑΑ54, ΠΑΑ56, ΠΠ15, ΠΠ31, ΠΠ37, ΠΠ38, ΠΠ39, ΠΠ45, ΠΠ48, ΠΠ50, ΠΠ51, ΠΠ52, ΠΠ54, ΠΠ58, ΠΠ63
Μη χρησιμότητας/ Πλεονεκτήματος	ΠΑΑ3, ΠΑΑ11, ΠΑΑ12, ΠΑΑ18, ΠΑΑ30, ΠΑΑ39, ΠΑΑ47, ΠΑΑ52, ΠΠ18, ΠΠ19, ΠΠ20, ΠΠ33, ΠΠ42, ΠΠ60
Χρησιμότητας-Πλεονεκτήματος	ΠΑΑ4, ΠΑΑ5, ΠΑΑ6, ΠΑΑ7, ΠΑΑ10, ΠΑΑ11, ΠΑΑ14, ΠΑΑ28, ΠΑΑ41, ΠΑΑ42, ΠΑΑ43, ΠΑΑ45, ΠΑΑ48, ΠΑΑ54, ΠΠ10, ΠΠ17, ΠΠ21, ΠΠ24, ΠΠ25, ΠΠ30, ΠΠ35, ΠΠ39, ΠΠ40, ΠΠ42, ΠΠ43, ΠΠ44, ΠΠ47, ΠΠ51, ΠΠ53, ΠΠ54, ΠΠ55, ΠΠ56, ΠΠ57, ΠΠ61
Ευθύνης	ΠΑΑ4, ΠΑΑ5, ΠΑΑ6, ΠΑΑ7, ΠΑΑ8, ΠΑΑ9, ΠΑΑ14, ΠΑΑ16, ΠΑΑ24, ΠΑΑ31, ΠΑΑ34, ΠΑΑ38, ΠΑΑ41, ΠΑΑ47, ΠΑΑ51, ΠΑΑ52, ΠΑΑ55, ΠΑΑ56, ΠΠ10, ΠΠ12, ΠΠ15, ΠΠ19, ΠΠ22, ΠΠ23, ΠΠ26, ΠΠ28, ΠΠ32, ΠΠ39, ΠΠ46, ΠΠ51, ΠΠ52, ΠΠ59, ΠΠ63

Πραγματικότητας	ΠΑΑ8, ΠΑΑ10, ΠΠ4, ΠΠ16, ΠΠ18, ΠΠ23, ΠΠ24, ΠΠ27, ΠΠ32, ΠΠ34, ΠΠ35, ΠΠ36, ΠΠ50, ΠΠ55, ΠΠ56, ΠΠ62
Οικονομικών	ΠΑΑ9, ΠΑΑ11, ΠΑΑ25, ΠΑΑ33, ΠΑΑ39, ΠΑΑ43, ΠΑΑ44, ΠΑΑ47, ΠΑΑ48, ΠΑΑ51, ΠΑΑ52, ΠΑΑ55, ΠΑΑ56, ΠΠ48, ΠΠ49, ΠΠ51, ΠΠ52, ΠΠ57, ΠΠ60, ΠΠ61
Νόμου και Δικαιωμάτων	ΠΑΑ9, ΠΑΑ35, ΠΑΑ36, ΠΑΑ38, ΠΑΑ40, ΠΑΑ42, ΠΑΑ59, ΠΑΑ50, ΠΠ2, ΠΠ5, ΠΠ7, ΠΠ14, ΠΠ17, ΠΠ21, ΠΠ44, ΠΠ58, ΠΠ59, ΠΠ60, ΠΠ63
Πολιτισμού	ΠΑΑ12, ΠΠ3, ΠΠ60, ΠΠ63,
Δικαιοσύνης	ΠΑΑ13, ΠΑΑ15, ΠΑΑ18, ΠΑΑ36, ΠΑΑ53, ΠΠ7
Αριθμών	ΠΑΑ36, ΠΠ3, ΠΠ7, ΠΠ15, ΠΠ56
Περιβάλλοντος	ΠΑΑ53, ΠΑΑ56, ΠΠ53, ΠΠ54, ΠΠ57

Πίνακας 3: Σύνολο ρητορικών τόπων πρωτολογιών

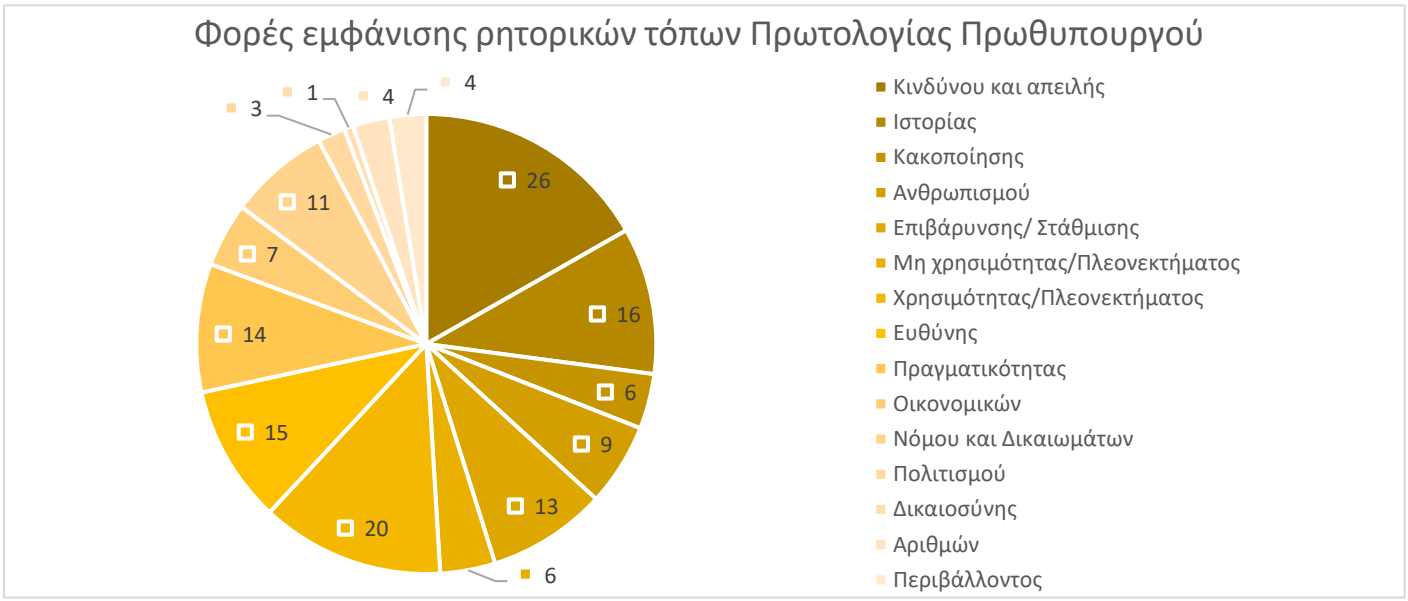

Γράφημα 1: Φορές εμφάνισης ρητορικών τόπων Πρωτολογίας Πρωθυπουργού

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3 και στο Γράφημα 1 στην Πρωτολογία του Πρωθυπουργού ο ρητορικός τόπος του Κινδύνου και της Απειλής εμφανίζεται 26 φορές, τις περισσότερες συγκριτικά με τους υπόλοιπους τόπους. Ακολουθεί ο ρητορικός τόπος της Χρησιμότητας και του Πλεονεκτήματος με 20 φορές, της ιστορίας με 16 και οι ρητορικοί τόποι Ευθύνης και της πραγματικότητας με 15 και 14 φορές αντίστοιχα. Κοντά σε φορές εμφάνισης είναι ο τόπος της επιβάρυνσης και στάθμισης με 13 φορές και ο τόπος του Νόμου και των Δικαιωμάτων με 11 φορές. Πολύ λιγότερες φορές εμφανίστηκαν οι ρητορικοί τόποι του Ανθρωπισμού με 9 φορές, ενώ των οικονομικών και της κακοποίησης και της Μη χρησιμότητας και πλεονεκτήματος μόλις 7 και από 6 αντίστοιχα. Ελάχιστες φορές

εντοπίστηκαν ο ρητορικός τόπος των αριθμών και του περιβάλλοντος, από 4, του πολιτισμού 3 και μόλις 1 φορά της Δικαιοσύνης.

Γράφημα 2: Φορές εμφάνισης ρητορικών τόπων Πρωτολογίας Αρχηγού Αξιωματικής Αντιπολίτευσης

Αντίστοιχα, όσον αφορά την Πρωτολογία του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 3 και το Γράφημα 2 ότι και εδώ υπερτερεί ο τόπος του κινδύνου και της απειλής με 21 φορές εμφάνισης, και της Ευθύνης με 18. Κοντά σε συχνότητα βρίσκονται οι τόποι της χρησιμότητας και των οικονομικών με 14 και 13 φορές αντίστοιχα, ενώ οι υπόλοιποι ρητορικοί τόποι δεν ξεπερνούν τις 10 φορές εμφάνισης. 9 φορές εντοπίστηκε ο ρητορικός τόπος της επιβάρυνσης και από 8 φορές της Μη χρησιμότητας και Πλεονεκτήματος, και του Νόμου και των Δικαιωμάτων. Οι ρητορικοί τόποι της ιστορίας, της κακοποίησης εμφανίστηκαν 6 φορές, του Ανθρωπισμού και της δικαιοσύνης 5, ενώ των αριθμών μόλις 1 φορά.

6.1 Ανάλυση της Μικροδομής Πρωτολογίας Πρωθυπουργού

Τα βασικά αναλυτικά εργαλεία για τη συγκεκριμένη μικροανάλυση του λόγου σχετικά με τον πόλεμο, προσαρμόζονται με τις στρατηγικές λόγου της ΛΙΠ σε κάθε θέμα και υπόθεμα.

Θέμα 1ο: Εισβολή της Ρωσίας

Υπόθεμα 1ο: Κριτική στην πρακτική/πολιτική της Ρωσίας

Παράδειγμα 1: *«Με το θράσος της βίας επιχειρείται να ακρωτηριαστεί μια χώρα και μαζί της το Διεθνές Δίκαιο»*

Στρατηγική της ονομάτισης

Ο Κ.Μ. σε αυτό τον συλλογισμό κατασκευάζει τους/τις κοινωνικούς/ές δρώντες/ούσες με την χρήση μιας συλλογικής έννοιας που περιλαμβάνει μετωνυμικό τοπωνύμιο («χώρα»). Με την γλωσσική αυτή επιλογή αναφέρεται στην Ουκρανία και κατ΄ επέκταση στους/στις Ουκρανούς πολίτες/πολίτισσες. Τα αντικείμενα, τα φαινόμενα και τα συμβάντα στον λόγο κατασκευάζονται ως απτά «βία», μια γλωσσική επιλογή που εμφανίζει την τον τρόπο με τον οποίο δρα ο Ρώσος Πρόεδρος. Αναφέρεται επίσης σε ένα αφηρημένο πολιτικό ζήτημα, «διεθνές δίκαιο», το οποίο έχει υποστεί παραβίαση από την στιγμή που μια χώρα εισβάλλει με την χρήση των όπλων σε μια άλλη. Ως προς τις διαδικασίες βλέπουμε την ιδεολογική γλωσσική επιλογή «ακρωτηριασμός», με τον οποίο ο Κ.Μ. παρομοιάζει τη χώρα και το Διεθνές Δίκαιο με σώμα που δέχεται ακρωτηριασμό. Ο πόλεμος εδώ γίνεται θέμα διεθνούς δικαίου και άρα το επίκεντρο είναι στην έννοια της δικαιοσύνης. Με την επιλογή του ρήματος «επιχειρείται», υποδηλώνεται η προσπάθεια της Ρωσίας να αφαιρέσει το τμήμα της Ουκρανίας και του Διεθνούς Δικαίου.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Η χρήση βίας προσδιορίζεται από ένα αφηρημένο νοητικό αντικείμενο/συναίσθημα το «θράσος», δηλαδή η βία ως έχουσα θράσος, μια απόδοση που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ανθρώπινη ποιότητα που αποδίδεται στην βία.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Στην παρούσα παράγραφο ο Κ.Μ. χρησιμοποιεί έναν υποθετικό συλλογισμό όπου κάνει επίκληση στο συναίσθημα και την αυθεντία, καθώς η έμφαση είναι στο αποτέλεσμα και όχι στον υπαίτιο χρησιμοποιώντας τη μεταφορά με τον ακρωτηριασμό. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Ακρωτηριασμός μιας χώρας και του Διεθνούς Δικαίου.

Κανόνας συμπεράσματος: Αν χρησιμοποιείται βία τότε ακρωτηριάζεται μια χώρα και μαζί το διεθνές δίκαιο.

Ισχυρισμός αλήθειας: Επιχειρείται ο ακρωτηριασμός μιας χώρας και του διεθνούς δικαίου.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα ο πρωθυπουργός χρησιμοποιεί στην επιχειρηματολογία του τρεις ρητορικούς τόπους: του κινδύνου/απειλής της κακοποίησης και του ανθρωπισμού. Ο ρητορικός τόπος του κινδύνου και της απειλής εκφράζεται μέσα από την χρήση του ρήματος «επιχειρείται» καθώς η Ουκρανία δέχεται απειλή από την Ρωσία και κινδυνεύει μαζί με το Διεθνές Δίκαιο να «ακρωτηριαστούν», όπου σε αυτό το ρήμα εμφανίζεται ο ρητορικός τόπος

της κακοποίησης, καθώς ο Ρώσος πρόεδρος καταχράται τα δικαιώματά του με την εισβολή σε μια άλλη χώρα. Τέλος, ο ρητορικό τόπος του ανθρωπισμού εμφανίζεται ταυτόχρονα με τον προηγούμενο, καθώς η έννοια του ακρωτηριασμού μιας χώρα και του διεθνούς δικαίου συνεπάγονται την παραβίαση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτό της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Ο Κ.Μ. σε αυτό το παράδειγμα τοποθετείται μέσω της ιδεολογικής του ταυτότητας ως αντίθετος στην εισβολή. Αυτό φαίνεται μέσα από την έκφραση «θράσος της βίας», καθώς αποδίδει μια ιδιότητα ανθρώπινη με αρνητικό πρόσημο. Επίσης, ως πρόεδρος φιλελεύθερου κόμματος υπογραμμίζει την σημασία της διεθνούς κοινότητας, καθώς αναφέρεται στο διεθνές δίκαιο. Τέλος, υποστηρίζει την αυτονομία και την ελευθερία της βούλησης της Ουκρανίας, μέσα από την κριτική που ασκεί στην προσπάθεια ακρωτηριασμού της από τη Ρωσία. Με τον τρόπο αυτό αποστασιοποιείται από τη Ρωσία και δείχνει το ενδιαφέρον του προς την Ουκρανία.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Στην συγκεκριμένη στρατηγική φανερώνεται η τροποποίηση της προσλεκτικής ισχύος των εκφωνημάτων με το επιστημικό ή δεοντικό τους κύρος. Δεοντικά παρατηρείται όξυνση μέσα από την έκφραση «θράσος της βίας» και «ακρωτηριαστεί», αλλά ταυτόχρονα με τη χρήση του παθητικού ρήματος «επιχειρείται» βλέπουμε άμβλυνση, καθώς δηλώνει την προσπάθεια και όχι ένα τετελεσμένο γεγονός, άρα κάτι που μπορεί να αλλάξει, χωρίς βέβαια να δηλώνεται ρητά.

Υπόθεμα 2^{ο}: Συνέπειες Ρωσικής εισβολής

***Παράδειγμα 2: «Προκαλεί** εκατοντάδες, ενδεχομένως ήδη χιλιάδες αθώα θύματα, ανάμεσά τους και Έλληνες στη Μαριούπολη».*

Στρατηγική της ονομάτισης

Ο Κ.Μ. σε αυτό τον συλλογισμό κατασκευάζει τους/τις κοινωνικούς/ές δρώντες/ούσες αρχικά με την χρήση ενός ιδεολογικού ανθρωπωνυμίου «θύματα». Με την γλωσσική αυτή επιλογή αναφέρεται στην Ουκρανία και κατ΄ επέκταση στους/στις Ουκρανούς πολίτες/πολίτισσες αλλά όχι μόνο καθώς κάνει ιδιαίτερη αναφορά και εστιάζει στους Έλληνες ομογενείς, θέλοντας έτσι να δώσει έμφαση στο ελληνικό, εθνικό στοιχείο της Ουκρανίας. Το υποκείμενο της πρόταση αν και παραλείπεται στην συγκεκριμένο πρόταση, εννοείται από την ΠΠ2.1 και είναι η απόφαση του Προέδρου Putin, δηλαδή η εισβολή. Με

την έμφαση αυτή προσπαθεί να τραβήξει το ενδιαφέρον όσων μπορεί να μην είναι ευαισθητοποιημένοι/ες με την σημασία της εισβολής. Η χρήση της λέξης θύματα υποδηλώνει την κριτική στην πρακτική της Ρωσίας, καθώς ως θύμα ορίζεται αυτός/ή που δέχεται το αποτέλεσμα της βίας και της εγκληματικής ενέργειας χωρίς απαραίτητα να έχει μερίδιο ευθύνης. Επίσης χρησιμοποιεί ένα τοπωνύμιο για να συγκεκριμενοποιήσει ακόμη περισσότερο το ελληνικό στοιχείο (Μαριούπολη). Ως προς τις διαδικασίες βλέπουμε την πρακτική/ ιδεολογική γλωσσική επιλογή «προκαλεί», με τον οποίο ο Κ.Μ. δηλώνει το αποτέλεσμα της εισβολής, η οποία χαρακτηρίζεται με το πρόσημο της πρόκλησης θυμάτων. Με την χρήση του ενεστωτικού χρόνου σε συνδυασμό με τον χρονικό επίρρημα «ήδη» εκφράζεται η κριτική και οι συνέπειες ως αποτέλεσμα που έχει επέλθει σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Ως προς τον τρόπο με τον οποίο χαρακτηρίζονται τα θύματα ο Πρωθυπουργός δεν προσδιορίζει με ακρίβεια έναν αριθμό θυμάτων, αλλά κάνει μια αναφορά μεγαλύτερου βεληνεκούς αναφερόμενος σε χιλιάδες. Η ιδιότητα των θυμάτων ενισχύεται με τον προσδιορισμό «αθώα» όπου έτσι δηλώνεται ρητά η κριτική και οι συνέπειες της εισβολής, καθώς όταν κάποιος/α είναι αθώος/α τότε δεν έχει καμία ευθύνη και άρα στην προκειμένη περίπτωση ο Πρωθυπουργός αποδίδει όλες τις ευθύνες στην Ρωσία και ακόμη πιο συγκεκριμένα στον Ρώσο Πρόεδρο. Επίσης, για την ενίσχυση του επιχειρήματός του και γνωρίζοντας ότι απευθύνεται στον ελληνικό λαό αναφέρει ως χαρακτηριστικό των θυμάτων ότι είναι ομογενείς, ότι δηλαδή πρώτον ανήκουν στο ίδιο γένος με το απευθυνόμενο κοινό και δεύτερον ως τέτοιοι/ες μοιράζονται κοινές αξίες, ιδιότητες χαρακτηριστικά.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Στην παρούσα παράγραφο ο Κ.Μ. χρησιμοποιεί έναν υποθετικό συλλογισμό όπου κάνει επίκληση στο συναίσθημα και την λογική, καθώς η έμφαση είναι στο αποτέλεσμα και όχι στον υπαίτιο χρησιμοποιώντας ως κύριο επιχείρημα την πρόκληση των θυμάτων. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Πρόκληση αθώων θυμάτων

Κανόνας συμπεράσματος: Αν μια χώρα εισβάλλει σε μια άλλη με την χρήση βίας τότε προκαλούνται αθώα θύματα.

Ισχυρισμός αλήθειας: Ο Ρώσος Πρόεδρος εισβάλλει στην Ουκρανία και προκαλεί αθώα θύματα.

Στην παρούσα περίοδο λόγου ο Πρωθυπουργός χρησιμοποιεί δύο ρητορικούς τόπους για να δομήσει το επιχείρημα του: της Κακοποίησης και των Αριθμών. Ο ρητορικός τόπος της κακοποίησης φαίνεται κυρίως μέσα από το ρήμα «προκαλεί» και το εννοούμενο υποκείμενο όπου η εισβολή αποκτά από την ΠΠ2.1, η οποία εξακολουθεί να χρησιμοποιείται και εδώ, το χαρακτηριστικό της απόφασης, δηλαδή η εισβολή ως αποτέλεσμα απόφασης του Ρώσου Προέδρου και άρα ως αποτέλεσμα κατάχρησης εξουσίας. Ο ρητορικός τόπος των αριθμών (εκατοντάδες, χιλιάδες) χρησιμοποιείται για να γίνει επίκληση στην λογική των θεατών/τριων με ποσοτικά δεδομένα και έτσι να ενισχυθεί η επιχειρηματολογία. Ωστόσο, το επίρρημα «ενδεχομένως» δείχνει την επιφύλαξη καθώς δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένα ή επίσημα στοιχεία. Με την αναφορά στους/στις ομογενείς ο Πρωθυπουργός προσπαθεί να ενισχύσει το εθνικό αίσθημα για ευαισθητοποίηση και τήρηση κοινής στάσης απέναντι στην εισβολή, πιστεύοντας ότι με τον τρόπο αυτό θα ταυτιστεί μέρος του πληθυσμού που υποστηρίζει έντονα το εθνικό, πατριωτικό στοιχείο.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Στην συγκεκριμένη περίοδο λόγου ο Πρωθυπουργός με την χρήση της αναφοράς στους/στις ομογενείς εκφέρει την πατριωτική, εθνικιστική στάση του κόμματος και της Κυβέρνησης. Αυτό φαίνεται από την έμφαση στην αναφορά στους ομογενείς ως μέρος των θυμάτων.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου παρατηρείται όξυνση σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους καθώς δεοντικά χρησιμοποιεί μια επιπόλαια γενίκευση για τον αριθμό των θυμάτων χωρίς να αναφέρει συγκεκριμένα στοιχεία.

Θέμα 2ο: ΕΕ, Διεθνής κοινότητα, ΝΑΤΟ

Υπόθεμα 1ο: Κριτική στις πρακτικές/ πολιτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ

Παράδειγμα 3*: «Γιατί πράγματι και από την* ***ατλαντική*** *αλλά και από την* ***ευρωπαϊκή*** *συμμαχία δεν έχουν λείψει μέχρι σήμερα ούτε οι καθυστερήσεις ούτε οι δισταγμοί.»*

Στρατηγική της ονομάτισης

Ο Κ.Μ. σε αυτό τον συλλογισμό κατασκευάζει τους/τις κοινωνικούς/ές δρώντες/ούσες με τη χρήση δύο συλλογικών εννοιών που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια την «ατλαντική συμμαχία» και την «ευρωπαϊκή συμμαχία». Ως «ατλαντική συμμαχία» εννοείται το ΝΑΤΟ και η συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτό, καθώς και οι σχέσεις που έχει η ΕΕ με τις Η.Π.Α.. Αντίστοιχα, ως «ευρωπαϊκή συμμαχία» εννοούνται οι χώρες που ανήκουν στην ΕΕ μέσα στις

οποίες περιλαμβάνεται και η Ελλάδα. Επιπλέον, εμφανίζονται δύο απτά συμβάντα στον λόγο οι «καθυστερήσεις» και οι «δισταγμοί». Στο σημείο αυτό ο Πρωθυπουργός ασκεί κριτική στις πρακτικές/πολιτικές του ΝΑΤΟ και της ΕΕ ως προς την αντίδραση που είχαν απέναντι στην εισβολή. Θεωρεί ότι οι μεγάλες δυνάμεις καθυστέρησαν ως προς την επιβολή κυρώσεων απέναντι στη Ρωσία. Η γλωσσική επιλογή του «δισταγμού» δείχνει ότι το ΝΑΤΟ και η ΕΕ δεν θέλησαν να σταθούν ξεκάθαρα απέναντι τη Ρωσία. Ως προς τις διαδικασίες βλέπουμε την νοητική επιλογή «λείψει», με τον οποίο ο Κ.Μ. δηλώνει έμμεσα την κριτική στο ΝΑΤΟ κι την ΕΕ, καθώς δεν λέει ξεκάθαρα υπήρχαν δισταγμοί και καθυστερήσεις αλλά ότι δεν έλειψαν, έτσι ώστε να φαίνεται πιο διακριτικό. Με τη χρήση του παρακειμένου χρόνου σε συνδυασμό με το χρονικό επίρρημα «μέχρι σήμερα» εκφράζεται η κριτική που ισχύει μέχρι και την ώρα της ομιλίας.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου ο Πρωθυπουργός προσδιορίζει τις δύο συμμαχίες δίνοντάς τους ναι μεν χωρική ιδιότητα αλλά στην πραγματικότητα η ιδιότητά τους είναι αμιγώς πολιτική και του ΝΑΤΟ είναι και στρατιωτική.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου ο Πρωθυπουργός χρησιμοποιεί έναν αιτιακό συλλογισμό (γιατί) με τον οποίο κάνει επίκληση στην αυθεντία και στη λογική, καθώς δίνει έμφαση στην ευθύνη της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Καθυστερήσεις και δισταγμοί από τις συμμαχίες

Κανόνας συμπεράσματος: Αν μια χώρα της συμμαχίας αντιμετωπίζει πρόβλημα τότε πρέπει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα

Ισχυρισμός αλήθειας: Οι συμμαχίες καθυστέρησαν και δίστασαν να επιβάλλουν μέτρα απέναντι στη Ρωσία.

Στον συλλογισμό αυτό ο Κ.Μ. εστιάζει στο ζήτημα των καθυστερήσεων και των δισταγμών των δύο συμμαχιών. Για να υποστηρίξει το επιχείρημά του χρησιμοποιεί τον ρητορικό τόπο της ευθύνης, σύμφωνα με τον οποίο η Ρωσία δημιούργησε πρόβλημα όχι μόνο σε μια άλλη χώρα αλλά σε όλη την ανθρωπότητα, γι΄αυτό και οι δύο ισχυρότερες συμμαχίες της Δύσης (ευρωπαϊκή, ατλαντική) χρειάζεται και έχουν την ευθύνη να δράσουν για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος. Με την περίοδο αυτή φαίνεται η κριτική που ασκεί ο Πρωθυπουργός στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ, ενώ παράλληλα με το επίρρημα «πράγματι» θέλει να

ενισχύσει το επιχείρημά του, δείχνοντας ότι παραδέχεται τα λάθη τόσο του ΝΑΤΟ όσο και της ΕΕ.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Ο πρωθυπουργός αυτοπροσδιοριζόμενος ως κοινωνικά φιλελεύθερος τάσσεται υπέρ των δυτικών συμμαχιών, ιδιαίτερα υπερ της αμυντικής συμμαχίας του ΝΑΤΟ αλλά και της κοινότητας της ΕΕ. Ωστόσο, μέσα από αυτήν την περίοδο λόγου και χρησιμοποιώντας το επίρρημα «πράγματι» δείχνει ότι αντιλαμβάνεται και παραδέχεται τη λάθος αντίδραση των δύο συμμαχιών και τους ασκεί κριτική.

Στρατηγική της όξυνσης/άμβλυνσης

Στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου παρατηρείται όξυνση σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους, καθώς αιτιακά εμφανίζει κριτική στην ευρωπαϊκή και ατλαντική συμμαχία, αν και στην επόμενη περίοδο «τα εμπόδια ξεπεράστηκαν» παρατηρείται άμβλυνση.

Υπόθεμα 2ο: Ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και της Διεθνούς Κοινότητας

Παράδειγμα 4*: «Ο* ***αγώνας*** *για την αποτροπή της γίνεται μία* ***παγκόσμια υπόθεση*** *προάσπισης της ελευθερίας»*

Στρατηγική της ονομάτισης

Ο Κ.Μ. σε αυτό τον συλλογισμό η κατασκευή των αντικειμένων γίνεται με τη χρήση αφηρημένων ιδεολογικών ζητημάτων με τη γλωσσική επιλογή του «αγώνα», μια λέξη που θα μπορούσε να ταιριάζει καλύτερα στον λόγο ενός προοδευτικού πολιτικού και αναφέρεται στην έντονη προσπάθεια που χρειάζεται να γίνει και την «προάσπιση» μια έννοια που φανερώνει την ανάγκη διαφύλαξης της παγκόσμιας ασφάλειας. Οι διαδικασίες και οι δράσεις κατασκευάζονται νοητικά με την χρήση του παθητικού ρήματος «γίνεται» και της «υπόθεσης» με την έννοια του συμβάντος και του γεγονότος που αφορά την παγκόσμια κοινωνία.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Με τη γλωσσική επιλογή «παγκόσμια» ο Πρωθυπουργός αποδίδει χαρακτηριστικό στην λέξη «υπόθεση» Με την γλωσσική αυτή επιλογή θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αναφέρεται εν γένει στην παγκόσμια κοινωνία, ωστόσο από την ΠΠ5.2 καταλαβαίνουμε ότι η παρούσα περίοδος αναφέρεται στην ανάγκη επέμβασης των διεθνών δυνάμεων. Η έμφαση εδώ φαίνεται ότι δεν είναι στην πληττόμενη χώρα αλλά στην «προάσπιση της ελευθερίας» της παγκόσμιας κοινωνίας, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα. Επιπλέον, με την

χρήση της γενικής κτητικής «την αποτροπής της», ο ομιλητής εννοεί την αποτροπή της επιβολής του παρελθόντος (ΠΠ5.3), αναφερόμενος στην ΕΣΣΔ και την προσπάθεια του Προέδρου Putin να επαναφέρει την Κομμουνιστική Αυτοκρατορία της Ρωσίας και την πυροδότηση ενός Β' Ψυχρού Πολέμου.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Στην παρούσα περίοδο λόγου ο Κ.Μ. χρησιμοποιεί έναν συλλογισμό όπου κάνει επίκληση στο συναίσθημα και την λογική, καθώς η έμφαση είναι στην απαιτούμενη δράση. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Η προάσπιση της ελευθερίας είναι παγκόσμια υπόθεση

Κανόνας συμπεράσματος: Αν γίνεται απόπειρα επιβολής του παρελθόντος τότε πρέπει αποτραπεί με αγώνα

Ισχυρισμός αλήθειας: Ο αγώνας για την αποτροπή και την προάσπιση της ελευθερίας είναι παγκόσμια υπόθεση

Για να υποστηρίξει αυτό το επιχείρημα ο Κ.Μ. χρησιμοποιεί τον ρητορικό τόπο του Νόμου και των Δικαιωμάτων, καθώς από την στιγμή που απειλείται ένα από τα πιο βασικά ανθρώπινα δικαιώματα (ελευθερία) πρέπει να ληφθούν μέτρα για την προάσπισή της. Επιπλέον, για να υποστηρίξει το επιχείρημά του χρησιμοποιεί τον ρητορικό τόπο της ευθύνης λέγοντας ότι είναι «παγκόσμια υπόθεση» και άρα η εισβολή της Ρωσίας πρέπει να αντιμετωπιστεί με διακρατικές συνεργασίας για την προστασία των λαών. Τέλος, χρησιμοποιείται έμμεσα ο ρητορικός τόπος του κινδύνου και απειλής καθώς επιτάσσεται η αποτροπή της επιβολής του παρελθόντος, άρα πρόκειται για κάτι επικίνδυνο.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Ο Πρωθυπουργός ως δεύτερο ανώτατο πολιτικό πρόσωπο μετά την Πρόεδρο της Δημοκρατίας ασκεί την εξωτερική πολιτική της χώρας και η έμφασή του είναι στην προάσπιση και τη διασφάλιση της ασφάλειας και στον ελληνικό χώρο. Έτσι, ως μέλος του ΝΑΤΟ και της ΕΕ δείχνει την ανάγκη επέμβασής τους τόσο για την επαναφορά της ειρήνης στην Ουκρανία, αλλά αφήνει έμμεσα αιχμές να λάβουν δράση για την παγκόσμια κοινότητα και τον περιορισμό της δράσης της Ρωσίας. Ως κόμμα κοινωνικά φιλελεύθερης ιδεολογίας η επιβολή καθεστώτος που θα θύμιζε το καθεστώς της ΕΣΣΔ αποτελεί απειλή για το καπιταλιστικό σύστημα.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Στη συγκεκριμένη περίοδο λόγου εμφανίζεται άμβλυνση σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους λόγου καθώς ο Πρωθυπουργός ανέφερε τους προβληματισμούς και τώρα δηλώνει τον τρόπο επίλυσης των προβλημάτων (αγώνας).

6.3 Ανάλυση της Μικροδομής Πρωτολογίας Αρχηγού Αξιωματικής Αντιπολίτευσης

Θέμα 1ο: Εισβολή της Ρωσίας

Υπόθεμα 1ο: Κριτική στην πρακτική/πολιτική της Ρωσίας

***Παράδειγμα 5: «Αυτές** τις κρίσιμες ώρες, λοιπόν, οφείλουμε **όλοι**, χωρίς **αστερίσκους**, απερίφραστα να καταδικάσουμε την εισβολή της **Ρωσικής Ομοσπονδίας**, την **παραβίαση** της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας και της κυριαρχίας της Ουκρανίας, όπως βεβαίως και την απαράδεκτη αναθεωρητική λογική στην οποία βασίζονται οι ρωσικές πολεμικές επιχειρήσεις.»*

Στρατηγική της ονομάτισης

Σε αυτόν τον συλλογισμό η κατασκευή των κοινωνικών δρώντων γίνεται με την χρήση του κύριου ονόματος της «Ουκρανίας» δίνοντας έτσι έμφαση στο υποκείμενο, αλλά και της «Ρωσικής Ομοσπονδίας» δηλώνοντας έτσι τον υπαίτιο με την χρήση του θεσμικού τίτλου. Επίσης, χρησιμοποιεί την συλλογική έννοια «όλοι» για να δείξει την δέουσα στάση του ευρύτερου πολιτικού και κοινωνικού συνόλου. Τα αντικείμενα , τα συμβάντα και τα φαινόμενα κατασκευάζονται αρχικά ως απτά, κάνοντας τις γλωσσικές επιλογές «πολεμικές επιχειρήσεις», «εισβολή», «παραβίαση» και αποδίδοντας έτσι τις ευθύνες αμιγώς στην Ρωσία, καθώς η έννοια της εισβολής υπονοεί την παραβίαση των δικαιωμάτων μιας άλλης χώρας με τη χρήση τις βίας. Χρησιμοποιεί ως χρονικό προσδιορισμό τις «κρίσιμες ώρες», με την χρήση του οποίου προσπαθεί να υπερτονίσει τη σοβαρότητα της κατάστασης και άρα τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για την αντιμετώπισή της. Επιπλέον, κάνει αναφορά σε αφηρημένα πολιτικά ζητήματα όπως είναι αυτό της «εδαφικής ακεραιότητας και κυριαρχίας», καθώς πρόκειται για μια λογική στενά κρατική και θεσμική, η οποία δεν είναι αποδεκτή απ’ όλους τους δρώντες, ιδιαίτερα από τον Πρόεδρο της Ρωσίας. Αφηρημένο ιδεολογικό ζήτημα, τέλος, αποτελεί η «λογική» καθώς όπως φαίνεται κάθε χώρα, πολιτικό πρόσωπο κ.ο.κ. συνοδεύει τις πράξεις του και την πολιτική του βασισμένη σε διαφορετική ιδεολογία και συμφέροντα. Οι διαδικασίες και οι δράσεις στον λόγο κατασκευάζονται νοητικά, καθώς χρησιμοποιείται το ρήμα «καταδικάσουμε» στο α’ πληθυντικό, η χρήση του

οποίου θέλει να δημιουργήσει αίσθηση οικειότητας ανάμεσα στον ίδιο και τους/τις ακροατές/τριες, αφού περιλαμβάνει τον εαυτό του μέσα σε ένα ευρύτερο σύνολο ανθρώπων.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Στην παρούσα παράγραφο ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης προσδιορίζει την «ώρα» ως «κρίσιμη» δηλώνει τη σοβαρότητα της κατάστασης και ότι το γεγονός του πολέμου δημιουργεί ανησυχία, μπορεί να συντελέσει πολλές αλλαγές και εγκυμονεί κινδύνους για όλη την ανθρωπότητα. Στην «ακεραιότητα» αποδίδει την ιδιότητα της «εδαφικής» δίνοντας έτσι έμφαση στον χώρο και το τόπο της εισβολής, δηλαδή στην παραβίαση της χωρικής ταυτότητας της Ουκρανίας, η οποία είναι κατοχυρωμένη από το Διεθνές Δίκαιο. Τέλος, η κριτική στην πρακτική/ πολιτική της Ρωσίας διαφαίνεται από τον τρόπο που χαρακτηρίζει την «λογική» της ως «αναθεωρητική», καθώς πρόκειται για πολιτική στρατηγική/πρακτική, η οποία βασίζεται στην έννοια του αναθεωρητισμού, δηλαδή πρακτικές που έχουν ως απώτερο σκοπό την αλλαγή ή κατάργηση συνθηκών που υπάρχουν σε ισχύ μεταξύ δύο κρατών, εν προκειμένω Ρωσίας – Ουκρανίας.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Στην παράγραφο αυτή ο Α.Τ. χρησιμοποιεί επίκληση στο συναίσθημα μέσα από τη χρήση α' πληθυντικού όπου προσπαθεί να δημιουργήσει κλίμα οικειότητας και συλλογικότητας. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Παραβίαση εδαφικής ακεραιότητας και κυριαρχίας της Ουκρανίας

Κανόνας συμπεράσματος: Αν μια χώρα παραβιάζει την εδαφική ακεραιότητα και την κυριαρχία μιας άλλης χώρας, τότε πρέπει να καταδικάζεται

Ισχυρισμός αλήθειας: Η Ρωσία παραβιάζει την εδαφική ακεραιότητα και την κυριαρχία της Ουκρανίας και άρα πρέπει να καταδικαστεί.

Στον συγκεκριμένο συλλογισμό ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης χρησιμοποιεί τον ρητορικό τόπο του κινδύνου και της απειλής, καθώς ο προσδιορισμός της «ώρας» ως «κρίσιμης» δηλώνει τη σοβαρότητα της κατάστασης και το γεγονός του πολέμου δημιουργεί ανησυχία, μπορεί να συντελέσει πολλές αλλαγές και εγκυμονεί κινδύνους για όλη την ανθρωπότητα. Επιπλέον ο συγκεκριμένος ρητορικός τόπος εμφανίζεται και στην λέξη «εισβολή», καθώς Με την έκφραση «οφείλουμε όλοι χωρίς αστερίσκους» εμφανίζεται ο ρητορικός τόπος της ευθύνης, η οποία βαραίνει κυρίως τα μέλη του ελληνικού κοινοβουλίου. Η έκφραση «χωρίς αστερίσκους» αποτελεί υπαινιγμό για τον πολιτικό αρχηγό, Κυριάκο

Βελόπουλος πρόεδρο της «Ελληνικής Λύσης», ο οποίος και πριν από την εισβολή δεν έκρυψε τις φιλορωσικές του διαθέσεις και ακόμη και μετά την εισβολή προσπάθησε να κρατήσει ουδέτερη στάση και μάλιστα επισήμανε σε ανάρτησή του στο Twitter καις σε ραδιοφωνικές εκπομπές ότι το κόμμα του είναι κατά των κυρώσεων που επιβάλλονται στην Ρωσία.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κατασκευάζει τα αντικείμενα και τις δράσεις με βάσει τον προοδευτισμό του αριστερού ιδεολογικού χώρου. Η χρήση α' πληθυντικού προσώπου μπορεί να ερμηνευθεί από αυτόν τον χώρο, καθώς η κύρια τους οπτική ανήκει στην συλλογικότητα. Επιπλέον, ως πρώην πρωθυπουργός και ιδιαίτερα ως Αρχηγός Αξιωματικής Αντιπολίτευσης τονίζει την σημασία της εδαφικής ακεραιότητας και της κρατικής κυριαρχίας μιας χώρας, ως δικαίωμα που χρήζει υπεράσπισης αλλά και διατήρησης.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Η συγκεκριμένη περίοδος λόγου εμφανίζει όξυνση σε σχέση με τις προηγούμενες αλλά και επόμενες περιόδους λόγου, καθώς δεοντικά αναφέρεται η καταδίκη της ρωσικής εισβολής ,συγκριτικά με την έμφαση στις συνέπειες που παρατηρούνται στην ΠΑΑ7.2.

Υπόθεμα 2ο: Συνέπειες Ρωσικής εισβολής

Παράδειγμα 6: «Οφείλουμε** να είμαστε απόλυτα ξεκάθαροι ότι οι ενέργειες του Προέδρου Putin αποβαίνουν και θα αποβούν όχι μόνο εις βάρος της ανθρωπότητας, αλλά και εις βάρος του **ρωσικού λαού και** εις βάρος των **ρωσικών συμφερόντων.»

Στρατηγική της ονομάτισης

Ο Α.Τ. ονοματίζει ξεκάθαρα τον Πρόεδρο της Ρωσίας («Πρόεδρος Putin») χωρίς να χρησιμοποιεί κάποιον επιθετικό προσδιορισμό, παρόλα αυτά αναφέρεται στην επαγγελματική του ιδιότητα και στη σημασία της πολιτικής θέσης εξουσίας που εξακολουθεί να κατέχει μετά την εισβολή. Μέσω του ρήματος «οφείλουμε» εμφανίζεται το α' πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο προσδίδει το αίσθημα της οικειότητας και μια συλλογική ευθύνη, ειδικά σε αυτή την περίπτωση οφείλουμε=πρέπει, άρα πρόκειται για μια συλλογική δραστηριοποίηση απέναντι στην καταδίκη των πράξεων από την Κυβέρνηση, το κοινοβούλιο αλλά και τον λαό. Επιπλέον, με την αντωνυμία «τούτη» προσδιορίζει την κατάσταση «τούτη την κρίσιμη ώρα», για να δηλώσει την συγκεκριμένη στιγμή και χρονικό διάστημα. Θέλει έτσι να δείξει την ανάγκη για άμεση και επείγουσα επέμβαση κυρίως της ΕΕ για την λήξη του πολέμου. Επίσης, ο Α.Τ. γενικεύει με τη λέξη «ανθρωπότητα» τους/τις κοινωνικούς/ές

δρώντες/ούσες που ζημιώνονται από την εισβολή εννοώντας όλον τον πλανήτη και τους ανθρώπους και στη συνέχεια δίνει έμφαση στο «ρωσικό λαό» και τα «ρωσικά συμφέροντα» τα οποία επίσης ζημιώνονται από την εισβολή. Τα «ρωσικά συμφέροντα» αναφέρονται ως έννοια χωρίς όμως να συγκεκριμενοποιούνται και βάσει του συγκειμένου γίνεται αντιληπτό ότι πρόκειται κυρίως για οικονομικά συμφέροντα, όπως είναι η εμπορικές σχέσεις κυρίως με την Ευρώπη. Με την έννοια «ρωσικός λαός» ο Α.Τ. δίνει έμφαση στις συνέπειες, τις οποίες δεν αναφέρει, που θα αντιμετωπίσει ο ρωσικός πληθυσμός , θέλοντας να τονίσει ότι ο Πρόεδρος Putin δεν βλάπτει μόνο μέσω της Ουκρανίας όλο τον δυτικό κόσμο, αλλά και τους ανθρώπους τους οποίους υποτίθεται ότι εκπροσωπεί.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Ο Α.Τ. αποδίδει με την ρηματική φράση «οφείλουμε να είμαστε» τον χαρακτηρισμό «ξεκάθαροι» σχετικά με τις ενέργειες του Putin. Η χρήση της συγκεκριμένης φράσης γίνεται με σκοπό να αποκλιμακώσει την κριτική που δέχθηκε ο ίδιος ως «φιλορώσος» λόγω των δηλώσεων που είχε πριν την «επίσημη» εισβολή της Ρωσίας, αλλά όταν η περίπτωση της εισβολής ήταν στο προσκήνιο στις 15/2/22 στη Βουλή ο Αλέξης Τσίπρας για να δείξει την αντίθεσή του στο πλαίσιο της ελληνοαμερικανικής συμφωνίας για την Αλεξανδρούπολη, επικαλέστηκε τον Υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας S. Lavrov. Επίσης, αμφιλεγόμενη ήταν η στάση του, παρά τις αναρτήσεις στο twitter όπου καταδίκαζε την εισβολή, στο Πολιτικό Συμβούλιο του ΣΥΡΙΖΑ στις 25/2/22. Στο συγκεκριμένο Συμβούλιο ο Αλέξης Τσίπρας δεν πήρε ξεκάθαρη στάση απέναντι στην Ρωσία, αλλά προτίμησε την ουδέτερη στάση, λέγοντας ότι «η χώρα (σσ. Ελλάδα) δεν πρέπει να μετατραπεί σε «προκεχωρημένο φυλάκιο της Δύσης απέναντι στην Ανατολή» πρέπει να παραμείνει και να ενισχύσει το δόγμα της γέφυρας ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, του πυλώνα σταθερότητας στην περιοχή». Έτσι, προσπαθεί να αντιστρέψει αυτή τη θέση και να δηλώσει την ρητή αρνητική στάση απέναντι στην ρωσική εισβολή.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Ο Α.Τ. σε αυτή την παράγραφο χρησιμοποιεί επίκληση στην αυθεντία και συγκεκριμένα στη διεθνή κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρόλα αυτά η επιχειρηματολογία του δεν είναι ξεκάθαρη και δεν προβάλλει κάποιο συγκεκριμένο επιχείρημα. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Οι ενέργειες του Putin εις βάρος της ανθρωπότητας, του ρωσικού λαού και των ρωσικών συμφερόντων. *Κανόνας συμπεράσματος:* Αν μια χώρα εισβάλλει σε μια άλλη τότε υπάρχουν συνέπειες
Ισχυρισμός αλήθειας: Οι ενέργειες του Putin έχουν συνέπειες και για την Ρωσία και για την ανθρωπότητα

Στο συγκεκριμένο συλλογισμό ο Α.Τ. χρησιμοποιεί τον τόπο του ανθρωπισμού, καθώς ο πόλεμος ως συνθήκη παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε αυτή την περίπτωση τα δικαιώματα του Ουκρανικού λαού. Χρησιμοποιεί τον τόπο της πραγματικότητας, καθώς την παρούσα χρονική στιγμή πραγματοποιείται ένοπλη σύρραξη. Τέλος, χρησιμοποιεί τον τόπο της κακοποίησης, καθώς αναφέρεται, έστω και γενικευμένα, στις συνέπειες της ρωσικής εισβολής στην ίδια την χώρα, πράγμα που σημαίνει ότι κατηγορώντας τον Πρόεδρο Putin, ταυτόχρονα υποστηρίζεται και η κατάχρηση εξουσίας που αυτός κάνει.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευση επιχειρηματολογεί με βάση τον προοδευτισμό του αριστερού ιδεολογικού χώρου. Δεδομένου ότι η πρωταρχική προοπτική τους είναι συλλογική, το πρώτο πρόσωπο πληθυντικού μπορεί να γίνει κατανοητό σε αυτό το πλαίσιο. Επιπλέον, υπό την ιδιότητά του ως Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και ως πρώην Πρωθυπουργού, τονίζει την αξία της εδαφικής ακεραιότητας ενός έθνους και της κρατικής κυριαρχίας ως δικαίωμα που πρέπει να διατηρηθεί και να προστατευθεί.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Η συγκεκριμένη περίοδος λόγου εμφανίζει άμβλυνση σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους λόγου, καθώς γίνεται αναφορά στις συνέπειες της ρωσικής εισβολής της ρωσικής εισβολής και μάλιστα με έμφαση όχι στα θύματα του πολέμου, αλλά στα συμφέροντα της Ρωσίας.

Θέμα 2ο: ΕΕ, Διεθνής κοινότητα, ΝΑΤΟ

Υπόθεμα 1ο: Κριτική στις πρακτικές/ πολιτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ

Παράδειγμα 7: *«Να σημειώσω, όμως, εδώ ότι οι κυρώσεις, και οι όποιες κυρώσεις, πρέπει να είναι ένα εργαλείο για την ειρήνη και όχι ένα εργαλείο για τη συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα»*

Στρατηγική της ονομάτισης

Στην παρούσα περίοδο λόγου η κατασκευή των κοινωνικών δρώντων/δρουσών δεν γίνεται ξεκάθαρα αλλά εμφανίζεται από την χρήση του α' ενικού προσώπου και άρα εννοείται η αντωνυμία «εγώ». Τονίζει δηλαδή ότι η ρηματική του επιλογή αποτελεί και την προσωπική του άποψη. Ως προς την κατασκευή των αντικειμένων, των συμβάντων και των φαινομένων, παρατηρείται ότι υπάρχουν και απτά και αφηρημένα. Ειδικότερα, αναφέρεται δύο φορές στις απτές «κυρώσεις» που επιβάλλει και θα επιβάλλει κυρίως η Ευρώπη στην Ρωσία, εμφανίζοντας έτσι δύο ακόμη κοινωνικές δρούσες και τα «άλλα μέσα» που δεν προσδιορίζονται. Ως προς τα αφηρημένα, παρατηρούνται πολιτικά ζητήματα («εργαλεία») ως μέσα επιβολής των κυρώσεων. Επιπλέον, υπάρχουν αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα του «πολέμου» και της «ειρήνης», καθώς στην περίπτωση του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης η θέση είναι υπερ της ειρήνης και κατά οποιουδήποτε πολέμου. Ως προς την κατασκευή των δράσεων παρατηρείται μια πρακτική διαδικασία, αυτή της «συνέχισης» του πολέμου, εννοώντας το αντίθετο από το επιθυμητό αποτέλεσμα των κυρώσεων. Με αυτή την τοποθέτηση ο Α.Τ. κάνει έναν υπαινιγμό για την στάση και αντιμετώπιση της Ρωσίας από την ΕΕ και τις Διεθνείς Δυνάμεις. Τέλος, με τη χρήση του ρήματος «να σημειώσω» υπονοείται ότι αυτή η θέση/στάση απέναντι στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ θεωρείται από τον ίδιο ότι πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη και πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Στην παρούσα περίοδο λόγου δίνει στα μέσα το χαρακτηριστικό των «άλλων». Ωστόσο, δεν κάνει ξεκάθαρο ποια είναι αυτά τα μέσα και τι υπονοεί. Αυτό που θα μπορούσε να εννοηθεί είναι ότι χρειάζεται διπλωματία με σκοπό την λήξη του πολέμου και όχι την επιβολή κυρώσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε πλήγμα για την οικονομία της Ευρώπης λόγω της εξάρτησης του φυσικού αερίου, αλλά και άλλων εμπορικών συναλλαγών, ακόμη περισσότερο υπό την απειλή μιας πυρηνικής αντίδρασης.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Σε αυτόν τον συλλογισμό ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης χρησιμοποιεί επίκληση στην αυθεντία καθώς έμμεσα κριτικάρει την ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Οι κυρώσεις δεν πρέπει να είναι εργαλείο για την συνέχιση του πολέμου με άλλα μέσα

Κανόνας συμπεράσματος: Αν οι κυρώσεις δεν εφαρμοστούν σωστά τότε μπορεί να συνεχιστεί ο πόλεμος με άλλα μέσα

Ισχυρισμός αλήθειας: Πρέπει οι κυρώσεις να είναι εργαλείο για την ειρήνη

Στην συγκεκριμένη περίοδο λόγου ο Α.Τ. χρησιμοποιεί τον ρητορικό τόπο της ευθύνης καθώς η ευθύνη για την αντιμετώπιση της εισβολής είναι σε επίπεδο διακρατικό και κυρίως μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Έτσι, οι μεγάλες δυνάμεις έχουν την ευθύνη της σωστής, κατά τον Α.Τ., αντιμετώπισης για την αποφυγή των συνεπειών.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ τάσσεται απέναντι στο ΝΑΤΟ και ασκεί έντονη κριτική τόσο στις ενέργειές του όσο και στην στάση της Ελλάδας. Μέσα από αυτόν τον συλλογισμό ο Α.Τ. θέλει να ασκήσει κριτική στον τρόπο αντιμετώπισης και επιβολής κυρώσεων στην Ρωσία. Η επίσημη θέση του ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ καταδικάζει ναι μεν την ρωσική εισβολή, ταυτόχρονα όμως προσπαθεί να επιφέρει όλες τις ευθύνες στο ΝΑΤΟ. Γεγονός που αποκαλύπτεται στον παρόντα συλλογισμό.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Η συγκεκριμένη περίοδος λόγου εμφανίζει όξυνση σε σχέση με τις προηγούμενες αλλά και επόμενες περιόδους λόγου, καθώς δεοντικά αναφέρεται η κριτική στις κυρώσεις της ΕΕ.

Υπόθεμα 2ο: Ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και της Διεθνούς Κοινότητας

Παράδειγμα 8*: «Η* ***διεθνής κοινότητα****, και ειδικά η Ευρωπαϊκή Ένωση -επίσης πρέπει να το πούμε απερίφραστα-* ***οφείλουν*** *τούτη την* ***κρίσιμη ώρα*** *να στηρίξουν τον λαό της Ουκρανίας»*

Στρατηγική της ονομάτισης

Οι κύριοι/ες δρώντες/ούσες εμφανίζονται με κύρια ονόματα «Ευρωπαϊκή Ένωση» στην οποία δίνεται η κύρια έμφαση, ενώ αναφορά γίνεται και σε δύο συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια. Η μια έννοια αφορά την «διεθνή κοινότητα» υπονοώντας κυρίως την ΕΕ και το ΝΑΤΟ και η άλλη τον «λαό της Ουκρανίας». Ως προς τις διαδικασίες και τις δράσεις στον λόγο, παρατηρούνται λεκτικές διαδικασίες με τη χρήση του ρήματος «πούμε» και ιδιαίτερα με τον προσδιορισμό «απερίφραστα» δίνεται έμφαση στην ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και της Διεθνούς κοινότητας χωρίς υπονοούμενα και υπαινιγμούς. Η ρηματική επιλογή «στηρίξουν» αποτελεί νοητική και πρακτική κατασκευή, καθώς αφορά στην στήριξη της Ουκρανίας τόσο δείχνοντας αλληλεγγύη αλλά και με παροχές απτές. Νοητικά επίσης παρουσιάζεται και το ρήμα οφείλουν ως υποχρέωση της διεθνούς κοινότητας να στηρίξουν την Ουκρανία. Μέσω του ρήματος «οφείλουν» εμφανίζεται το γ’

πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο αποδίδει τις ευθύνες για στήριξη τόσο στην διεθνή κοινότητα και ακόμη περισσότερο («ειδικά») την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στρατηγική της κατηγόρησης

Στην παρούσα παράγραφο ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης προσδιορίζει την «ώρα» ως «κρίσιμη» δηλώνει τη σοβαρότητα της κατάστασης και ότι το γεγονός του πολέμου δημιουργεί ανησυχία, μπορεί να συντελέσει πολλές αλλαγές και εγκυμονεί κινδύνους για όλη την ανθρωπότητα. Επιπλέον, με την αντωνυμία «τούτη» προσδιορίζει την κατάσταση «τούτη την κρίσιμη ώρα», για να δηλώσει την συγκεκριμένη στιγμή και χρονικό διάστημα. Θέλει έτσι να δείξει την ανάγκη για άμεση και επείγουσα επέμβαση κυρίως της ΕΕ για την λήξη του πολέμου.

Στρατηγική της επιχειρηματολογίας

Στον παρόντα συλλογισμό ο Α.Τ. κάνει επίκληση στην αυθεντία καθώς το βάρος αποδίδεται στην ΕΕ και την διεθνή κοινότητα. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Ο λαός της Ουκρανίας χρειάζεται στήριξη

Κανόνας συμπεράσματος: Αν ο λαός της Ουκρανίας χρειάζεται στήριξη τότε η διεθνής κοινότητα και η ΕΕ οφείλουν να την στηρίξουν

Ισχυρισμός αλήθειας: Η διεθνής κοινότητα και ειδικά η ΕΕ οφείλουν να στηρίξουν την Ουκρανία.

Για να υποστηρίξει το επιχείρημά του ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης χρησιμοποιεί τον ρητορικό τόπο της ευθύνης καθώς η ευθύνη για την αντιμετώπιση της εισβολής είναι σε επίπεδο διακρατικό και κυρίως μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Έτσι, οι μεγάλες δυνάμεις έχουν την ευθύνη της στήριξης της Ουκρανίας με κάθε μέσο. Διαφαίνεται μέσα από αυτόν τον συλλογισμό ότι η έμπρακτη βοήθεια δεν θα έπρεπε να είναι μέρος της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, παρά μόνο η ένδειξη αλληλεγγύης και αποστολής ανθρωπιστικής βοήθειας.

Στρατηγική της προοπτικοποίησης

Το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ τάσσεται απέναντι στο ΝΑΤΟ και ασκεί έντονη κριτική τόσο στις ενέργειές του όσο και στην στάση της Ελλάδας. Μέσα από αυτόν τον συλλογισμό ο Α.Τ. θέλει να ασκήσει κριτική στον τρόπο αντιμετώπισης και στήριξης της Ουκρανίας. Η επίσημη θέση του ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ καταδικάζει ναι μεν την ρωσική εισβολή, ταυτόχρονα όμως προσπαθεί να

επιφέρει όλες τις ευθύνες στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ γεγονός που αποκαλύπτεται στον παρόντα συλλογισμό, καθώς αποδίδει όλη την ευθύνη στήριξης στις δύο συμμαχίες.

Στρατηγική της όξυνσης/ άμβλυνσης

Η συγκεκριμένη περίοδος λόγου εμφανίζει όξυνση σε σχέση με τις προηγούμενες αλλά και επόμενες περιόδους λόγου, καθώς δεοντικά αναφέρεται η ανάγκη επέμβασης και στήριξης της Ουκρανίας από την ΕΕ και την Διεθνή κοινότητα.

7. Συζήτηση – Συμπεράσματα

7.1 Διαλογική/γλωσσική κατασκευή του Πολέμου κατά της Ουκρανίας

Το κύριο ερευνητικό μας ερώτημα αποσκοπούσε στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο κατασκευάζεται διαλογικά ο πόλεμος στην Ουκρανία στο ελληνικό κοινοβούλιο. Με βάση τα ευρήματά μας, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο λόγος γύρω από τον πόλεμο στην Ουκρανία χαρακτηρίζεται από διακριτές στρατηγικές και αφηγήσεις που χρησιμοποιούνται από τον Πρωθυπουργό και τον Αρχηγό της Αξιωματικής αντιπολίτευσης επιβεβαιώνοντας τα χαρακτηριστικά του πολιτικού και κοινοβουλευτικού λόγου. Η ανάλυση ρίχνει φως στον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικοί αρχηγοί κατασκευάζουν τον πόλεμο στην Ουκρανία, αναδεικνύοντας την επιρροή των στρατηγικών γλωσσικών επιλογών στη διαμόρφωση των δημόσιων αντιλήψεων και των πολιτικών συζητήσεων. Επιπλέον, η εξέταση του λόγου του ελληνικού Κοινοβουλίου συμβάλλει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο πόλεμος κατά της Ουκρανίας πλαισιώνεται και ερμηνεύεται εντός του ελληνικού πολιτικού τοπίου.

7.1.1 Επιχειρηματολογική τοποθέτηση Πρωθυπουργού και Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης

Η ανάλυση της επιχειρηματολογικής τοποθέτησης συμβάλλει στην ευρύτερη κατανόηση της διαλεκτικής δυναμικής γύρω από την ρωσική εισβολή εντός του ελληνικού πολιτικού πλαισίου. Η εξέταση αυτή επικεντρώθηκε στον τρόπο με τον οποίο αυτοί οι πολιτικοί αρχηγοί διαμόρφωσαν τα επιχειρήματά τους, παρουσίασαν στοιχεία και επικαλέστηκαν τη λογική προκειμένου να διαμορφώσουν την αντίληψη για την ρωσική εισβολή. Μέσω της ανάλυσής μας, εντοπίσαμε διακριτά επιχειρηματολογικά μοτίβα που χρησιμοποίησαν ο Πρωθυπουργός και ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

Ο Πρωθυπουργός τοποθετούσε σταθερά τον πόλεμο στην Ουκρανία ως συνέπεια των πολιτικών πρακτικών της Ρωσίας, τονίζοντας την ανάγκη για μια ισχυρή αντίδραση από διεθνείς οργανισμούς όπως η ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Από την άλλη πλευρά, ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης τόνισε τον ρόλο της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στην όξυνση της σύγκρουσης και υποστήριξε μια πιο διαφοροποιημένη προσέγγιση της κατάστασης με έμφαση ωστόσο στην ανάγκη επέμβασης της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Παρατηρήσαμε επίσης διαφορές στη χρήση των αποδεικτικών στοιχείων και της επιχειρηματολογίας. Ο Πρωθυπουργός στηρίχθηκε συχνά σε επίσημες εκθέσεις, δηλώσεις διεθνών οργανισμών και επικλήσεις σε παγκόσμιους κανόνες και αξίες για να υποστηρίξει τα επιχειρήματά του. Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, από την άλλη πλευρά, ενσωμάτωσε εναλλακτικές

προοπτικές και επικλήσεις προστασίας των εθνικών συμφερόντων για να ενισχύσει τους ισχυρισμούς του. Το συμπέρασμα αυτό προάγεται και από τις διαφορές στη συχνότητα εμφάνισης διαφορετικών ρητορικών τόπων.[8]

7.1.2 Λεξικογραμματικές επιλογές

Η μελέτη μας εμβάθυνε επίσης στις λεξικογραμματικές επιλογές που χρησιμοποιούνται στο λόγο για τον πόλεμο στην Ουκρανία στο ελληνικό κοινοβούλιο. Οι επιλογές αυτές περιλάμβαναν την επιλογή συγκεκριμένων λέξεων, φράσεων και γραμματικών δομών που συνέβαλαν στην κατασκευή νοήματος και στην επικοινωνία ιδεολογικών θέσεων. Μέσω της ανάλυσής μας, παρατηρήσαμε διακριτά λεξικογραμματικά μοτίβα που χρησιμοποιήθηκαν από τον Πρωθυπουργό και τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης στον λόγο τους για την ουκρανική σύγκρουση. Τα μοτίβα αυτά περιλάμβαναν τη χρήση συναισθηματικής και αξιολογικής γλώσσας, ρητορικών μέσων, μεταφορικών εκφράσεων και λεξικής πυκνότητας.

Επιπλέον, εξετάσαμε τις συντακτικές δομές που χρησιμοποιήθηκαν, όπως η παθητική ή η ενεργητική φωνή, οι σύνθετες ή οι απλές προτάσεις και η χρήση ρήματος με τροποποίηση ή κατηγορηματικών προτάσεων. Ειδικότερα, στους τρόπους με τους οποίους κατασκευάζονται και ονοματίζονται τα άτομα και τι γλωσσικές αναφορές γίνονται σε αυτά και στους δύο πολιτικούς εντοπίζουμε ως γενικές κατηγορίες την χρήση κύριων ονομάτων (π.χ. Ουκρανία, Putin, Ρωσία κ.ο.κ), επαγγελματικά ανθρωπωνύμια (π.χ. Πρόεδρος κ.ο.κ.), συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια (π.χ. λαός, ρωσική ομοσπονδία, ομογενείς κ.ο.κ) και γενικευτικά ανθρωπωνύμια (π.χ. ανθρώπινη ζωή, ανθρωπότητα), χρήση ανθρωπωνύμιων που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες (π.χ. Έλληνες, ευρωπαϊκή οικογένεια), ιδεολογικών ανθρωπωνύμιων (π.χ. μικροκομματικός, ακροδεξιά, θύματα κ.ο.κ), σχεσιακών ανθρωπωνύμιων (π.χ. χώρα του) και συλλογικών ανθρωπωνύμιων/εννοιών (π.χ. όλοι).

Ως προς την κατασκευή , των αντικειμένων, των φαινομένων ή των συμβάντων στον λόγο σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία , οι διαδικασίες και οι δράσεις που σχετίζονται με τον πόλεμο ξεχωρίζουμε δύο κατηγορίες: τα απτά και τα αφηρημένα. Στα απτά εντάσσονται το «αίμα», οι «πολεμικές επιχειρήσεις», η «βία», οι «απειλές» κ.ο.κ.. Ειδικότερες υποκατηγορίες αφορούν τα αφηρημένα νοητικά αντικείμενα/συναισθήματα (π.χ. θλίψη εφιάλτες, θράσος), τα αφηρημένα πολιτικά ζητήματα (π.χ. αντίποινα, πίεση, εισβολή,

[8] Βλ. Παράρτημα

σύνορα, καταστατικός χάρτης κ.ο.κ) και τα αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα (π.χ. εδαφική ακεραιότητα, αλληλεγγύη, ειρήνη, ελευθερία κ.ο.κ.).

Οι διαδικασίες και οι δράσεις στον λόγο του Πρωθυπουργού και του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κατασκευάζονται απτά (π.χ. ρήξη, λήξη), νοητικά (π.χ. ξυπνά, επιχειρείται, αναθεωρεί, ανοικοδομεί), λεκτικά (π.χ. μιλούν, πούμε απερίφραστα, συλλυπητήρια), ιδεολογικά (π.χ. ακρωτηριαστεί) και πρακτικά (π.χ. σκοτώθηκαν, διαδηλώσεις κ.ο.κ.). Η εξέταση των λεξικογραμματικών επιλογών μπορεί να φωτίσει περαιτέρω τις ρητορικές τεχνικές και τις τακτικές πειθούς που χρησιμοποιούν οι πολιτικοί αρχηγοί.

7.1.3 Διαφορές στην κατασκευή του νοήματος

Μέσω της ανάλυσής μας, εντοπίσαμε αξιοσημείωτες διαφορές στην κατασκευή του νοήματος μεταξύ του Πρωθυπουργού και του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Οι διαφορές αυτές περιλάμβαναν διάφορες γλωσσικές και διαλεκτικές επιλογές, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης συγκεκριμένου λεξιλογίου, της διαμόρφωσης των γεγονότων και της ερμηνείας των συνεπειών. Ενώ ο Πρωθυπουργός επικεντρώθηκε στην κριτική των πολιτικών πρακτικών της Ρωσίας και έδωσε έμφαση στις συνέπειες της εισβολής, ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης επέκρινε επίσης τον ρόλο της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στη σύγκρουση. Επιπλέον, και τα δύο κόμματα υποστήριξαν την ανάγκη παρέμβασης της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, αν και με διαφορετικό βαθμό έμφασης.

Στην πρωτολογία του ο Πρωθυπουργός τοποθετείται ως κοινωνικά φιλελεύθερος πολιτικός αρχηγός, όπου οι γενικές του θέσεις εκφράζονται μέσω μιας ανθρωποκεντρικής ιδεολογίας. Στο επίκεντρο της πολιτικής θεωρίας που εκπροσωπεί βρίσκεται η έννοια της ελευθερίας με σεβασμού στα δικαιώματα και εξωτερική πολιτική που εξασφαλίζει την ειρήνη και το εθνικό συμφέρον. Επίσης, υποστηρίζεται η έννοια της σύγκλισης των λαών, των εθνικών κρατών και πολιτισμών. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης στην πρωτολογία του εκφράζει ξεκάθαρα τα επιχειρήματά του και μένει σταθερός στις απόψεις του έχοντας όμως και παραδείγματα όξυνσης και άμβλυνσης. Για παράδειγμα «Η Δύση, λοιπόν, η ευρωπαϊκή μας οικογένεια καλείται να αναβαπτισθεί στις αξίες της, καθώς και θα τις υπερασπίζεται και θα τις ενδυναμώνει» (όξυνση), αλλά «Από εκείνη τη στιγμή η Δύση προχωρεί σε πρωτοφανείς οικονομικές κυρώσεις κατά της Ρωσίας» (άμβλυνση). Ο Πρωθυπουργός έδωσε έμφαση στις αρνητικές συνέπειες της ρωσικής εισβολής και την πλαισίωσε ως αποτέλεσμα των επιθετικών πολιτικών/πρακτικών της Ρωσίας. Η κατασκευή του νοήματός τους

επικεντρώθηκε στην ανάγκη μιας ισχυρής διεθνούς αντίδρασης για τη διασφάλιση της περιφερειακής σταθερότητας και την προστασία των δημοκρατικών αξιών.

Αντίθετα, στην πρωτολογία του ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης τοποθετείται ως προοδευτικός πολιτικός του χώρου της ριζοσπαστικής αριστεράς όπου οι γενικές του θέσεις εκφράζονται μέσω μιας συλλογικής ιδεολογίας. Στο επίκεντρο της πολιτικής θεωρίας που εκπροσωπεί βρίσκεται η έννοια της συλλογικότητας, της ισότητας και της δημοκρατίας. Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κατασκεύασε ένα διαφορετικό νόημα, τονίζοντας τις πιθανές αρνητικές συνέπειες της εμπλοκής και των πρακτικών της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στη σύγκρουση. Παρουσίασε τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας ως ένα σύνθετο γεωπολιτικό ζήτημα που απαιτεί μια διαφοροποιημένη προσέγγιση και την ιεράρχηση των εθνικών συμφερόντων ειδικά σε ό,τι αφορά τον τρόπο επιβολής των κυρώσεων, οι ιδεολογικές του θέσεις, δηλαδή, δεν εκφράζονται πάντοτε ρητά αλλά παρατηρείται όξυνση και άμβλυνση των θέσεων του. Για παράδειγμα «Οι κυρώσεις σε βάρος της Ρωσίας είναι ένα ισχυρό διπλωματικό εργαλείο προς αυτή την κατεύθυνση» (άμβλυνση) αλλά «Έχουμε απέναντί μας τον Putin και το καθεστώς του, όχι τον ρωσικό λαό και τον ρωσικό πολιτισμό» (όξυνση).

7.2 Συζήτηση

Μέσα από την έρευνα έγινε φανερό ότι ο πολιτικός λόγος εξαρτάται άμεσα από το περικείμενο/ τα συμφραζόμενα παραγωγής του (Beard, 2000·Bugarski, 2000), στην προκειμένη περίπτωση τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας, καθώς η συζήτηση επικεντρώθηκε στην αντίληψη που έχουν τα πολιτικά πρόσωπα για τη ρωσική εισβολή. Επιπλέον, ο ρόλος των δύο συμμετεχόντων διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στις λεξικογραμματικές τους επιλογές, καθώς και οι δύο αντιμετώπισαν το θέμα από διαφορετική ιδεολογική οπτική γωνία (van Dijk, 2002). Όπως αναφέρει και η Τσάκωνα (2009), στον κοινοβουλευτικό λόγο παρατηρείται μεγάλη δημιουργικότητα των γλωσσικών επιλογών, όπως προκύπτει και στις δύο πρωτολογίες, καθώς δεν λείπουν οι μεταφορές, οι παραλληλισμοί και οι υπερβολές. Επιπλέον, μέσα από την ανάλυση διαφαίνεται ότι ο κοινοβουλευτικός λόγος είναι ρητορικά συγκροτούμενος (Ilie, 2003·Bevitori, 2004) με την χρήση πολλαπλών ρητορικών τόπων και στρατηγικών πολιτικής ρητορικής (Ilie, 2015).

Η δομή των πρωτολογιών και ο τρόπος χρήσης των λεξικογραμματικών επιλογών φανερώνει έναν καλά προσχεδιασμένο λόγο, με χαρακτηριστικά γραπτού λόγου (Μπακάκου – Ορφανού, 2008), καθώς ακολουθείται η δομή προλόγου, κυρίως κειμένου και επιλόγου. Και στους δύο πολιτικούς αρχηγούς παρατηρούνται χαρακτηριστικά που περιλαμβάνονται γενικά στον ελληνικό κοινοβουλευτικό λόγο, μεταξύ άλλων η χρήση του β’ πληθυντικού

προσώπου, τα επικριτικά σχόλια στους αντιπάλους, καθώς και η κατάχρηση των συναισθηματικών εκφράσεων (Σηφιανού, 2008).

Μέσα από την παρούσα έρευνα φάνηκε ότι η έννοια του λόγου του πολέμου στον ελληνικό κοινοβουλευτικό πλαίσιο ταυτίζεται περισσότερο με αυτό που ο Chandler (2009) ονομάζει πολιτικό λόγο εθνικής άμυνας, καθώς οι πρωτολογίες εστιάζουν στο θέμα της παγκόσμιας ασφάλειας και την ανοικοδόμηση μιας νέας παγκόσμιας τάξης. Παρατηρούνται, ωστόσο, και χαρακτηριστικά του λόγου του πολέμου (Hodges, 2015) με την κατασκευή και την νομιμοποίηση ταυτοτήτων και δράσεων γύρω από την εισβολή.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας και η σχετική έρευνα που έχει ήδη γίνει στο πεδίο φανερώνουν ότι πολλά πολιτικά πρόσωπα ακολουθούν παρόμοιες τακτικές λόγου. Όπως αναφέρουν οι Mahfoud και Khaldoui (2023) ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Biden, χρησιμοποιεί στρατηγικές που ταυτίζονται με αυτές που προκύπτουν από την παρούσα έρευνα, όπως είναι η κατασκευή των κοινωνικών δρώντων/ουσών (π.χ. Ρωσία, Putin, Zelensky) και η ποινικοποίηση που μπορεί να ταυτιστεί με την ύπαρξη θεμάτων και γλωσσικών επιλογών για την κριτική της πρακτικής/πολιτικής της Ρωσίας. Ως προς τα συμπεράσματα παρατηρείται άλλη μια ομοιότητα, η οποία αφορά στην πρωτολογία του Πρωθυπουργού, ο οποίος ταυτίζεται με την απεικόνιση του Biden και των κοινών συμμάχων ως υπερασπιστές του φιλελευθερισμού, του ανθρωπισμού και της δημοκρατίας. Στην παρούσα έρευνα η Ρωσία εμφανίζεται με αρνητικό πρόσημο και η εισβολή στην Ουκρανία ως κοινός λανθάνοντας κίνδυνος, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τους Hilman και Maksum (2022) για την ομιλία του Antony J. Blink, με τη διαφορά ότι η δική μας έρευνα δεν εστιάζει στη χρήση προπαγανδιστικών στοιχείων από τον ίδιο τον Putin, αλλά αντιμετωπίζει το θέμα από την οπτική των δύο πολιτικών. Και στις δύο ομιλίες παρατηρείται έντονη ιδεολογική προβολή των ομιλητών και οι σχέσεις εξουσίας όπως φαίνεται και σε άλλους/ες ηγέτες/ιδες (Ebim, Nta & Tasen, 2022). Οι αναφορές των δύο αρχηγών στον Πρόεδρο της Ουκρανίας, Zelensky, αποκαλύπτουν την ύπαρξη απόψεων της μαχόμενης Ουκρανίας και την αποδοχή σε εκκλήσεις του Zelensky (Potapenko, 2023). Τέλος, η έμφαση στην παρούσα έρευνα δίνεται στην έννοια του πολέμου, η οποία φαίνεται μέσα από τις δύο πρωτολογίες ως αντίθετη με την έννοια της ειρήνης όπως φαίνεται και στη μελέτη των Μπράτιμου, Κουλιανού και Κίτσιου (2023), έμμεσα όμως τα συμπεράσματα των δύο ερευνών συγκλίνουν ως προς την παρουσίαση των ευρωπαϊκών αξιών και την αφορμή προάσπισής τους.

Συμπερασματικά, φαίνεται ότι τόσο ο Πρωθυπουργός όσο και ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης ακολουθούν στρατηγικές, πολιτικές και χρησιμοποιούν γλωσσικούς πόρους παρόμοιους με αυτούς που έχουν αναδείξει άλλοι/ες ερευνητές/τριες,

με την διαφορά ότι στην παρούσα ανάλυση φάνηκε ότι πρωταρχικό ρόλο διαδραματίζει η προάσπιση του εθνικού συμφέροντος και κριτική στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ πέρα από την κριτική που ασκείται στη Ρωσία. Η παρούσα έρευνα έρχεται να προσθέσει και να αναδείξει τα χαρακτηριστικά των λόγων που χρησιμοποιούν οι Έλληνες πολιτικοί για να κατασκευάσουν το νόημα γύρω από τον πόλεμο στην Ουκρανία και τον τρόπο ερμηνείας εντός του πολιτικού πλαισίου της Ελλάδας.

7.3 Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

Δεδομένου ότι η παρούσα έρευνα αποτελεί πτυχιακή εργασία ο σχηματισμός του corpus και τα τελικά αντικείμενα προς ανάλυση είναι αρκετά περιορισμένα. Θα είχε ενδιαφέρον να επεκταθεί η έρευνα τόσο στις δευτερολογίες των δύο ομιλητών, όσο και στη σύγκριση του λόγου που παράγεται και από άλλα κόμματα που συμμετέχουν στην Ειδική Ημερήσια Διάταξη ως μέλη του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Μεγάλο ενδιαφέρον θα είχε επίσης η σύγκριση δύο μικρότερων κομμάτων τα οποία, ωστόσο, τάσσονται πιο ξεκάθαρα ιδεολογικά, αυτό του Κ.Κ.Ε. και της Ελληνικής Λύσης, καθώς ως κόμματα που λαμβάνουν μικρότερο ποσοστό και είναι δύσκολο να εκλεγούν ως κυβερνώντα υποθέτουμε ότι τοποθετούνται περισσότερο ιδεολογικά και όχι τόσο διπλωματικά και στρατηγικά, όπως τείνουν να τοποθετούνται τα δύο πρώτα κόμματα, αυτά της κυβέρνησης και της αξιωματικής αντιπολίτευσης αντίστοιχα. Επιπλέον, θα είχε ενδιαφέρον τα συμπεράσματα των πρωτολογιών να συγκριθούν με τα συμπεράσματα των δευτερολογιών και να φανεί αν αυτά διαφέρουν μετά τις πρώτες τοποθετήσεις. Τέλος, θα μπορούσε να εφαρμοστεί μια διαφορετική μέθοδος ανάλυσης στο ίδιο corpus ώστε να συγκριθούν τα συμπεράσματα υπό το φως διαφορετικών προσεγγίσεων.

Βιβλιογραφία

Abua Ebim, M. (2022). Putinian policies of de-nazification: discourses of power in the deployment of linguistic resources on the Russian invasion of Ukraine. SSRN.

Alliez, E., & Negri, A. (2003). Peace and war. *Theory, Culture & Society*, *20*(2), 109-118.

Bayley, P. (Ed.). (2004). Introduction: The whys and wherefores of analysing parliamentary discourse. In *Cross-cultural perspectives on parliamentary discourse* (pp. 1 -44). John Benjamins Publishing.

Bayley, P., Bevitori, C., & Zoni, E. (2004). Threat and fear in parliamentary debates in Britain, Germany and Italy. In *Cross-cultural perspectives on parliamentary discourse* (pp.185-236). John Benjamins Publishing.

Beard, A. (2000). *The Language of Politics*. London: Routledge.

Bevitori, C. (2004). Negotiating conflict: Interruptions in British and Italian parliamentary debates. In *Cross-cultural perspectives on parliamentary discourse* (pp. 87-109). John Benjamins Publications.

Bugarski, R. (2000). Discourses of War and Peace. *Folia Linguistica, 34*(3-4), pp.129 -146.

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2023, June 9). Crimea. Encyclopedia Britannica. https://www.britannica.com/place/Crimea

Brusylovska, O. (2020). Critical Discourse Analysis in International Relations Studies: The cases of Russia and Ukraine. Rhetoric and Communications.

Brzezinski, Z. (1996). Ukraine's Critical Role in the Post-Soviet Space. Harvard Ukrainian Studies, 20, 3-8.

Γεωργαλίδου Μ., Σηφιανού Μ., Τσάκωνα Β. (2014). Εισαγωγικό σημείωμα. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφιανού, Β. Τσάκωνα (Επιμ.), *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και εφαρμογές.* (σσ.15-23). Αθήνα: Νήσος.

Carbó, T. (2004). Parliamentary discourse when things go wrong. In *Cross-cultural perspectives on parliamentary discourse* (pp.301-337). John Benjamins Publications.

Chandler, D. (2009). War Without End(s): Grounding the Discourse of `Global War'. *Security Dialogue*, *40*(3), pp. 243–262.

Chilton, P. (2004). *Analyzing Political Discourse. Theory and Practice.* London: Routledge.

Connolly, W. E. (1993). Introduction. *The terms of political discourse*. Princeton University Press.

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods*

*approach*es (4th ed.). California: SAGE Publications.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2017). *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (5th ed.). California: Sage Publications Ltd.

Dubien, A. (2007). The opacity of Russian-Ukrainian energy relations. *Russie. NEI. Visions*, *19*, 1-20.

Ebim, M. A., Nta, V. E., & Tasen, G. (2022). Power relations in the deployment of linguistic resources by world leaders during the Russian-Ukrainian war. *Journal of Languages, Linguistics and Literary Studies (JLLLS).*

EEAS (2021). *Seven years since Russia's illegal annexation of Crimea.* EEAS: The Diplomatic Service of the European Union. https://www.eeas.europa.eu/eeas/seven-years-russia%E2%80%99s-illegal-annexation-crimea_en

European Council. (2023). *EU response to Russia's invasion of Ukraine*. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/

Fairclough, N. (1989). *Language and power*. Edinburgh: Longman Group.

Fairclough, N. (2020). Μια διαλεκτική-σχεσιακή προσέγγιση της κριτικής ανάλυσης λόγου στην κοινωνική έρευνα (Δ. Καπράνου, Μετ.). Στο Σ. Μπουκάλα & Α. Γ. Στάμου (Επιμ.), *Κριτική ανάλυση λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σελ. 51-100). Αθήνα: νήσος.

Garnett, S., 1997. *Keystone in the Arch: Ukraine in the Emerging Security Environment of Central and Eastern Europe*, Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Günther, J. (2023). Between War and Letters: An Analysis of the Public Discourse of Germany's Role in the Russia-Ukraine War. *DiscourseNet Collaborative Working Paper Series.*

Hodges, A. (2015). War Discourse. In K. Tracy, C. Ilie & T. Sandel (Eds.) *The International Encyclopedia of Language and Social Interaction*. pp. 1545-1550. Wiley – Blackwell

Ilie, C. (2003). Discourse and metadiscourse in parliamentary debates. *Journal of language and Politics*, *2*(1), 71-92.

Ilie, C. (2011). Parenthetically Speaking: Parliamentary Parentheticals as Rhetorical Strategies. In M. Bondi & S. Stati (Ed.), *Dialogue Analysis 2000: Selected Papers from the 10th IADA Anniversary Conference, Bologna 2000* (pp. 253-264). Berlin, Boston: De Gruyter.

Ilie, C. (2015). Parliamentary Discourse. In K. Tracy, C. Ilie & T. Sandel (Eds.) *The*

International Encyclopedia of Language and Social Interaction. pp. 1113-1127. Wiley – Blackwell

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Jørgensen, M.W., & Philips, L.J. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Sage.

Kadim, E. N. (2023). A critical discourse analysis of Vladimir Putin's speech announcing 'special military operation' in Ukraine. *International Journal of Humanities and Educational Research.*

Κακριδής, Φ. (2006). *Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία*. Επιμ. σειράς: ΔΝ Μαρωνίτης. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Ma'arif, H. M. A., & Maksum, A. (2023). A critical discourse analysis Russophobia rhetoric in un security council's speech by Antony J. Blinken. *Intermestic: Journal of International Studies.*

Mackintosh, E. (2022, February 24). *What does Putin want in Ukraine? The conflict explained*. CNN. https://www.cnn.com/2022/02/24/europe/ukraine-russia-conflict-explainer-2-cmd-intl/index.html

Mahfoud, N., & Khaldaoui, R. (2023). A Critical Discourse Analysis of Biden's First Speech on the War in Ukraine from the Perspective of Ideological Square Model. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation.*

Μανδαλίδης, Γ. & Μπίφη, Ε. (2022, Φεβρουάριος 24). *Στρατιωτική εισβολή στην Ουκρανία διέταξε ο Πούτιν - Εκρήξεις σε Κίεβο και άλλες πόλεις (vids)*. CNN.gr. https://www.cnn.gr/kosmos/story/302620/erixeis-sto-ntonetsk-stratiotiki-epixeirisi-sto-ntonmpas-dietaxe-o-poytin

Μπακάκου-Ορφανού, Α. 2008. Προφορικότητα και πολιτικός λόγος. Στο Α. Μόζερ, Α. Μπακάκου-Ορφανού, Χ. Χαραλαμπάκης & Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου(Επιμ.), *Γλώσσης χάριν: Τόμος αφιερωμένος από τον Τομέα Γλωσσολογίας στον καθηγητή Γεώργιο Μπαμπινιώτη*, (σσ.389-401). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μπουκάλα, Σ., & Στάμου, Α. Γ. (2020). Εισαγωγικό σημείωμα. Στο Σ. Μπουκάλα & Α. Γ. Στάμου (Επιμ.), *Κριτική ανάλυση λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 11-17). Αθήνα: Νήσος.

Μπράτιμου Σ., Κουλιανού Α., Κίτσιου Ρ. (2023). Η πύκνωση του ιστορικού και πολιτικού χρόνου στον ομφαλό της γης: Μια Κριτική Ανάλυση Λόγου της ΠτΔ. Στο: *Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.* (σσ. 167-180). Αθήνα: Ι.Ρ.Ε.Σ.Ε.

Okulska, U. & Cap, P. (2010). Analysis of political discourse: Landmarks, challenges and prospects. In U. Okulska & P. Cap (Eds.), *Perspectives in Politics and Discourse*. (pp. 3-20). Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.

Polat, N. (2010). Peace as war. *Alternatives*, 35(4), 317-345.

Potapenko, S. (2023). Ukrainian President Zelensky's resistance discourse: Cognitive rhetorical analysis of the address to the UK Parliament. *DiscourseNet Collaborative Working Paper Series.*

Παύλου. (2022, Μάρτιος 5). *Πόλεμος στην Ουκρανία: Ποιες εταιρίες κολοσσοί αποχώρησαν από τη Ρωσία [λίστα] - Οικονομικός Ταχυδρόμος - ot.gr*. Οικονομικός Ταχυδρόμος – ot.gr. https://www.ot.gr/2022/03/05/diethni/polemos-stin-oukrania-poies-etairies-kolossoi-apoxorisan-apo-ti-rosia-lista/

Reisigl, M., & Wodak, R. (2009). The discourse-historical approach. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 87–121). London, Thousand Oaks, CA, New Delhi: Sage

Reisigl, M. (2017). *The discourse-historical approach*. [Adobe Digital Editions Version]. https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315739342.ch3#sec3_3_3

Reisigl, M., & Wodak, R. (2020). Η λογοϊστορική προσέγγιση (Δ. Καπράνου, Μτφ.). Στο Σ. Μπουκάλα & Α. Γ. Στάμου (Επιμ.), *Κριτική ανάλυση λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 145-221). Αθήνα: Νήσος.

Σηφιανού, Μ. (2008). Κοινοβουλευτικός λόγος και ευγένεια. Στο Α. Μόζερ, Α. Μπακάκου-Ορφανού, Χ. Χαραλαμπάκης & Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου(Επιμ.), *Γλώσσης χάριν: Τόμος αφιερωμένος από τον Τομέα Γλωσσολογίας στον καθηγητή Γεώργιο Μπαμπινιώτη*, (σσ.464-474). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σηφιανού, Μ. (2020). Ανάλυση λόγου: Χαρτογραφώντας το πεδίο. Στο Σ. Μπουκάλα & Α. Γ. Στάμου (Επιμ.), *Κριτική ανάλυση λόγου: (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 19-49). Αθήνα: Νήσος.

Στάμου, Α. (2014). Η κριτική ανάλυση λόγου: Μελετώντας τον ιδεολογικό ρόλο της γλώσσας. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφιανού, Β. Τσάκωνα (Επιμ.), *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και εφαρμογές.* (σσ.149-187). Αθήνα: Νήσος.

Τσαγκαράκη, Ε. (2022). *Ελληνικός κοινοβουλευτικός λόγος* (Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Σχολή Φιλοσοφική. Τμήμα Φιλολογίας. Τομέας Γλωσσολογίας).

Tsakona, V. (2009). Linguistic Creativity, Secondary Orality, and Political Discourse: The Modern Greek Myth of the" Eloquent Orator". *Journal of Modern Greek Studies*, 27(1), 81-106.

Τσάκωνα, Β. (2008). Κοινοβουλευτικός Λόγος: Μια Πρώτη Προσέγγιση. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα,18,* σσ.391-401.

Τσάκωνα, Β. (2014). Ανάλυση Πολιτικού λόγου. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφιανού, Β.Τσάκωνα (Επιμ.), *Ανάλυση λόγου: Θεωρία και εφαρμογές* (σσ. 521-524). Αθήνα: Νήσος

Tutar, H., & Bağ, S. M. (2023). Critical discourse analysis on leader statements in the Russia Ukraine war. *Etkileşim.*

Ukraine State Statistics Service. (2001). *All-Ukrainian population census 2001*. Retrieved from http://2001.ukrcensus.gov.ua/eng/results/general/nationality/

Ugoala, U. (2022). Power in words: An Analysis of the Flaming Devices in President Vladimir Putin‟s Speech Before the February, 2022 Attack on Ukraine. *KIU Journal of Humanities.*

van Dijk, T. A. (2002) Political Discourse and Political Cognition. In P. Chilton & C. Shäffner (Ed.), *Politics as Text and Talk. Analytic Approaches to Political Discourse.* (pp.203-237). Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.

van Dijk, T.A. (2015). Critical Discourse Analysis. In D. Tannen, H.E. Hamilton and D. Schiffrin (Ed.), *The Handbook of Discourse Analysis*. (pp. 466-485). Wiley-Blackwell, Chichester, UK.

Van Teijlingen, E. & Hundley, V. (2001). *The importance of pilot studies*. Social Research Update, 35, pp. 1-4.

Wilson, J. (2001). Political Discourse. In D. Schiffrin, D. Tannen, & H. E. Hamilton (Eds.), *Discourse Analysis* (pp. 398-415). Oxford: Blackwell.

Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. *Methods of critical discourse analysis*, *1*, 63-94.

Wodak, R. (2009). 'Doing Politics'. *The Discourse of Politics in Action: Politics as Usual* (pp. 1-23). Springer.

Wodak, R., de Cillia, R., Reisigl, M. Liebhart, K., Hirsch, A., & Mitten, R. (2009). *The Discursive construction of national identity.* Edinburg: Edinburg University Press.

Φραγκουδάκη, Ά. (1987). *Γλώσσα και Ιδεολογία. Κοινωνιολογική προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας* (σσ. 154-179). Αθήνα: Οδυσσέας.

Φραντζή, Κ. & Γεωργαλίδου Μ. 2008. Στρατηγικές συγκρότησης σε κείμενα γραπτού πολιτικού λόγου: Μια προσέγγιση με τη χρήση τεχνικών της γλωσσολογίας σωμάτων κειμένων. *Πρακτικά του 8ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας*, 29

Αυγούστου – 2 Σεπτεμβρίου 2008, Ιωάννινα, 1248-1262.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Βασικοί τόποι (Wodak, 2001)

Τόποι	Εγγυητικές αρχές
1. Χρησιμότητας, Πλεονεκτήματος (Usefulness, Advantage)	Αν μια ενέργεια υπό μια συγκεκριμένη οπτική γωνία είναι χρήσιμη, τότε πρέπει να εκτελεστεί.
2. Μη χρησιμότητας, Μειονεκτήματος (Uselessness, Disadvantage)	Αν μπορεί κάποιος/κάποια να προβλέψει ότι οι προβλεπόμενες συνέπειες δεν θα επέλθουν ή αν άλλες πολιτικές ενέργειες είναι πιο πιθανό να έχουν καλύτερο αποτέλεσμα, τότε πρέπει η απόφαση να απορριφθεί.
3. Ορισμού, Ερμηνείας (Definition, Name-interpretation)	Αν μια πράξη, ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα ονομάζεται Χ, τότε το καθένα αντίστοιχα φέρει τις ιδιότητες που περιλαμβάνονται στην κυριολεκτική σημασία του Χ.
4. Κινδύνου και απειλής (Danger and Threat)	Αν υπάρχουν συγκεκριμένοι κίνδυνοι ή απειλές, τότε θα πρέπει κανείς να κάνει κάτι για να τους αντιμετωπίσει.
5. Ανθρωπισμού (Humanitarianism)	Αν μια πολιτική δράση ή απόφαση συμφωνεί ή όχι με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τότε πρέπει ή όχι να την κάνει κάποιος/α.
6. Δικαιοσύνης (Justice)	Αν τα πρόσωπα, δράσεις, καθεστώτα είναι ίσα, τότε θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ίσα.
7. Ευθύνης (Responsibility)	Αν εμφανιστούν προβλήματα και την ευθύνη έχει ένα κράτος ή μια ομάδα προσώπων, τότε πρέπει να δράσουν αναλόγως.

8. Επιβάρυνσης, Στάθμισης (Burdening, Weighting)	Αν ένα άτομο, ένας θεσμός ή μια χώρα επιβαρύνεται από κάποια προβλήματα, τότε χρειάζονται οι απαραίτητες δράσεις για την αντιμετώπισή τους.
9. Οικονομικών (Finances)	Αν μια συγκεκριμένη κατάσταση ή ενέργεια έχει μεγάλο κόστος ή απώλεια εσόδων, τότε θα πρέπει να γίνουν οι αντίστοιχες αποφευκτές ενέργειες.
10. Πραγματικότητας (Reality)	Ανάλογα με την παρούσα πραγματικότητα, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν ανάλογα ή να παρθούν οι ανάλογες αποφάσεις.
11. Αριθμών (Numbers)	Αν οι αριθμοί αποδεικνύουν έναν συγκεκριμένο τόπο, τότε θα πρέπει να εκτελεστεί ή όχι μια συγκεκριμένη ενέργεια.
12. Νόμου και Δικαιωμάτων (Law and Right)	Αν ένας νόμος ή ένας κωδικοποιημένος κανόνας προβλέπει ή απαγορεύει μια συγκεκριμένη πολιτικο-διοικητική ενέργεια, τότε η ενέργεια πρέπει να εκτελεστεί ή να παραλειφθεί.
13. Ιστορίας (History)	Αφού η ιστορία διδάσκει ότι οι ενέργειες έχουν συγκεκριμένες συνέπειες, τότε θα πρέπει να εκτελείται ή να παραλείπεται μια ενέργεια ή κατάσταση.
14. Πολιτισμού (Cultural)	Επειδή η κουλτούρα μιας συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων είναι αυτή που είναι, τότε προκύπτουν συγκεκριμένα προβλήματα σε συγκεκριμένες καταστάσεις.
15. Κακοποίησης (Abuse)	Αν γίνεται κατάχρηση ενός δικαιώματος, τότε το δικαίωμα χρειάζεται να τροποποιηθεί ή να ληφθούν μέτρα κατά της κατάχρησης.

Παράρτημα ΙΙ: Πορεία έρευνας: Διαδικασία ανάλυσης

Διαδικασίες	Χρονικό πλαίσιο
Η διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος ή των ερωτημάτων και των υποθέσεων	Οκτώβριος 2022
Η αναζήτηση και μελέτη της σχετικής με το αντικείμενο έρευνας βιβλιογραφίας.	Οκτώβριος 2022 – Δεκέμβριος 2022
Η συλλογή των πληροφοριών και δεδομένων που σχετίζονται με το συγκείμενο.	Νοέμβριος 2022– Δεκέμβριος 2022
Η επιλογή και η προετοιμασία των δεδομένων προς ανάλυση.	Δεκέμβριος 2022
Η δειγματική ανάλυση και feedback από την επιβλέπουσα/κριτική φίλη (critical friend) για την εξασφάλιση της εσωτερικής εγκυρότητας ανάλυσης	10 – 20 Ιανουαρίου 2023
Θεματική Κωδικοποίηση και εντοπισμός ρητορικών τόπων σε όλο το corpus	20 – 31 Ιανουαρίου 2023
Επιλογή παραγράφων προς ανάλυση	1 Φεβρουρίου 2023
Ποιοτική ανάλυση	Φεβρουάριος 2023 – 20 Μαρτίου 2023
Καταγραφή αποτελεσμάτων και ολοκλήρωση ερευνητικής διαδικασίας	20 – 31 Μαρτίου 2023
Ερμηνεία αποτελεσμάτων και συγγραφή διπλωματικής εργασίας	Απρίλιος 2023

Παράρτημα ΙΙΙ: Δειγματική ανάλυση

Τα βασικά αναλυτικά εργαλεία για τη συγκεκριμένη μικροανάλυση του λόγου σχετικά με τον πόλεμο, προσαρμόζοντας τις στρατηγικές λόγου όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα[9].

Στρατηγικές λόγου	Σκοπός
Στρατηγικές ονομάτισης Πώς ονοματίζονται τα άτομα, τα αντικείμενα, τα φαινόμενα, τα συμβάντα, οι διαδικασίες και οι δράσεις που σχετίζονται με τον πόλεμο και τι γλωσσικές αναφορές γίνονται σε αυτά;	**Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** • *Κύρια ονόματα:* Putin, Ευρωπαϊκή Ένωση • *Δεικτικά και αναφορικές αντωνυμίες:* όλοι, τούτη • *Γενικευτικά ανθρωπωνύμια:* ανθρωπότητα, ρωσικός λαός, λαός της Ουκρανίας • *Επαγγελματικά ανθρωπωνύμια:* Πρόεδρος, ένοπλες δυνάμεις • *Ιδεολογικά ανθρωπωνύμια:* εχθρός της διπλωματίας και των ελευθεριών, διεθνής κοινότητα • *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* ανθρωπότητα, δυτικός κόσμος, ρωσικός λαός, λαός της Ουκρανίας, διεθνής κοινότητα, χώρα • *Οικονομικά ανθρωπωνύμια:* ρωσικά συμφέροντα • *Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες:* διεθνής κοινότητα, Ευρωπαϊκή Ένωση,

[9] Με μπλε όσα αναφέρονται από τον Κυριάκο Μητσοτάκη με κόκκινο όσα αναφέρονται από τον Αλέξη Τσίπρα

	Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο: • *Απτά:* Αίθουσα, • *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συναίσθημα:* αλληλεγγύη, κρίσιμη ώρα *πολιτικά ζητήματα:* ένοπλη επίθεση, δημοκρατία, διπλωματία, διπλωματικά μέσα, επίθεση, ένοπλες δυνάμεις *ιδεολογικά ζητήματα:* ειρήνη, **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** • Νοητικές: αντιλαμβάνονται, • Λεκτικές: να πούμε απερίφραστα
Στρατηγικές κατηγόρησης Ποια χαρακτηριστικά, ιδιότητες και γνωρίσματα αποδίδονται σε κοινωνικούς δρώντες, αντικείμενα, φαινόμενα ή συμβάντα και διαδικασίες;	• ελπίζω να το αντιλαμβάνονται όλοι, μια χώρα δέχεται ένοπλη επίθεση από έναν εχθρό της δημοκρατίας και των ελευθεριών, οφείλουμε να είμαστε ξεκάθαροι, οφείλουμε τούτη την κρίσιμη ώρα
Στρατηγικές επιχειρηματολογίας Ποια επιχειρήματα επιστρατεύονται στους λόγους για τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας	• *ισχυρισμοί αλήθειας* σχετικά με την ύπαρξη (ένοπλη επίθεση), τις συνέπειες (οι ενέργειες του Προέδρου Putin αποβαίνουν και θα αποβούν όχι μόνο εις βάρος της ανθρωπότητας) και τις λύσεις για τον πόλεμο (Η διεθνής κοινότητα, και ειδικά η Ευρωπαϊκή Ένωση - οφείλουν τούτη την κρίσιμη ώρα να στηρίξουν τον λαό της Ουκρανίας και να αξιοποιήσουν όλα τα

	διαθέσιμα διπλωματικά μέσα*)* κατά της Ουκρανίας • *ισχυρισμοί ορθότητας* σχετικά με τις δράσεις (δείξουμε έμπρακτη αλληλεγγύη), (οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις να αποχωρήσουν και να ανοίξει ένας αξιόπιστος δρόμος διπλωματίας και ειρήνης)γύρω από τον πόλεμο κατά της Ουκρανίας
Στρατηγική προοπτικοποίησης Από ποια προοπτική εκφράζονται οι ονοματίσεις, οι αξιολογήσεις και τα επιχειρήματα	• *ιδεολογικές προοπτικές:* νεοφιλελεύθερη, σοσιαλδημοκρατική, νατοϊκή, αντιευρωπαϊκή, αντιπολεμική
Στρατηγική όξυνσης ή άμβλυνσης Εκφράζονται ρητά τα αντίστοιχα εκφωνήματα; Οξύνονται ή αμβλύνονται;	• *Όξυνση:* Αν δεν δείξουμε έμπρακτη αλληλεγγύη … με ποιο ηθικό ανάστημα θα ζητήσουμε… αλληλεγγύη από τον δυτικό κόσμο; • *Όξυνση:* τούτη την κρίσιμη ώρα • *Αλλά άμβλυνση:* πρόταση τρόπου επίλυσης (να αξιοποιήσουν όλα τα διπλωματικά μέσα) • *Όξυνση:* στοίχημα υπαρξιακό … όμηροι του κάθε αυτόκλητου αυταρχικού ηγέτη • *Άμβλυνση:* προσπάθεια καθησυχασμού (εθνική γραμμή…πατρίδα μας…ενωτικό μήνυμα κοινής στάσης. • Αλλά όξυνση: Διότι η Ουκρανία αμφισβητείται τελικά η ελευθερία των λαών και το δημοκρατικό κεκτημένο

Η πρώτη αναφορά που γίνεται στην λέξη επίθεση είναι στην παρακάτω παράγραφο:

(1) ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Και κάτι ακόμη που ελπίζω να το αντιλαμβάνονται όλοι σε αυτή την Αίθουσα. Αν δεν δείξουμε έμπρακτη αλληλεγγύη σήμερα σε μια χώρα που δέχεται ***ένοπλη επίθεση*** *από έναν εχθρό της δημοκρατίας και των ελευθεριών, με ποιο ηθικό ανάστημα θα ζητήσουμε αύριο, αν ο μη γένοιτο χρειαστεί, αλληλεγγύη από τον δυτικό κόσμο;*

Στρατηγική ονομάτισης

Ο Κ.Μ. σε αυτό το σημείο αναφέρει τους κοινωνικούς δρώντες στους οποίους απευθύνεται με τον συγκεκριμένο συλλογισμό. Αρχικά, αναφέρει ότι απευθύνεται σε όλους («όλοι σε αυτήν την Αίθουσα»), όπου συγκειμενικά συμπεραίνεται ότι αναφέρεται στα παρευρισκόμενα μέλη του Κοινοβουλίου, ταυτόχρονα όμως από τη στιγμή που η ομιλία μεταδίδεται σε ζωντανό χρόνο θα μπορούσε να απευθύνεται και στους/στις τηλεθεατές/τριες, αλλά και στον ελληνικό λαό στο σύνολό του. Επίσης, μέσα από τη χρήση των ρημάτων σε α’ πληθυντικό πρόσωπο («δείξουμε», «ζητήσουμε»), παρουσιάζεται η αντωνυμία «εμείς», η οποία εκφράζει μια συλλογικότητα. Η συλλογικότητα αυτή μπορεί να αναφέρεται στα μέλη της Βουλής, ωστόσο, είναι μια έννοια που διευρύνεται σε εθνικό επίπεδο από τη στιγμή που μέσω του προσώπου του Πρωθυπουργού πως εκπροσωπείται το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού πληθυσμού. Επίσης, με τη χρήση α’ πληθυντικού προσώπου δημιουργείται μια αίσθηση οικειότητας και αποδίδεται μια συλλογική ευθύνη και η ανάγκη για συλλογική δραστηριοποίηση απέναντι στο ζήτημα. Αρνητικά παρουσιάζεται μέσω του ιδεολογικού ανθρωπωνυμίου «εχθρός της δημοκρατίας και των ελευθεριών» ο Πρόεδρος της Ρωσίας Vladimir Putin, ως εισβολέας στην Ουκρανία. Η αναφορά αυτή δεν είναι άμεση για τον Putin αλλά υπονοείται συγκειμενικά. Ο Κ.Μ. χρησιμοποιεί μετωνυμικά την έκφραση «δυτικός κόσμος» αναφερόμενος όχι στη γεωγραφική τοποθεσία, αλλά στις δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ.

Μέσω του λόγου του κατασκευάζεται η έννοια της «αλληλεγγύης» όχι με την ανθρωπιστική της πλευρά αλλά με γνώμονα μια υποθετική μελλοντική ανάγκη βοήθειας σε αντίστοιχα ή παρεμφερή γεγονότα («αν ο μη γένοιτο χρειαστεί»). Στο σημείο αυτό υπονοείται η Τουρκία ως απειλή για την Ελλάδα λαμβάνοντας υπόψη τα γεγονότα που συνέβησαν μέσα στο διάστημα του Φεβρουαρίου 2022. Αυτά περιλαμβάνονται στη γενικότερη προπαγανδιστική ρητορική της Τουρκίας και ιδιαίτερα στο πρόσφατο επεισόδιο στις Οινούσσες στις 24/2/2022, αλλά και τις υπερπτήσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο. Έτσι, η Ελλάδα μέσω της αγοράς και άλλου αμυντικού εξοπλισμού (π.χ. Ραφάλ) στοχεύει σε

συμμαχικές συμφωνίες με χώρες του Δυτικού κόσμου σε περίπτωση ένοπλης επίθεσης και πρόκλησης θερμού επεισοδίου. Στην ουσία χρησιμοποιεί την «αλληλεγγύη» ως μέσο παρότρυνσης μιας συμπεριφοράς απέναντι στην Ουκρανία, με απώτερο όμως σκοπό την διασφάλιση συμμαχιών και βοήθειας στο μέλλον. Ο πόλεμος σε αυτή την παράγραφο λόγου κατασκευάζεται διά του λόγου ως «ένοπλη επίθεση», τονίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη βιαιότητα της πράξης («ένοπλη»= χρήση όπλων= ύπαρξη ανθρώπινων απωλειών) αλλά και της θέσης της Ελλάδας απέναντι στη Ρωσία («επίθεση»= εχθρική ενέργεια εναντίον, σε αυτή την περίπτωση, μια χώρας και με έμφαση στον δράστη και όχι στην πράξη).

Στρατηγική κατηγόρησης

Με την πρόταση «ελπίζω να το αντιλαμβάνονται όλοι σε αυτή την Αίθουσα», ο Πρωθυπουργός παρουσιάζει εκ πρώτης όψεως την ομάδα «όλοι» με θετικό τρόπο, καθώς δείχνει ότι πιστεύει ότι τα λεγόμενά του αντικατοπτρίζουν την άποψη όλων, αν και μέσω του ρήματος «ελπίζω» εκφράζεται η αμφιβολία του ομιλητή προς την αντίληψη των παρευρισκόμενων και θα μπορούσε να θεωρηθεί έμμεση προσβολή. Επίσης, μιλάει αόριστα για την Ουκρανία («μια χώρα») και χρησιμοποιεί το ρήμα «δέχεται», το οποίο δείχνει ότι ο Κ.Μ. δηλώνει ότι η Ουκρανία επιτρέπει την εισβολή. Χαρακτηρίζει τον εισβολέα «εχθρό της δημοκρατίας και των ελευθεριών» προσδιορίζοντας έτσι την αρνητική στάση απέναντι στον πρόεδρο της Ρωσίας, την ανηθικότητα της πράξης και την αντιτιθέμενη θέση του Putin απέναντι στους θεσμούς, τις αξίες και τα ιδανικά που πρεσβεύει η Ελλάδα. Η έννοια της αλληλεγγύης αναφέρεται ως «έμπρακτη», δηλαδή πρέπει να συνοδεύεται από πράξεις, οι οποίες όμως δεν καθορίζονται, ούτε καθορίζεται ποιες συνέπειες μπορεί αυτό να έχει για τη χώρα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ελλάδα δεν έστειλε μόνο ανθρωπιστική βοήθεια αλλά και πολεμικό εξοπλισμό.

Στρατηγική επιχειρηματολογίας

Στην παρούσα παράγραφο ο Κ.Μ. χρησιμοποιεί έναν υποθετικό συλλογισμό όπου κάνει επίκληση στο συναίσθημα, καθώς χρησιμοποιεί τον όρο «αλληλεγγύη» και απευθύνεται στο α’ πληθυντικό. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Για να ζητήσουμε αλληλεγγύη από τον δυτικό κόσμο αν χρειαστεί, πρέπει να δείξουμε έμπρακτη αλληλεγγύη.

Κανόνας συμπεράσματος: Αν δεν δείξουμε έμπρακτη αλληλεγγύη, με ποιο ηθικό ανάστημα θα ζητήσουμε αλληλεγγύη από τον δυτικό κόσμο;

Ισχυρισμός αλήθειας: Πρέπει να δείξουμε έμπρακτη αλληλεγγύη.

Στον συγκεκριμένο συλλογισμό, χρησιμοποιείται ο τόπος της χρησιμότητας/πλεονεκτήματος ως προς την μέλλουσα βοήθεια από τη Δύση, ο τόπος του κινδύνου και απειλής, καθώς έμμεσα φαίνεται ότι για να υπάρχει αυτή η υπόθεση ελλοχεύει και ένας αντίστοιχος κίνδυνος για να αιτιολογηθεί η πρόταση «έμπρακτη αλληλεγγύη». Με την χρήση , ωστόσο, της λέξης «αλληλεγγύη» διαφαίνεται και ο τόπος του ανθρωπισμού, ως ανάγκη «έμπρακτης» πολιτικής δράσης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Ουκρανικού, κυρίως, λαού.

(2) ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

Οφείλουμε να είμαστε απόλυτα ξεκάθαροι ότι οι ενέργειες του Προέδρου Putin αποβαίνουν και θα αποβούν όχι μόνο εις βάρος της ανθρωπότητας, αλλά και εις βάρος του ρωσικού λαού και εις βάρος των ρωσικών συμφερόντων. Η διεθνής κοινότητα, και ειδικά η Ευρωπαϊκή Ένωση -επίσης πρέπει να το πούμε απερίφραστα- οφείλουν τούτη την κρίσιμη ώρα να στηρίξουν τον λαό της Ουκρανίας και να αξιοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα διπλωματικά μέσα προκειμένου να τερματιστεί άμεσα η ***επίθεση****, οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις να αποχωρήσουν και να ανοίξει ένας αξιόπιστος δρόμος διπλωματίας και ειρήνης.*

Στρατηγική ονομάτισης

Ο Α.Τ. ονοματίζει ξεκάθαρα τον Πρόεδρο της Ρωσίας («Πρόεδρος Putin») χωρίς να χρησιμοποιεί κάποιον επιθετικό προσδιορισμό, παρόλα αυτά αναφέρεται στην επαγγελματική του ιδιότητα και στη σημασία της πολιτικής θέσης εξουσίας που εξακολουθεί να κατέχει μετά την εισβολή. Μέσω του ρήματος «οφείλουμε» εμφανίζεται το α’ πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο προσδίδει το αίσθημα της οικειότητας και μια συλλογική ευθύνη, ειδικά σε αυτή την περίπτωση οφείλουμε=πρέπει, άρα πρόκειται για μια συλλογική δραστηριοποίηση απέναντι στην καταδίκη των πράξεων από την Κυβέρνηση, το κοινοβούλιο αλλά και τον λαό. Επιπλέον, με την αντωνυμία «τούτη» προσδιορίζει την κατάσταση «τούτη την κρίσιμη ώρα», για να δηλώσει την συγκεκριμένη στιγμή και χρονικό διάστημα. Θέλει έτσι να δείξει την ανάγκη για άμεση και επείγουσα επέμβαση κυρίως της ΕΕ για την λήξη του πολέμου. Επίσης, ο Α.Τ. γενικεύει με τη λέξη «ανθρωπότητα» τους/τις κοινωνικούς/ές

δρώντες/ούσες που ζημιώνονται από την εισβολή εννοώντας όλον τον πλανήτη και τους ανθρώπους και στη συνέχεια δίνει έμφαση στο «ρωσικό λαό» και τα «ρωσικά συμφέροντα» τα οποία επίσης ζημιώνονται από την εισβολή. Η έννοια «διεθνής κοινότητα» χρησιμοποιείται από τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μετωνυμικά, καθώς αναφέρεται στους φορείς/οργανισμούς που πρέπει να λάβουν δράση πολιτικής φύσεως. Τα «ρωσικά συμφέροντα» αναφέρονται ως έννοια χωρίς όμως να συγκεκριμενοποιούνται και βάσει του συγκειμένου γίνεται αντιληπτό ότι πρόκειται κυρίως για οικονομικά συμφέροντα, όπως είναι η εμπορικές σχέσεις κυρίως με την Ευρώπη. Με την έννοια «ρωσικός λαός» ο Α.Τ. δίνει έμφαση στις συνέπειες, τις οποίες δεν αναφέρει, που θα αντιμετωπίσει ο ρωσικός πληθυσμός , θέλοντας να τονίσει ότι ο Πρόεδρος Putin δεν βλάπτει μόνο μέσω της Ουκρανίας όλο τον δυτικό κόσμο, αλλά και τους ανθρώπους τους οποίους υποτίθεται ότι εκπροσωπεί.
Ως προς την κατασκευή των συμβάντων στον λόγο, χρησιμοποιεί ως χρονικό προσδιορισμό την «κρίσιμη ώρα», η οποία μπορεί να ερμηνευθεί ως προσπάθεια υπερτόνισης της σοβαρότητας της κατάστασης. Αναφέρεται στην έννοια της «ειρήνης», η οποία όμως θα προκύψει με «διπλωματικά μέσα» της ΕΕ, που αρχικά φαίνεται ως έννοια υπέρ της διπλωματίας, ταυτόχρονα όμως αφορά στην τοποθέτηση της Αντιπολίτευσης εναντίον της αποστολής πολεμικού εξοπλισμού και εμπλοκής της Ελλάδας. Με την επιλογή της λεκτικής κατασκευής «να πούμε απερίφραστα» ο Α.Τ. κάνει μια επίθεση στη διεθνή κοινότητα και την ΕΕ, καθώς το ύφος είναι επιθετικό, με την έννοια ότι με την έκφραση αυτή δηλώνει ρητά και χωρίς υπονοούμενα την ανάγκη παρέμβασής τους και περιλαμβάνει κριτική στη μέχρι εκείνη την στιγμή απουσία των διπλωματικών διαδικασιών.

Στρατηγική κατηγόρησης

Ο Α.Τ. αποδίδει με την ρηματική φράση«οφείλουμε να είμαστε» τον χαρακτηρισμό «ξεκάθαροι» σχετικά με τις ενέργειες του Putin. Η χρήση της συγκεκριμένης φράσης γίνεται με σκοπό να αποκλιμακώσει την κριτική που δέχθηκε ο ίδιος ως «φιλορώσος» λόγω των δηλώσεων που είχε πριν την «επίσημη» εισβολή της Ρωσίας, αλλά όταν η περίπτωση της εισβολής ήταν στο προσκήνιο στις 15/2/22 στη Βουλή ο Αλέξης Τσίπρας για να δείξει την αντίθεσή του στο πλαίσιο της ελληνοαμερικανικής συμφωνίας για την Αλεξανδρούπολη, επικαλέστηκε τον Υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας Σ. Λαβρόφ. Επίσης, αμφιλεγόμενη ήταν η στάση του, παρά τις αναρτήσεις στο twitter όπου καταδίκαζε την εισβολή, στο Πολιτικό Συμβούλιο του ΣΥΡΙΖΑ στις 25/2/22. Στο συγκεκριμένο Συμβούλιο ο Αλέξης Τσίπρας δεν πήρε ξεκάθαρη στάση απέναντι στην Ρωσία, αλλά προτίμησε την ουδέτερη στάση, λέγοντας ότι «η χώρα (σσ. Ελλάδα)δεν πρέπει να μετατραπεί σε «προκεχωρημένο φυλάκιο της Δύσης

απέναντι στην Ανατολή» πρέπει να παραμείνει και να ενισχύσει το δόγμα της γέφυρας ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, του πυλώνα σταθερότητας στην περιοχή». Έτσι, προσπαθεί να αντιστρέψει αυτή τη θέση και να δηλώσει την ρητή αρνητική στάση απέναντι στην ρωσική εισβολή. Επιπλέον, ο προσδιορισμός της «ώρας» ως «κρίσιμης» δηλώνει τη σοβαρότητα της κατάστασης και το γεγονός του πολέμου δημιουργεί ανησυχία, μπορεί να συντελέσει πολλές αλλαγές και εγκυμονεί κινδύνους για όλη την ανθρωπότητα.

Στρατηγική επιχειρηματολογίας

Ο Α.Τ. σε αυτή την παράγραφο χρησιμοποιεί επίκληση στην αυθεντία και συγκεκριμένα στη διεθνή κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρόλα αυτά η επιχειρηματολογία του δεν είναι ξεκάθαρη και δεν προβάλλει κάποιο συγκεκριμένο επιχείρημα. Συγκεκριμένα:

Επιχείρημα: Οι ενέργειες του Putin αποβαίνουν και θα αποβούν εις βάρος της ανθρωπότητας, του ρωσικού λαού και των ρωσικών συμφερόντων.

Κανόνας συμπεράσματος: Αν η διεθνής κοινότητα και η ΕΕ δεν στηρίξουν τον λαό της Ουκρανίας δεν θα τερματιστεί ο πόλεμος.

Ισχυρισμός αλήθειας: Η ΕΕ πρέπει να στηρίξει την Ουκρανία και να χρησιμοποιήσει όλα τα διπλωματικά μέσα για να τερματιστεί ο πόλεμος.

Στο συγκεκριμένο συλλογισμό ο Α.Τ. χρησιμοποιεί τον τόπο του ανθρωπισμού, καθώς ο πόλεμος ως συνθήκη παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε αυτή την περίπτωση τα δικαιώματα του Ουκρανικού λαού, άρα οι οργανισμοί ως πολιτικοί δρώντες πρέπει να πράξουν αναλόγως για την αντιμετώπιση του πολέμου. Χρησιμοποιεί τον τόπο της πραγματικότητας, καθώς την παρούσα χρονική στιγμή πραγματοποιείται ένοπλη σύρραξη και η ΕΕ πρέπει να πάρει τις απαραίτητες αποφάσεις για την στήριξη της Ουκρανίας. Τέλος, χρησιμοποιεί τον τόπο της κακοποίησης, καθώς αναφέρεται, έστω και γενικευμένα, στις συνέπειες της ρωσικής εισβολής στην ίδια την χώρα, πράγμα που σημαίνει ότι κατηγορώντας τον Πρόεδρο Putin, ταυτόχρονα υποστηρίζεται και η κατάχρηση εξουσίας που αυτός κάνει.

Η μακροδομή του συνολικού κειμένου αποτελείται από έναν συνδυασμό περιγραφής, εξήγησης και επιχειρηματολογίας. Η περιγραφή και η εξήγηση δεν σκοπεύουν μια σαφή και ακριβή απεικόνιση του θέματος αλλά αποτελούν μια αξιολογική και κριτική αναφορά.

Παράλληλα, η επιχειρηματολογία των ομιλητών δεν πρόκειται για ακριβή αλληλουχία που καταλήγει σε λογικά συμπεράσματα, αλλά πρόκειται για παρεμφερή και επαναλαμβανόμενα επιχειρήματα που καταλήγουν στον ίδιο ισχυρισμό («Στην Ουκρανία αμφισβητείται η ελευθερία των λαών και η δημοκρατία»).

Παράρτημα IV: Κυρίως ανάλυση

Αποσπάσματα κειμένου/λόγου	**Κωδικοποίηση (λέξεις/φράσεις-κλειδιά)**	**Κωδικοποίηση Wodak**	**Θέματα/ Υποθέματα**	**Ευρύτερες Κατηγορίες (Θέματα/ Υποθέματα)** πώς κατασκευάζεται α) η Ρωσία, β) η Ουκρανία και γ) αυτό που συμβαίνει ανάμεσα στις δύο χώρες
Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, από την περασμένη Τετάρτη στην Ουκρανία **συντελείται** μια τομή στον χρόνο και στη μακρά ιστορία της Ευρώπης (ΠΠ1.1)	Ουκρανία **Συντελείτα**ι (γ' ενικό, παθ. φωνή, λείπει το ποιητικό αίτιο) → γεγονός που βρίσκεται σε εξέλιξη (από την Τετάρτη) τομή χρόνος και μακρά ιστορία	**Στρατηγική ονομάτισης → Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** → *Κύρια ονόματα:* Ουκρανία, Ευρώπη *Επαγγελματικά ανθρωπωνύμια: συνάδελφοι*	Τομή στον χρόνο και στη μακρά ιστορία της Ευρώπης Ερώτημα: Σε ποιες χρονικές και ιστορικές πραγματικότητες αναφέρεται; Προσδιορίζει πιο κάτω ή μένουν ασαφής;	[Αυτό που συμβαίνει, δηλαδή η εισβολή =] Τομή στον χρόνο Τομή στην ιστορία

	Ευρώπη Από την περασμένη Τετάρτη → χρονικός προσδιορισμός	**Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο:** *Αφηρημένα: τομή στον χρόνο και στη μακρά ιστορία* **Στρατηγικές κατηγόρησης:** μακρά → ιδιότητα ιστορίας	Η έμφαση στο αποτέλεσμα για την Ευρώπη και όχι στην πληττόμενη χώρα ή στον υπαίτιο Κυριαρχεί στη φράση αυτή η αναφορά στον χρόνο → τοποθέτηση στον χρόνο και έπειτα περιγραφή αυτού που συμβαίνει ως μιας χρονικής σχέσης (τομή στον χρόνο/τομή στην ιστορία) Άρα πρώτα ερμηνεύεται αυτό που συμβαίνει (ως τομή σε χρόνο/ιστορία) και έπειτα στην επόμενη φράση ονοματίζεται ρητά.	
«***γιατί*** **η ανοιχτή** εισβολή της Ρωσίας στο **ανεξάρτητο**	Ανοιχτή εισβολή Ρωσίας Ανεξάρτητο **γειτονικό της**	**Στρατηγική ονομάτισης → Κατασκευή κοινωνικών**	Εδώ η Ρωσία ως εισβολέας Η Ουκρανία ως γειτονικό κράτος	ανοιχτή εισβολή της Ρωσίας Καταπάτηση συνόρων

γειτονικό της κράτος **ξυπνά** και <u>πάλι</u> στην ήπειρο τους **παλιούς εφιάλτες** των πολέμων και των **σφαιρών επιρροής**» (ΠΠ1.2)	κράτος → γεωγραφικός προσδιορισμός με βάση τη Ρωσία Εισβολή→ ενέργεια που γίνεται ή έχει γίνει με τρόπο βίαιο είσοδο σε μια ξένη χώρα με τη βία των όπλων. Προσδιορισμός του θύτη Ουκρανία → ανεξάρτητο κράτος, δεν κατευθύνεται άμεσα από άλλον/η αλλά από τον Πρόεδρο της χώρας Ξυπνά (Υποκείμενο εισβολή) →μεταφορά → ξυπνάω ως επαναφέρω στην μνήμη στην ήπειρο (σσ. την Ευρώπη) →έννοια συλλογική→	**δρώντων/δρουσ ών** → *Κύρια ονόματα:* Ρωσία → *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* γειτονικό κράτος, ήπειρο **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** → *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συν αίσθημα:* Εφιάλτες, → *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* ανοιχτή εισβολή, σφαιρών επιρροής **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές:* ξυπνά **Στρατηγικές κατηγόρησης:** ανοιχτή →	της Ρωσίας Οι πόλεμοι ως παλιοί εφιάλτες και σφαίρες επιρροής (Ερώτηση: Ως σφαίρα επιρροής ποιων μερών; Ποιο είναι το ασθενές και ποιο το ισχυρό μέρος;) Στο παρελθόν πόλεμοι τώρα εισβολή	Κριτική στην πολιτική/πρακτικ ή της Ρωσίας «εισβολή» αρνητική σημασία - καταπάτηση Κράτος → σύνορα Εισβολή σε ανεξάρτητο κράτος → καταπάτηση συνόρων Ο πόλεμος ως εισβολή Ρωσία ως εισβολέας Η Ουκρανία ως γειτονικό κράτος της Ρωσίας

	όλες τις χώρες ανεξαιρέτως	χαρακτηριστικό εισβολής Ανεξάρτητο, γειτονικό → ιδιότητα κράτους, παλιοί→ γνώρισμα των πολέμων		
«Με το **θράσος** της **βίας** επιχειρείτ**αι** να **ακρωτηριαστεί** μια χώρα και μαζί της το Διεθνές Δίκαιο» (ΠΠ1.3)	Θράσος της βίας Να ακρωτηριαστεί Χώρα Διεθνές Δίκαιο Επιχειρείται (γ' ενικό, παθ. Φωνή, απουσιάζει το ποιητικό αίτιο!) Η έμφαση στο αποτέλεσμα της βίας όχι στον υπαίτιο (βλ. μεταφορά με τον ακρωτηριασμό)	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσ ών** → *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* χώρα **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο:** *Απτά: βία Αφηρημένα: Νοητικό αντικείμενο/συν αίσθημα:* θράσος *Πολιτικό ζήτημα:* διεθνές δίκαιο	Βία Ακρωτηριασμός η βία ως έχουσα θράσος το θράσος ως ποιότητα της βίας (θράσος ανθρώπινη ποιότητα που αποδίδεται στη βία) ακρωτηριασμός χώρας συνεπάγεται ακρωτηριασμό Διεθνούς Δικαίου ο πόλεμος ως θέμα διεθνούς δικαίου δικαιοσύνη παρομοιάζεται με σώμα (η χώρα/το Δίκαιο)	Κριτική στην πολιτική/πρακτικ ή της Ρωσίας «θράσος της βίας» Θράσος → αρνητική σημασία «ακρωτηριασμός » διεθνούς δικαίου Καταπάτηση διεθνούς δικαίου

		Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο: *Νοητικές:* επιχειρείται *Ιδεολογικές:* ακρωτηριαστεί **Στρατηγικές κατηγόρησης:** με το θράσος→ ιδιότητα της βίας, η βία έχουσα θράσος		
«**καταπατώντας** τα **σύνορα** η Ρωσία αναθεωρεί και ανοικοδομεί εκ των υστέρων και **κατά το δοκούν παγιωμένες** ιστορικές και γεωγραφικές πραγματικότητες » (ΠΠ1.4)	Υποκείμενο: η Ρωσία Ενεργητική φωνή (αναθεωρεί/ ανοικοδομεί) εκ των υστέρων κατά το δοκούν → στερεοτυπικές λόγιες εκφράσεις που αποτελούν την κριτική στην επιλογή της Ρωσίας	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Ρωσία **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο:** *Πολιτικά ζητήματα: σύνορα, ιστορικές και γεωγραφικές πραγματικότητες*	Καταπάτηση συνόρων Αναθεώρηση πραγματικοτήτων Ανοικοδόμηση πραγματικοτήτων Ιστορικές πραγματικότητες Γεωγραφικές πραγματικότητες Εκ των υστέρων Κατά το δοκούν Παγιωμένες πραγματικότητες Ερώτημα: σε ποιες ιστορικές και γεωγραφικές	Κριτική στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας Καταπάτηση συνόρων (= η πρακτική/πολιτική που σχολιάζεται εδώ-άρα παραπάνω: Η εισβολή, έπειτα «το θράσος της βίας» και εδώ « η καταπάτηση των συνόρων» είναι οι τρόποι με τους οποίους κλιμακωτά περιγράφεται η

		Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο: *Νοητικές:* αναθεωρεί, ανοικοδομεί *Πρακτικές:* καταπατώντας **Στρατηγικές κατηγόρησης:** παγιωμένες→ πραγματικότητες → ιστορικές και γεωγραφικές→ χαρακτηριστικά των πραγματικοτήτων	πραγματικότητες αναφέρεται; να δω παρακάτω αν προσδιορίζονται ή αν μένουν ασαφείς.	εισβολή/πρακτική της Ρωσίας)
Η απόφαση του Προέδρου Putin **αποτελεί** ξεκάθαρη παραβίαση του καταστατικού χάρτη του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών και των οικουμενικά αποδεκτών κανόνων περί επίλυσης διακρατικών	Υποκείμενο: απόφαση Αποτελεί (γ' ενικό Παραβίαση Ο.Η.Ε. Οικουμενικά αποδεκτοί κανόνες Ειρηνικές μεθόδους Ξεκάθαρη → προσδιορισμός στο παραβίαση → έμφαση (είναι	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Putin, Ο.Η.Ε. *Επαγγελαμτικά ανθρωπωνύμια:* Πρόεδρος **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή**	Καταδίκη ρωσικής εισβολής Απόφαση → πράξη μετά από σκέψη και όχι παρορμητική Ξεκάθαρη παραβίαση → σαφής για όλ@ Παραβίαση <παραβιάζω → παράβαση, βιαίη ενέργεια Καταπάτηση	Κριτική στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας Πριν «καταπάτηση συνόρων», εδώ «παραβίαση καταστατικού χάρτη περί επίλυσης διακρατικών διαφορών» Άλλος ένας τρόπος περιγραφής

διαφορών με ειρηνικές μεθόδους (ΠΠ2.1)	ξεκάθαρη, δηλαδή δεν υπάρχει αμφιβολία, ο καθένας μπορεί να το δει, είναι ορατό, φανερό)	**συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συναίσθημα:* απόφαση, επίλυση *Πολιτικό ζήτημα:* καταστατικός χάρτης, παραβίασης, κανόνες, διακρατικές διαφορές *Ιδεολογικό ζήτημα:* ειρηνική μέθοδος **Στρατηγικές κατηγόρησης:** ξεκάθαρη→χαρακτηριστικό της παραβίασης, οικουμενικά αποδεκτοί→γνώρισμα των κανόνων	Βιαίη καταπάτηση οικουμενικά αποδεκτών κανόνων Έμφαση στην διπλωματία Ερώτημα: Ποιες είναι εδώ οι διακρατικές διαφορές; Ποια ήταν η τοποθέτηση του Κ.Μ. για πολέμους εκτός της Ευρωπαϊκής ηπείρου; Εκεί υπήρχε αντίδραση;	εισβολής/πρακτικής της Ρωσίας. Η εισβολή ως παραβίαση
Αμφισβητεί με τη **χρήση βίας** την εδαφική ακεραιότητα μιας γειτονικής χώρας, με την οποία, μάλιστα,	Υποκείμενο εννοούμενο από πριν (η απόφαση) ενεργητική φωνή (αμφισβητεί) Χρήση βίας	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών**	Η Ουκρανία ως γειτονική χώρα της Ρωσίας Οι δύο χώρες ως συνδεόμενες	Κριτική στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας Επανάληψη «γειτονική χώρα»

η Ρωσία έχει <u>στενότατους ιστορικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς δεσμούς</u> (ΠΠ3.1)	Γειτονική χώρα **Μάλιστα → εμφατικό** Δεσμοί	*Κύρια ονόματα:* Ρωσία *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* γειτονική χώρα **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Απτά:* βία *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συναίσθημα:* απόφαση, επίλυση *Πολιτικό ζήτημα:* δεσμοί *Ιδεολογικό ζήτημα:* εδαφική ακεραιότητα **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Πρακτικές:* αμφισβητεί, χρήση **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	Αμφισβήτηση → αντίρρηση Ρωσίας Αμφισβήτηση εδαφικής ακεραιότητας → ιδιότητα εδάφους Η βία ως μορφή αμφισβήτησης Ως προβολή αντίρρησης Το έδαφος ως έκταση χώρας Ακεραιότητα ως ιδιότητα του εδάφους, ως χαρακτηριστικό ολότητας, το ακέραιο που είναι ολόκληρο, που δεν καταμερίζεται Ερώτημα: Ποιοι είναι οι «στενότατοι ιστορικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί, θρησκευτικοί δεσμοί»; Να δω αν προσδιορίζονται παρακάτω	Πριν «καταπάτηση συνόρων» τώρα «αμφισβήτηση εδαφικής ακεραιότητας» Τρόπος περιγραφής εισβολής/πρακτικής της Ρωσίας

		Στενότατοι, ιστορικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί, θρησκευτικοί→ χαρακτηριστικά των δεσμών της Ουκρανίας με τη Ρωσία, γειτονική→ γνώρισμα της Ουκρανίας ως χώρας γεωπολιτικά δίπλα στη Ρωσία, εδαφική→ ιδιότητα της ακεραιότητας		
Προκαλεί εκατοντάδες, ενδεχομένως ήδη χιλιάδες αθώα <u>θύματα</u>, ανάμεσά τους και Έλληνες στη Μαριούπολη. (ΠΠ3.2)	Υποκείμενο εννοούμενο από πριν (η απόφαση) Ενεργητική Φωνή (προκαλεί) Ήδη Θύματα Έλληνες Αθώα → που δεν έχει ευθύνη → άρα Ουκρανικός λαός καμία ευθύνη → ευθύνη Ρωσίας	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες:* Έλληνες *Ιδεολογικά ανθρωπωνύμια:* θύματα	Πρόκληση θυμάτων Χρήση Ενεστώτα (προκαλεί) την ώρα που μιλάμε Πρόκληση → ενέργεια με αρνητικό αποτέλεσμα → ως αποτέλεσμα της εισβολής **Ενδεχομένως →** πιθανότητα, υπόθεση **Ήδη →** κοντινό παρελθόν, κάτι	Πρόκληση θυμάτων ως συνέπεια της ρωσικής εισβολής είναι μέρος της κριτικής της πολιτικής/πρακτικής της Ρωσίας

		Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο: *Πρακτικά:* Προκαλεί **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Εκαντοντάδες, χιλιάδες, αθώα → χαρακτηριστικό των θυμάτων	οριστικό, έμφαση Αθώα θύματα «Έλληνες στη Μαριούπολη» → έμφαση στους ομογενείς Ομογενείς ως αθώα θύματα Χιλιάδες → μεγάλος αριθμός Ερώτημα: προσδιορίζει τον αριθμό των θυμάτων ή μένει ασαφής;	
Οδηγεί εκατοντάδες χιλιάδες στον δρόμο της προσφυγιάς. (ΠΠ3.3)	Υποκείμενο εννοούμενο από πριν (η απόφαση) Ενεργητική φωνή (οδηγεί)→ Εκατοντάδες χιλιάδες Απουσιάζει το ουσιαστικό – είναι «οι χιλιάδες» δεν αποκαλούνται κάπως εδώ (π.χ. άτομα, άνθρωποι, πρόσφυγες, κάτι άλλο)	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Συλλογικό ανθρωπωνύμιο:* εκατοντάδες χιλιάδες **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: δρόμος προσφυγιάς*	Πρόκληση προσφυγιάς ως διαδρομής άρα δρόμος της ως μεταφορά, ως εγκατάλειψη, έλλειψη προστασίας στη χώρα, ως τρόπος αντιμετώπισης της συνθήκης, ως τρόπος επιβίωσης → αποτέλεσμα της εισβολής Εκατοντάδες χιλιάδες → μεγάλος αριθμός	Πρόκληση προσφυγιάς Συνέπειες της ρωσικής εισβολής Πριν «προκαλεί θύματα» εδώ «οδηγεί στον δρόμο της προφυγιάς» είναι τρόποι με τους οποίους κλιμακωτά περιγράφονται οι συνέπειες της ρωσικής εισβολής ως μέρος της

	Δρόμος προσφυγιάς→ λαϊκή έκφραση → έμφαση στην κίνηση (δρόμος) → που οδηγεί σε κάτι (στην προσφυγιά) → στην αναζήτηση ασφάλειας για να υποδηλώσει τις δυσκολίες που συνεπάγονται την κατάσταση των προσφύγων	**Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Πρακτικές:* οδηγεί		κριτικής της πολιτικής/πρακτικής της Ρωσίας
Και το πιο **ανατριχιαστικό** είναι ότι με **πρόσχημα** μιας ανύπαρκτης απειλής κατά της χώρας του ο Vladimir Putin επιχειρεί να **καταργήσει** την ελευθερία μιας άλλης χώρας, (ΠΠ4.1)	Το πιο ανατριχιαστικό →συγκριτικός βαθμός → γύρω από την εισβολή; Πρόσχημα→ άρα συγκάλυψη πραγματικού σκοπού Η απειλή της Ρωσίας ως πρόσχημα Επιχειρεί (Υποκείμενο: Vladimir Putin) γ' ενικό → δηλώνει προσπάθεια	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Vladimir Putin *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* χώρα *Σχεσιακά ανθρωπωνύμια:* χώρα του **Κατασκευή αντικειμένων,**	Η εισβολή της Ρωσίας Η απειλή της Ρωσίας ως πρόσχημα Η απειλή ως ανύπαρκτη Η κατάργηση της Ουκρανικής ελευθερίας ως σκοπός	Κριτική στην πολιτική/πρακτική της Ρωσίας Η Ουκρανία ως ελεύθερη χώρα Η εισβολή ξανά ως καταπάτηση της ελευθερίας Πριν «καταπάτηση συνόρων», «αμφισβήτηση εδαφικής ακεραιότητας», τώρα «κατάργηση ελευθερίας»

	ατομική του Προέδρου της Ρωσίας Να καταργήσει → τελική πρόταση → εκφράζει σκοπό	**φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συναίσθημα:* απειλή *Ιδεολογικά ζητήματα:* ελευθερία *Πολιτικά ζητήματα:* πρόσχημα **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Πρακτικές: επιχειρεί, να καταργήσει* **Στρατηγικές κατηγόρησης:** ανατριχιαστικό→ ιδιότητα του πολέμου ανύπαρκτη→γνώρισμα της απειλής, η απειλή ως ανύπαρκτη		Τρόπος περιγραφής εισβολής/πρακτικής της Ρωσίας
γιατί η **αλήθεια** είναι ότι η Ρωσία δεν κινδυνεύει από **κανέναν**	αλήθεια→ εκφράζει την πραγματικότητα	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών**	Η Ρωσία ως ασφαλής γεωπολιτικά	Η Ρωσία ως ασφαλής γεωπολιτικά

γείτονά της. (ΠΠ4.2)	δεν κινδυνεύει→ Υποκείμενο: Ρωσία Κανένας → αποκλείει κάθε ενδεχόμενο Εδώ δικαιολογεί την ανύπαρκτη απειλή («δεν κινδυνεύει από κανέναν γείτονά της»)	**δρώντων/δρουσ ών** *Κύρια ονόματα:* Ρωσία *Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες:* γείτονα *Σχεσιακά ανθρωπωνύμια:* γειτονά της **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συν αίσθημα: Δεν κινδυνεύει, αλήθεια*	Η Ρωσία ως γείτονας άλλων χωρών Ερώτηση: Γιατί δεν κινδυνεύει; Ποιες είναι οι γειτονικές χώρες και ποια η σχέση της Ρωσίας μαζί τους; Γιατί προσδιορίζει ότι δεν κινδυνεύει από γείτονα; Κινδυνεύει από κάποιον άλλον;	
Με άλλα λόγια, **πρόκειτα**ι για μία βίαιη επιστροφή στην **εποχή των ηγεμονιών,** (ΠΠ5.1)	Με άλλα λόγια → επεξήγηση της ΠΠ4 Πρόκειται →Παραλείπεται το υποκείμενο Βίαιη επιστροφή → που συμβαίνει με τη χρήση βίας Εποχή των ηγεμονιών → σε	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: ιδεολογικό/πολιτ ικό ζήτημα:*	Η εισβολή ως επιστροφή Η επιστροφή ως βίαιη Επιστροφή της εποχής των ηγεμονιών → η εισβολή ως επιστροφή → η εισβολή ως διαδρομή → η	

	ποιες ηγεμονίες αναφέρεται;	εποχή των ηγεμονιών **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Πρακτικές: επιστροφή* **Στρατηγικές κατηγόρησης:** βίαιη→ χαρακτηριστικό της επιστροφής των ηγεμονιών→ χαρακτηριστικό της εισβολής	εισβολή ως επάνοδος σε προηγούμενη εποχή	
όταν, όμως, **όλοι** γνωρίζουμε πως η **πρόοδος** του κόσμου και η **σταθερότητα** της ηπείρου μας **προέκυψε** από το **εντελώς αντίθετο,** τη συνεργασία *δηλαδή* μεταξύ ελεύθερων και ανεξάρτητων κρατών με βάση κοινούς κανόνες και διεθνώς αναγνωρισμένες	Όλοι → σε ποιους αναφέρεται; Στους/ στις παρόντες/ούσες Ειδ. Ημ. Διατ.; Στον ελληνικό λαό; Στους/στις ακροατές/τριες; Σε όλη την Ευρώπη; Γνωρίζουμε→ α' πληθυντικό → αίσθηση οικειότητας, η χρήση αποδίδει συλλογικότητα,	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσ ών** → *Συλλογικές έννοιες:* όλοι *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* κόσμος **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή**	Η πρόοδος και η σταθερότητα ως αποτέλεσμα συνεργασίας Συνεργασία ως εντελώς αντίθετο της εισβολής Η εισβολής ως πρόβλημα σταθερότητας και προόδου	

συνθήκες. (ΠΠ5.2)	Ηπείρου → έμφαση στην Ευρώπη Εντελώς αντίθετο (σσ. Της εισβολής) Δηλαδή → επεξήγηση Ελεύθερα και ανεξάρτητα κράτη Κοινοί κανόνες Διεθνώς αναγνωρισμένες συνθήκες	**συμβάντων στον λόγο** *Απτά: ήπειρος Πολιτικά ζητήματα:* πρόοδος, σταθερότητα, ανεξάρτητο κράτος, κανόνες, συνθήκες **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικά:* προέκυψε, γνωρίζουμε **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Ελεύθερα και ανεξάρτητα→ ιδιότητα κρατών, κοινοί→ ιδιότητα κανόνων, διεθνώς αναγνωρισμένες → γνώρισμα συνθηκών		
Καθώς, **μάλιστα,** η συγκεκριμένη **απόπειρα επιβολής** του παρελθόντος στο παρόν	Μάλιστα → έμφαση Υλοποιείται → παθητική φωνή, γ' ενικό συγκεκριμένη→	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή**	Η εισβολή ως υλοποίηση επιβολής του παρελθόντος	Πριν «εισβολή» τώρα «απόπειρα επιβολής του παρελθόντος» Τρόπος περιγραφής

υλοποιείται με μία **ωμή και βίαιη** προβολή ισχύος, (ΠΠ5.3)	προσδιορισμός της συγκεκριμένης συνθήκης (γιατί οποιαδήποτε άλλη επιβολή είναι εντάξει;) Απόπειρα →Προσπάθεια Επιβολή του παρελθόντος → εξαναγκασμός Προβολή ισχύος	**συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: νοητικό αντικείμενο/συναίσθημα:* επιβολή, *Πολιτικά ζητήματα*: προβολή ισχύος **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Αφηρημένα: Νοητικά:* απόπειρα *Πρακτικά:* Υλοποιείται **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Ωμή και βίαιη → χαρακτηριστικό της προβολής ισχύος	Η εισβολή ως ωμή και βίαιη προβολή ισχύος	εισβολής/πρακτικής της Ρωσίας
ο **αγώνας** για την αποτροπή της γίνεται μία **παγκόσμια υπόθεση** προάσπισης της ελευθερίας. (ΠΠ5.4)	Γίνεται → γ' ενικό παθητική φωνή Αγώνας → υποκείμενο →έντονη προσπάθεια Αποτροπή της → αποτροπή της	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν*	Η αποτροπή της εισβολής ως αγώνας Ο αγώνας ως παγκόσμια υπόθεση Στόχος → προάσπιση της ελευθερίας	Η αποτροπή της επιβολής του παρελθόντος ως δύσκολη

	επιβολής του παρελθόντος	*μετωνυμικά τοπωνύμια:* παγκόσμια **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα: ιδεολογικά ζητήματα:* αγώνας, αποτροπή, προάσπιση ελευθερίας **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές: γίνεται, υπόθεση* **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Παγκόσμια→ χαρακτηριστικό της υπόθεσης προάσπισης της ελευθερίας	Η αποτροπή της εισβολής ως δύσκολη	
Και ίσως **δεν είναι τυχαίο** ότι οι **μάχες** αυτές μαίνονται και **πάλι** στις	Δεν είναι τυχαίο Μαίνονται (γ' ενικό, παθ.φωνή) υποκείμενο: μάχες	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών**	Ρωσία και Ουκρανία ως αιματοβαμμένες Ρωσία και Ουκρανία ως οι	Τα κοινά Ρωσίας Ουκρανίας

«αιματοβαμμένες χώρες», (ΠΠ6.1)	Πάλι →επανάληψη (ιστορικού γεγονότος;) «αιματοβαμμένες χώρες»→ σε ποια γεγονότα αναφέρεται; Τα προσδιορίζει παρακάτω; → προσωποποίηση → Ρωσία και Ουκρανία ως αιματοβαμμένες	*Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* αιματοβαμμένες χώρες **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Αφηρημένα: Πολιτικά ζητήματα: μάχες **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Πρακτικές: μαίνονται **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Αιματοβαμμένες → χαρακτηριστικό των χωρών	πλευρές του πολέμου Η εισβολή ως επανάληψη της ιστορίας	
όπως τις ονόμασε ο ιστορικός Τίμοθι Σνάιντερ -«Bloodlands»- σε μια περιοχή που γνώρισε τον **πιο φονικό λιμό** του	Φονικός λιμός 20ος αιώνας Τίμοθι Σνάιντερ: υποκείμενο Κολεκτιβοποίηση Σοβιέτ	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών**	Η Ρωσία και η Ουκρανία ως χώρες με κοινή ιστορία Πριν «αιματοβαμμένες»	Τα κοινά Ρωσίας - Ουκρανίας

20ού αιώνα με τη **βίαιη κολεκτιβοποίηση της γης από τα σοβιέτ**, (ΠΠ6.2)		*Κύρια ονόματα:* Τίμοθι Σνάιντερ, Bloodlands, σοβιέτ *Επαγγελματικά ανθρωπωνύμια:* ιστορικός **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Απτά: γη, περιοχή, λιμός Αφηρημένα: πολιτικά ζητήματα, κολεκτιβοποίηση* **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο** *Λεκτικές:* ονόμασε *Νοητικές:* γνώρισε **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Φονικός → λιμός	Τώρα αιτιολόγηση: φονικός λιμός → φονικός άρα υπήρχαν νεκροί, άρα απώλειες Και στις δύο χώρες άρα κοινό σημείο της ιστορίας	
σε έναν **τόπο** στον οποίο ζούσαν εκατομμύρια	Ζούσαν → παρελθοντικός χρόνος	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών**	Πριν αιματοβαμμένες από τον λιμό,	Τα κοινά Ρωσίας - Ουκρανίας

Εβραίοι, όπου το **Ολοκαύτωμα** πήρε τις πιο **εφιαλτικές** του διαστάσεις (ΠΠ6.3)	Εκατομμύρια Εβραίοι Εφιαλτικές διαστάσεις	**δρώντων/δρουσών** → *Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές ομάδες:* Εβραίοι Συλλογικές έννοιες στις οποίες περιλαμβάνονται τοπωνύμια: τόπο **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Απτά: διαστάσεις Ιστορικα:* Ολοκαύτωμα **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Απτές: Ζούσαν **Στρατηγικές κατηγόρησης:** εφιαλτικές→ χαρακτηριστικό των διαστάσεων του Ολοκαυτώματος	τώρα ολοκαύτωμα Η Ρωσία και η Ουκρανία ως χώρες με κοινή ιστορία	

και στα **ίδια** χώματα όπου **ενωμένοι** Ρώσοι και Ουκρανοί **πολέμησαν σκληρά** τους **ναζί**, ανοίγοντας τελικά τον δρόμο για τη συντριβή τους. (ΠΠ6.4)	χώματα→ η σύσταση του εδάφους ως γεωπολιτικός χώρος →χώμα = έδαφος=χώρα ενωμένοι συντριβή	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες:* Ρώσοι, Ουκρανοί *Ιδεολογικά ανθρωπωνύμια:* ναζί **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Απτά:* χώματα *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* συντριβή **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές:* ανοίγοντας τον δρόμο *Απτές*: πολέμησαν	Η Ρωσία και η Ουκρανία ως ενωμένες χώρες Τα εδάφη της εισβολής ως κοινοί ιστορικοί τόποι Η Ρωσία και η Ουκρανία ως σύμμαχοι απέναντι στους ναζί	Τα κοινά Ρωσίας – Ουκρανίας (Σε όλη την ΠΠ6 περιγράφονται κοινές ιστορικές εμπειρίας Ρωσίας – Ουκρανίας)

		Στρατηγικές κατηγόρησης: Ενωμένοι → παρελθοντική/ιστορική ιδιότητα Ρώσων και Ουκρανών		
Είναι, όμως, **σίγουρα τραγικό** ότι αυτή η **βάναυση εισβολή** εκτελείται στο **όνομα** του ρωσικού λαού και υπό το **σαθρό** πρόσχημα της **δήθεν ετεροχρονισμένης αποναζιστοποίησης** της Ουκρανίας. (ΠΠ7.1)	Εκτελείται → παθ. Φωνή απουσιάζει το ποιητικό αίτιο Στο όνομα του ρωσικού λαού → που επικαλείται τις αρχές, τις αξίες κ.λπ. Σαθρό πρόσχημα Δήθεν → αμφισβήτηση Ετεροχρονισμένης αποναζιστοποίησης	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Ουκρανία *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* ρωσικός λαός **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Πολιτικά ζητήματα:* βάναυση εισβολή, πρόσχημα Ιδεολογικά ζητήματα:	Πριν πρόσχημα απειλής Συγκεκριμενοποιείται η απειλή → ύπαρξη ναζισμού στην Ουκρανία → αμφισβήτηση απειλής («δήθεν») Η εισβολή ως αδικαιολόγητη Σαθρός = δεν έχει βάση Άρα το πρόσχημα δεν έχει βάση Άρα η αποναζιστοποίηση δεν έχει βάση (Το δικαιολογεί;)	Κριτική στην πρακτική/εισβολή της Ρωσίας Η εισβολή ως βάναυση

		αποναζιστοποίηση **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Βάναυση → χαρακτηριστικό της εισβολής σαθρό→ χαρακτηριστικό για το πρόσχημα της εισβολής ετεροχρονισμένη → ιδιότητα της αποναζιστοποίησης		
Και αυτό, όταν στη **Μόσχα** έχουμε ήδη **διαδηλώσεις** υπέρ της ειρήνης, στη δε Ουκρανία τα **ακροδεξιά** κόμματα δεν συγκεντρώνουν παραπάνω από το 2%. (ΠΠ7.2)	Μόσχα → πρωτεύουσα Ρωσίας Διαδηλώσεις → διαμαρτυρία γενικού πληθυσμού Ειρήνη Ακροδεξιά κόμματα → μικρό ποσοστό (<2%)	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Μόσχα, Ουκρανία Ιδεολογικά ανθρωπωνύμια: ακροδεξιά κόμματα **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο**	Πριν η εισβολή στο όνομα του ρωσικού λαού Τώρα ο ρωσικός λαός υπέρ της ειρήνης με διαδηλώσεις **Άρα** εισβολή ως αδικαιολόγητη	Κριτική στην πρακτική/εισβολή της Ρωσίας Η εισβολή ως αδικαιολόγητη

		Αφηρημένα: *Ιδεολογικά ζητήματα:* ειρήνη **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Πρακτικές: διαδηλώσεις **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Ακροδεξιά→γνώ ρισμα των κομμάτων		
Πρόκειται, **συνεπώς**, για μια εισβολή παράλογη, αλλά και ανιστόρητη. (ΠΠ8.1)	Συνεπώς→ συμπέρασμα Εισβολή → παράλογη, ανιστόρητη	**Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα :* εισβολή **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Παράλογη και ανιστόρητη →χαρακτηριστικ ά της εισβολής	Η Ρωσία ως εισβολέας Η εισβολή ως παράλογη και ανιστόρητη	Κριτική στην πρακτική/εισβολ ή της Ρωσίας
Είναι μια **ρήξη** που επιδιώκει μια **λήξη**, τη **λήξη** της περιόδου με	Υποκείμενο: εισβολή Επιδιώκει → εκφράζει σκοπό	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών**	Η εισβολή ως ρήξη Η Ρωσία ως αποσκοπούσα	Κριτική στην πρακτική/εισβολ ή της Ρωσίας

τις περισσότερες **δεκαετίες** ειρήνης και ευημερίας στην Ευρώπη. (ΠΠ8.2)	→ λήξη της περιόδου ειρήνης Λήξη (επάνληψη, έμφαση) Περίοδος ως «μακροβιότερη» στην ειρήνη και την ευημερία της Ευρώπης	**δρώντων/δρουσ ών** *Κύρια ονόματα:* Ευρώπη **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* ειρήνη, ευημερία **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Απτά:* ρήξη, λήξη **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Περισσότερες→ ιδιότητα δεκαετιών	της διάλυσης της ειρήνης στην Ευρώπη Η εισβολή ως κατάργηση της ειρήνης και της ευημερίας Η εισβολή με συνέπειες για την Ευρώπη και όχι μόνο για την Ουκρανία	Η εισβολή ως λήξη της ειρήνης Πριν πρόκληση προσφυγιάς, τώρα λήξη ευημερίας και ειρήνης Κατασκευάζονται οι συνέπειες της εισβολής στην Ευρώπη Τρόπος περιγραφής των συνεπειών της ρωσικής εισβολής στην Ευρώπη
Θέλω να είμαι **σαφής**: Η ρωσική **εισβολή** έχει ως **στόχο** να αλλάξει με τη **βία** την αρχιτεκτονική ασφάλειας στην Ευρώπη. (ΠΠ9.1)	θέλω → ρήμα επιθυμίας σαφής → χωρίς αμφιβολία βία αρχιτεκτονική ασφάλειας αυτά δείχνουν την κριτική στη ρωσική εισβολή	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσ ών** → *Κύρια ονόματα:* Ευρώπη **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή**	η ασφάλεια ως κτίσμα η βία ως αλλαγή η διατάραξη της ασφάλειας ως συνέπεια της βίας	Κριτική στην εισβολή της Ρωσίας Συνέπειες ρωσικής εισβολής Πριν πρόκληση προσφυγιάς, λήξη ευημερίας και ειρήνης , τώρα αλλαγή της

		συμβάντων στον λόγο Απτά : βία Αφηρημένα πολιτικά **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: θέλω Πρακτικές: αλλάξει		αρχιτεκτονικής ασφάλειας Κατασκευάζονται οι συνέπειες της εισβολής στην Ευρώπη – Τρόπος περιγραφής των συνεπειών της ρωσικής εισβολής στην Ευρώπη
Οι **απειλές** του Ρώσου προέδρου προς τη Σουηδία, προς τη Φινλανδία μιλούν μόνες τους. (ΠΠ9.2)	Απειλές Ρώσος Πρόεδρος → Putin Σουηδία, Φινλανδία ως δεχόμενες απειλές Μιλούν από μόνες τους→ λαϊκή έκφραση για να δηλώσει κάτι που δεν χρειάζεται επεξήγηση	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Επαγγελαμτικά ανθρωπωνύμια:* Ρώσος πρόεδρος Κύρια ονόματα: Σουηδία , Φινλανδία **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: απειλές **Κατασκευή διαδικασιών και**	Απειλές → Ποιες είναι αυτές; Τις δηλώνει; (Αν όχι να το κοιτάξω για το συγκείμενο) Ο Putin ως απειλητικός	

		δράσεων στον λόγο: Λεκτικές: μιλούν **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Ρώσου→ ιδιότητα του Προέδρου Putin		
Είναι **φανερό** ότι εισερχόμαστε πια σε μια άλλη **ιστορική** εποχή, αντιμέτωποι με κινδύνους που πιστεύαμε πια τους είχαμε ξορκίσει. (ΠΠ9.3)	Φανερό Εισερχόμαστε→ α' πληθ. ενεργ. Φωνή ενστ→ αίσθηση οικειότητας, η χρήση αποδίδει συλλογικότητα Αντιμέτωποι Κινδύνους που είχαμε ξορκίσει → λαϊκή έκφραση	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: κίνδυνοι **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: Ξορκίσει, πιστεύαμε **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Ιστορική→ γνώρισμα της εποχής	Η εισβολή ως κίνδυνος Η εισβολή ως είσοδος σε νέα ιστορική εποχή	Κριτική στην εισβολή/πρακτική της Ρωσίας Η εισβολή ως αναδιαμόρφωση της ιστορίας
Η **Δύση**, λοιπόν, η ευρωπαϊκή μας **οικογένεια** καλείται να **αναβαπτισθεί** στις αξίες της,	Ευρωπαϊκή οικέγενεια→ προσδιορισμός της Δύσης Η Ευρώπη ως οικογένεια	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσ ών**	Η εισβολή ως λόγος ανανέωσης των αξιών της Δύσης Η αναβάφτιση ως μεταφορά, οι	

καθώς και θα τις υπερασπίζεται και θα τις ενδυναμώνει, (ΠΠ10.1)	Η Ευρώπη ως ομάδα με στενούς δεσμούς Καλείται→ παθητική φωνή (παραλείπεται το ποιητικό αίτιο). Αναβαπτισθεί → μεταφορά να ανανεώσει τις αξίες της	*Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες:* ευρωπαϊκή οικογένεια *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* Δύση **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* αξίες **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές*: καλείται, αναβαπτισθεί *Πρακτικές*: υπερασπίζεται, ενδυναμώνει **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	αξίες ως βαπτιζόμενες Οι αξίες της Ευρώπης ως χρήζουσες υπεράσπισης και ενδυνάμωσης	

		ευρωπαϊκής→ γνώρισμα της οικογένειας		
, γιατί πράγματι και από την **ατλαντική** αλλά και από την **ευρωπαϊκή** συμμαχία δεν έχουν λείψει μέχρι σήμερα ούτε οι καθυστερήσεις ούτε οι δισταγμοί.(ΠΠ10.2)	Γιατί→ αιτιολογικός σύνδεσμος Ατλαντική συμμαχία→ΝΑΤΟ ευρωπαϊκή συμμαχία σήμερα→χρονικός προσδιορισμός	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνονται μετωνυμικά τοπωνύμια: ατλαντική συμμαχία, ευρωπαϊκή συμμαχία **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: καθυστερήσεις, δισταγμοί **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: λείψει **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	Καθυστερήσεις και δισταγμοί→ κριτική στην ΕΕ και στο ΝΑΤΟ	Κριτική στις πρακτικές της ΕΕ και του ΝΑΤΟ **Πριν** η Δύση αναβαπτισμός ιδεών/αξιών, τώρα αιχμές για δισταγμούς. Τρόπος περιγραφής πρακτικών της Δύσης

		ατλαντική→ ιδιότητα της συμμαχίας ευρωπαϊκή → ιδιότητα της συμμαχίας		
Όταν, όμως, **αυτή η τελευταία πρόκληση** χτύπησε τον **πυρήνα** της παγκόσμιας γεωπολιτικής ισορροπίας, (ΠΠ10.3)	Όταν→ χρονικός προσδιορισμός (ασαφής) Πρόκληση→ τελευταία (Ποιες ήταν οι άλλες;) Χτύπησε→ μεταφορική χρήση ρήματος Πυρήνας	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: πρόκληση , πυρήνας Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα: γεωπολιτική ισορροπία **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Απτά: χτύπησε **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Τελευταία→ γνώρισμα πρόκλησης, προσδιοριστικό χρονικό –	Η εισβολή ως πρόκληση Η εισβολή ως χτύπημα του πυρήνα Η Ουκρανία ή η ύπαρξη πολέμου στην Ευρώπη ως πυρήνας γεωπολιτικής ισορροπίας ; (Γιατί;) Πυρήνας ως κέντρο γεωπολιτικής ισορροπίας Η εισβολή ως ανατάραξη των ισορροπιών Έμφαση στις γεωπολιτικές συνέπειες	Κριτική στην εισβολή της Ρωσίας Συνέπειες ρωσικής εισβολής σε παγκόσμιο επίπεδο Πριν πρόκληση προσφυγιάς, λήξη ευημερίας και ειρήνης , αλλαγή της αρχιτεκτονικής ασφάλειας, τώρα διατάρξη της γεωπολιτικής ισορροπίας Κατασκευάζονται οι συνέπειες της εισβολής στην Ευρώπη – Πριν τρόπος περιγραφής των συνεπειών της ρωσικής εισβολής στην Ευρώπη ,

		αλληλουχίας προκλήσεων Γεωπολιτική→ ιδιότητα ισορροπίας – προσδιορισμός σε ποια ισορροπία αναφερόμαστε		Τώρα προσθήκη του παγκόσμιου επιπέδου
αυτά τα **εμπόδια** ξεπεράστηκαν μέσα σε **ημέρες**, **σαν** να προβαλλόταν μέσα στο **ίδιο** το σπίτι μας αυτά που συμβαίνουν στο Κίεβο, στο Χάρκοβο, στη Μαριούπολη, στην Οδησσό. (ΠΠ10.4)	Αυτά τα εμπόδια→ επεξήγηση ΠΠ10.3 Εμπόδιο (σε τι αναφέρεται;) Ξεπράστηκαν→ χρήση αορίστου (παρελθοντικός στιγμαίος χρόνος) (απουσία «Από ποιον;») Σαν → εισαγωγή παρομοίωσης Ίδιο → έμφαση Αυτά που συμβαίνουν → εισβολή	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** → *Κύρια ονόματα:* Κίεβο, Χάρκοβο, Μαριούπολη, Οδησσός *Σχεσιακά τοπωνύμια:* σπίτι μας **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: εμπόδια	Οι δισταγμοί και οι καθυστερήσεις (ΠΠ10.2) ως εμπόδια Παρομοίωση της εισβολής με κινηματογραφική ταινία Η προβολή της εισβολής ως δημιουργία ενσυναίσθησης Η προβολή της ειβολής ως έναυσμα για την επέμβαση της ΕΕ και της Διεθνούς κοινότητας	Η επέμβαση της ΕΕ και της διεθνούς Κοινότητας Η λήξη των διφμάων και των καθυστερήσεων (Ποιες είναι αυτές οι δράσεις; Τις προσδιορίζει παρακάτω;)

Παράρτημα 4. 1: Ανάλυση 10 παραγράφων ΠΠ

Αποσπάσματα	**Κωδικοποίηση**			**Ευρύτερες Κατηγορίες**

κειμένου/λόγου	**(λέξεις/φράσεις-κλειδιά)**	**Κωδικοποίηση Wodak**	**Θέματα/Υποθέματα**	**(Θέματα/Υποθέματα)** πώς κατασκευάζεται α) η Ρωσία, β) η Ουκρανία και γ) αυτό που συμβαίνει ανάμεσα στις δύο χώρες
Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Παρακολουθούμε **όλοι** τις τελευταίες μέρες να συντελούνται **δραματικές** εξελίξεις στην ευρωπαϊκή ήπειρο. (ΠΑΑ.1.1)	Συντελούνται (παθητική φωνή, απουσιάζει το ποιητικό αίτιο) Δραματικές εξελίξεις Ευρωπαϊκή ήπειρος	**Στρατηγική ονομάτισης → Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών →** *Συλλογικές έννοιες:* όλοι **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο:** *Απτά:* εξελίξεις **Στρατηγικές κατηγόρησης:** δραματικές→ χαρακτηριστικό εξελίξεων	Η εισβολή ως δραματική εξέλιξη Οι εξελίξεις ως δραματικές	Οι εξελίξεις ως δραματικές
Η ρωσική **εισβολή** στην **Ουκρανία** βυθίζει μια ευρωπαϊκή	Ρωσική εισβολή Βυθίζει (ρήμα με	**Στρατηγική ονομάτισης → Κατασκευή κοινωνικών**	Η Ρωσία ως εισβολέας στην Ουκρανία	Κριτική στην πρακτική/εισβολή της Ρωσίας Η Ρωσία ως εισβολέας

χώρα στο ζόφο του πολέμου, στο αίμα, στην καταστροφή και επαναφέρει την Ευρώπη, αλλά και ολόκληρη την ανθρωπότητα σε σκοτεινές και επικίνδυνες εποχές. (ΠΑΑ1.2)	μεταφορική χρήση) Ουκρανία Ευρωπαϊκή χώρα Ζόφος του πολέμου Επαναφορά Ευρώπης και ανθρωπότητα ς Σκοτεινές και επικίνδυνες εποχές *Χρήση ποιητικού λόγου, έκκληση στο συναίσθημα*	**δρώντων/δρουσώ ν →** **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	Η Ουκρανία παρομοιάζεται με καράβι Επαναφορά της Ευρώπης και της ανθρωπότητας σε σκοτεινές και επικίνδυνες εποχές (Που αναφέρεται; Το προσδιορίζει παρακάτω;)	Συνέπειες της ρωσικής εισβολής
Αυτές τις **κρίσιμες στιγμές** πιστεύω ότι **απαιτείται** από όλους μας να σταθούμε στο **ύψος των περιστάσεων**. (ΠΑΑ2.1)	Κρίσιμες στιγμές Πιστεύω (ρήμα που δηλώνει προσωπική άποψη, χρήση α' ενικού) Απαιτείται (ρήμα απαίτησης) Ύψος των περιστάσεων	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσώ ν →** Συλλογικές έννοιες: όλους μας **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο:** Απτά: στιγμές, περιστάσεις	Στιγμές ως κρίσιμες Απαραίτητη στάση του κόσμου απέναντι στην εισβολή (προς το παρόν δεν την προσδιορίζει ποια πρέπει να είναι, να δούμε παρακάτω)	Η απαιτούμενη στάση της Ελλάδας απέναντι στην εισβολή

		Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο: Νοητικές: πιστεύω, απαιτείται **Στρατηγικές κατηγόρησης:** κρίσιμες→ χαρακτηριστικό των στιγμών	Αυτές – έμφαση (αυτές και όχι άλλες)	
Απαιτείται, **θα έλεγα**, εθνική σύνεση, ανθρωπιστική ευαισθησία, πολιτική ειλικρίνεια και αποφασιστικότητα. (ΠΑΑ2.2)	Απαιτείται (επανάληψη-ρήμα απαίτησης, παθητική φωνή απουσιάζει το ποιητικό αίτιο) Σύνεση ευαισθησία ειλικρίνεια αποφασιστικότητα (ρευστές έννοιες στην πολιτική)	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο:** *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* εθνική σύνεση, ανθρωπιστική ευαισθησία, *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* πολιτική ειλικρίνεια αποφασιστικότητα. **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:**	Η εθνική σύνεση, η ανθρωπιστική ευαισθησία, η πολιτική ειλικρίνεια και η αποφασιστικότητα ως τα προαπαιτούμενα της στάσης της Ελλάδας απέναντι στην εισβολή	Πριν απαιτείται να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων, τώρα εθνική σύνεση, ανθρωπιστική ευαισθησία, πολιτική ειλικρίνεια και αποφασιστικότητα. Τρόπος περιγραφής της απαιτούμενης στάσης της Ελλάδας απέναντι στην εισβολή.

		Λεκτικές: θα έλεγα Νοητικές: Απαιτείται **Στρατηγικές κατηγόρησης:** εθνική→ ιδιότητα της σύνεσης, ανθρωπιστική→ ιδιότητα της ευαισθησίας, πολιτική→ ιδιότητα της ειλικρίνειας		
Είναι στιγμές που **επιτάσσουν** το εθνικό να ταυτίζεται με την αλήθεια, με την αυτοσυγκράτηση, με την αποφυγή της παγίδας να **μετατρέψουμε** μια **διεθνή κρίση σε κομματική και μικροκομματική ακρισία**, να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων. (ΠΑΑ2.3)	Στιγμές Επιτάσσουν (κι άλλο ρήμα απαίτησης) Εθνικό Αλήθεια Ταυτίζεται Ύψος των περιστάσεων (επανάληψη) Μετατρέψου με (υποκείμενο; Οι πολιτικοί;) Μικροκομματική ακρισία παγίδα	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: διεθνή κρίση, περίσταση, παγίδα *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα*: εθνικό, παγίδα, *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* κομματική και μικροκομματική ακρισία *Νοητικό αντικείμενο/συναί*	Η εισβολή ως διεθνής κρίση Η εισβολή ως παγίδα Η απαιτούμενη στάση της Ελλάδας απέναντι στην ρωσική εισβολή	

		σθημα: αλήθεια, αυτοσυγκράτηση **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: επιτάσσουν, ταυτίζεται, μετατρέψουμε Πρακτικές: σταθούμε **Στρατηγικές κατηγόρησης:** διεθνής→ ιδιότητα της κρίσης, κομματική και μικροκομματική→ χαρακτηριστικά ακρισίας		
Φοβάμαι ότι σε **πολλά** σημεία της τοποθέτησης του **Πρωθυπουργού** το μυαλό του ήταν στους **πολιτικούς του αντιπάλους** και όχι στον Putin και στον	Φοβάμαι-ρήμα φόβου Πολλά σημεία (αόριστο, τα προσδιορίζει;) Πρωθυπουργός Πολιτικοί αντίπαλοι (ποιοι είναι αυτοί;) Putin Erdoğan	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Putin, Erdoğan *Επαγγελματικά ανθρωπωνύμια:* Πρωθυπουργός , πολιτικοί αντίπαλοι	Η εισβολή ως αφορμή κομματικής αντιπαράθεσης Η κριτική στην Κυβέρνηση	

Erdoğan. (ΠΑΑ3.1)		**Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: σημεία **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: φοβάμαι, το μυαλό του ήταν Λεκτικές: τοποθέτηση **Στρατηγικές κατηγόρησης:** πολλά→ χαρακτηριστικό των σημείων της τοποθέτησης του Π πολιτικοί→ ιδιότητα των αντιπάλων		
(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)				
Εγώ **πιστεύω**, όμως, ότι σήμερα πρέπει -παρά	Πιστεύω σήμερα→ χρονικός	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών**	Η στάση απέναντι στον πόλεμο ως κοινός στόχος	

τις **διαφορές** μας που είναι *γνωστές*, *υπαρκτές* και θα **διατυπωθούν** - να υπάρξουν και να ακουστούν σε αυτή την **Αίθουσα** κοινοί στόχοι για **όλους** μας, (ΠΑΑ4.1)	προσδιορισμός διαφορές κοινοί στόχοι	**δρώντων/δρουσών** *Συλλογικές έννοιες:* όλους **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Απτά:* Αίθουσα *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* διαφορές, στόχοι **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: πιστεύω Λεκτικές: διατυπωθούν, ακουστούν **Στρατηγική κατηγόρησης:** Γνωστές, υπαρκτές→ χαρακτηριστικά των διαφορών κοινοί→ χαρακτηριστικό των στόχων	του Κοινοβουλίου (Ποιοι είναι αυτοί οι στόχοι;)	
γι' αυτό που **ονομάζουμε** εθνικό	Ονομάζουμε (α πληθυντικό-	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή**	Το εθνικό και πατριωτικό	

συμφέρον, πατριωτικό συμφέρον και για το συμφέρον της ειρήνης, της προκοπής, της ειρηνικής συμβίωσης των λαών σε διεθνές επίπεδο. (ΠΑΑ4.2)	συλλογικότητα, οικειότητα) Εθνικό συμφέρον Πατριωτικό συμφέρον	**κοινωνικών δρώντων/δρουσών:** *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* λαών σε διεθνές επίπεδο **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* εθνικό συμφέρον *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* πατριωτικό συμφέρον, ειρήνη, προκοπή Απτά: ειρηνική συμβίωση **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Λεκτικές:* ονομάζουμε	συμφέρον ως κοινός στόχος Η ειρήνη, η προκοπή, η ειρηνική συμβίωση ως κοινός στόχος	
Πιστεύω ότι αυτή η προσπάθεια	Πιστεύω→ προσωπική άποψη	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή**	Οι κοινοί στόχοι για την	

να αποτυπωθούν κοινοί στόχοι ανταποκρίνεται και σ' αυτό που ο ελληνικός λαός **σήμερα** θέλει να ακούσει από αυτή τη συζήτηση, (ΠΑΑ5.1)	Προσπάθεια Αποτύπωση κοινών στόχων ως ανταπόκριση του ελληνικού λαού σήμερα→ χρονικός προσδιορισμός	**κοινωνικών δρώντων/δρουσών** **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	εισβολή στην Ουκρανία Η ανταπόκριση του ελληνικού λαού	
γιατί **πιστεύω** βαθιά ότι στο σύνολο των Ελλήνων, για να μην πω στη συντριπτική τους πλειοψηφία, αυτοί οι κοινοί στόχοι υπάρχουν. (ΠΑΑ5.2)	γιατί→ αιτιολογικός σύνδεσμος, αιτιολόγηση ΠΑΑ5.1 βαθιά	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες:* Έλληνες **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές:* πιστεύω Πρακτικές: υπάρχουν **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	Η πίστη ως βαθιά Η ύπαρξη των κοινών στόχων ως πλειοψηφική	Οι κοινοί στόχοι για την εισβολή στην Ουκρανία

		συντριπτική→ ιδιότητα της πλειοψηφίας κοινοί→ χαρακτηριστικό των στόχων		
Ποιοι είναι αυτοί οι κοινοί στόχοι; (ΠΑΑ6.1)	Θέση ρητορικού ερωτήματος (τέχνασμα)		Οι κοινοί στόχοι για την εισβολή στην Ουκρανία (Μέχρι τώρα δεν έχουν προσδιοριστεί)	
Η ταχύτερη δυνατή **αποκατάσταση** της ειρήνης, η προστασία των εθνικών μας συμφερόντων σε μια τόσο ρευστή και επικίνδυνη κατάσταση και η αλληλεγγύη μας σε όσους **υποφέρουν** τούτη την ώρα από τη λαίλαπα του πολέμου στο Κίεβο, στο	Αποκατάσταση ειρήνης Προστασία συμφερόντων Ρευστή κατάσταση Λαίλαπα κάθε→ χωρίς εξαιρέσεις τούτη την ώρα→ λαϊκή έκφραση υποφέρουν	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/ δρουσών:** *Κύρια ονόματα:* Κίεβο, Χάρκοβο, Μαριούπολη, Ουκρανία Ανθρωπωνύμια που αναφέρονται σε γεωπολιτικές μονάδες: ελληνικό στοιχείο **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο**	Οι κοινοί στόχοι για την εισβολή στην Ουκρανία Η εισβολή ως πολεμική λαίλαπα	Η εισβολή ως πολεμική λαίλαπα

Χάρκοβο, στη Μαριούπολη που έχουμε και το ελληνικό στοιχείο, σε κάθε πόλη και χωριό της Ουκρανίας. (ΠΑΑ6.2)		*Απτά:* χωριό, πόλεμος, λαίλαπα, πόλη, κατάσταση *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* αποκατάσταση ειρήνης, αλληλεγγύη, *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* προστασία εθνικών συμφερόντων **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο: Στρατηγικές κατηγόρησης:**		
Αυτές τις κρίσιμες ώρες, λοιπόν, οφείλουμε **όλοι**, χωρίς **αστερίσκους**, απερίφραστα να καταδικάσουμε την εισβολή της **Ρωσικής Ομοσπονδίας**, την	Κρίσιμες ώρες Καταδικάσουμε Εισβολή Ρωσική Ομοσπονδία Αναθεωρητική λογική Πολεμικές επιχειρήσεις	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών:** *Κύρια ονόματα:* Ουκρανία, *Συλλογικές έννοιες:* όλοι *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν*	Κριτική στην εισβολή/πρακτική της Ρωσίας Καταδίκαση της ρωσικής εισβολής Η εισβολή ως παραβίαση εδαφικής ακεραιότητας και κυριαρχίας Οι ρωσικές πολεμικές	Η Ρωσική Ομοσπονδία ως παραβάτης της εδαφικής ακεραιότητας Η Ουκρανία ως παραβιαζόμενη εδαφικά και κυριαρχικά

παραβίαση της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας και της κυριαρχίας της Ουκρανίας, όπως βεβαίως και την απαράδεκτη αναθεωρητική λογική στην οποία βασίζονται οι ρωσικές πολεμικές επιχειρήσεις. (ΠΠ7.1)		*μετωνυμικά τοπωνύμια:* Ρωσική Ομοσπονδία **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: εισβολή, πολεμικές επιχειρήσεις Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα: κρίσιμες ώρες Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα: εδαφική ακεραιότητα, κυριαρχία, αναθεωρητική λογική **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Νοητικές: καταδικάσουμε **Στρατηγικές κατηγόρησης:** κρίσιμες→ χαρακτηριστικό των ωρών ,	επιχειρήσεις ως αποτέλεσμα απαράδεκτης αναθεωρητική ς λογικής	

		εδαφική→ ιδιότητα της ακεραιότητας, απαράδεκτη αναθεωρητική→ χαρακτηριστικά της λογικής της Ρωσίας		
Οφείλουμε να εκφράσουμε την **αμέριστη** αλληλεγγύη και συμπαράστασή μας στον **ουκρανικό** λαό, τη βαθιά θλίψη μας, τα βαθιά συλλυπητήριά μας στις οικογένειες των ομογενών μας που **σκοτώθηκαν** κατά τη ρωσική εισβολή (ΠΑΑ8.1)	Οφείλουμε Αλληλεγγύη Συμπαράσταση Ουκρανικός λαός Ομογενείς Σκοτώθηκαν Ρωσική εισβολή	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* ουκρανικός λαός, ομογενείς **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Απτά*: εισβολή *Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* αλληλεγγύη, συμπαράσταση *Νοητικό αντικείμενο/*	Κριτική στην πρακτική/ εισβολή της Ρωσίας Η έκφραση αλληλεγγύης και συμπαράστασης στον ουκρανικό λαό ως καθήκον → Η στάση της Ελλάδας απέναντι στην εισβολή Έμφαση στον θάνατο των ομογενών ως συνέπεια της εισβολής και μέρος της κριτικής στην Ρωσία	Η Ρωσία ως εισβολέας

		συναίσθημα: θλίψη, συλλυπητήρια **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές:* οφείλουμε Λεκτικές: εκφράσουμε Πρακτικές: σκοτώθηκαν **Στρατηγικές κατηγόρησης:** αμέριστη→ χαρακτηριστικό της αλληλεγγύης		
και βεβαίως την αλληλεγγύη, τη συμπαράσταση, τη θλίψη για κάθε **απώλεια ανθρώπινης ζωής** από έναν **πόλεμο** που ξέσπασε με **απόφαση** της Ρωσίας πριν από λίγες μέρες.	Απώλεια ανθρώπινης ζωής Πόλεμος Απόφαση Ρωσίας Πριν λίγες μέρες→ χρονικός προσδιορισμός Αλληλεγγύη συμπαράσταση (επανάληψη)	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/ δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Ρωσία Γενικευτικά ανθρωπωνύμια: ανθρώπινη ζωή **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο**	Κριτική στην εισβολή/πρακτική της Ρωσίας Η εισβολή ως πόλεμος Το ξέσπασμα του πολέμου ως απόφαση της Ρωσίας Η απώλεια ανθρώπινων ζωών ως συνέπεια της ρωσικής εισβολής	Η Ρωσία ως εισβολέας Η εισβολή ως πόλεμος

(ΠΑΑ8.2)		*Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα:* αλληλεγγύη, συμπαράσταση **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο: Στρατηγικές κατηγόρησης:**		
Οφείλουμε να είμαστε απόλυτα ξεκάθαροι ότι οι ενέργειες του Προέδρου Putin αποβαίνουν και θα αποβούν όχι μόνο εις βάρος της ανθρωπότητας, αλλά και εις βάρος του **ρωσικού λαού και** εις βάρος των **ρωσικών συμφερόντων.** (ΠΑΑ9.1)	Οφείλουμε (επανάληψη) Εις βάρος (3 φορές) έμφαση Ρωσικά συμφέροντα Ρωσικός λαός	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Putin *Γενικευτικά ανθρωπωνύμια:* ανθρωπότητα *Επαγγελματικά ανθρωπωνύμια:* Πρόεδρος *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* ρωσικός λαός	Η εισβολή ως ενέργεια Κριτική στην πρακτική/ εισβολή της Ρωσίας Οι συνέπειες της ρωσικής εισβολής Η εισβολή ως πλήγμα των ρωσικών συμφερόντων και του ρωσικού λαού Η εισβολή ως πλήγμα της ανθρωπότητας	Ο Putin ως εισβολέας Ο Putin ως βλάπτων της ανθρωπότητας και της Ρωσίας

		Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* ρωσικά συμφέροντα Απτά: ενέργειες **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Νοητικές:* οφείλουμε *Πρακτικές:* αποβαίνουν, θα αποβούν **Στρατηγικές κατηγόρησης:** ρωσικός→ ιδιότητα του λαού, ρωσικά→ ιδιότητα των συμφερόντων		
Η **διεθνής κοινότητα**, και ειδικά η Ευρωπαϊκή Ένωση -επίσης πρέπει να το πούμε απερίφραστα- **οφείλουν**	Διεθνής κοινότητα ΕΕ ειδικά→ εκφράζει το συγκεκριμένο κρίσιμη ώρα λαός της Ουκρανίας	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Ευρωπαϊκή Ένωση	Η ανάγκη επέμβασης της διεθνούς κοινότητας και της ΕΕ Η εισβολή ως κρίσιμη ώρα	Η εισβολή ως κρίσιμη ώρα Η Ουκρανία ως χρειαζούμενη στήριξης

τούτη την **κρίσιμη ώρα** να στηρίξουν τον λαό της Ουκρανίας (ΠΑΑ9.2)	τούτη→ λαϊκή χρήση του «αυτή»	*Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* λαός της Ουκρανίας **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: ώρα **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** Λεκτικές: πούμε Νοητικές: στηρίξουν **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Κρίσιμη→ χαρακτηριστικό της ώρας		
και να **αξιοποιήσουν** όλα τα διαθέσιμα **διπλωματικά μέσα** προκειμένου να τερματιστεί άμεσα η	όλα→ δηλώνει το σύνολο, χωρίς εξαίρεση διπλωματικά μέσα τερματιστεί επίθεση	**Στρατηγική ονομάτισης Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή**	Η εισβολή ως επίθεση Η ανάγκη επέμβασης της διεθνούς κοινότητας και της ΕΕ Η χρήση διπλωματικών μέσων ως λύση	Η εισβολή ως επίθεση Η διπλωματία ως λύση

επίθεση, (ΠΑΑ9.3)		**συμβάντων στον λόγο** **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο** **Στρατηγικές κατηγόρησης:**		
οι **ρωσικές ένοπλες** δυνάμεις να αποχωρήσουν και να ανοίξει ένας αξιόπιστος δρόμος διπλωματίας και ειρήνης. (ΠΑΑ9.4)	Ρωσικές ένοπλες δυνάμεις Αποχωρήσουν ανοίξει→ μεταφορική χρήση δρόμος	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** Επαγγελματικά ανθρωπωνύμια: ρωσικές ένοπλες δυνάμεις **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Απτά: δρόμος Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα: διπλωματία Αφηρημένα ιδεολογικά ζητήματα: ειρήνη **Κατασκευή διαδικασιών και**	Η ανάγκη επέμβασης της διεθνούς κοινότητας και της ΕΕ Η χρήση των διπλωματικών μέσων Η διπλωματία και η ειρήνη ως δρόμος Η διπλωματία και η ειρήνη ως διαδρομή Άνοιγμα δρόμου, τώρα δηλαδή κλειστός Η διπλωματία με την Ρωσία ως αδύνατη	Οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις ως εισβολείς

		δράσεων στον λόγο: Πρακτικές: αποχωρήσουν, ανοίξουν **Στρατηγικές κατηγόρησης:** Ρωσικές ένοπλες→ ιδιότητα των δυνάμεων, αξιόπιστος→ χαρακτηριστικό του δρόμου		
Είναι **φανερό**, όμως, ότι δεν αρκεί να **μένουμε** σήμερα στις όποιες **διαπιστώσεις**, πολύ περισσότερο να κρυφτούμε πίσω από αυτές. (ΠΑΑ10.1)	Φανερό Όμως → εναντιωματικός σύνδεσμος Δεν αρκεί Να μένουμε → α πληθυντικό Διαπιστώσεις Στις όποιες (ποιες είναι αυτές;) Κρυφτούμε πίσω απ' αυτές Πολύ περισσότερο → έμφαση	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** Νοητικό αντικείμενο: διαπιστώσεις **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο** Πρακτικές: μένουμε, κρυφτούμε **Στρατηγικές κατηγόρησης:**	Η απαιτούμενη στάση του Κοινοβουλίου απέναντι στην εισβολή Η κριτική στην Κυβέρνηση Οι διαπιστώσεις ως κρυψώνα→ υπονοούμενο για την κυβέρνηση	

		όποιες→ χαρακτηριστικό των διαπιστώσεων		
Η **Ουκρανία** τούτη την ώρα **φλέγεται** και οφείλουμε να δράσουμε άμεσα και αποτελεσματικά, για να στηρίξουμε τον ουκρανικό λαό, για να δώσουμε χώρο στη διπλωματία και στον διάλογο. (ΠΑΑ10.2)	Ουκρανία Τούτη την ώρα → λαϊκή έκφραση Φλέγεται (παθ. Φωνή, απουσιάζει το ποιητικό αίτιο) Οφείλουμε (επανάληψη) Άμεσα → χρονικός προσδιορισμός Ουκρανικό λαό Να δώσουμε χώρο → μεταφορική χρήση του χώρου	**Στρατηγική ονομάτισης** **Κατασκευή κοινωνικών δρώντων/δρουσών** *Κύρια ονόματα:* Ουκρανία *Συλλογικές έννοιες που περιλαμβάνουν μετωνυμικά τοπωνύμια:* ουκρανικός λαός *Δεικτικές αντωνυμίες:* τούτη **Κατασκευή αντικειμένων, φαινομένων ή συμβάντων στον λόγο** *Αφηρημένα πολιτικά ζητήματα:* διάλογος **Κατασκευή διαδικασιών και δράσεων στον λόγο:** *Λεκτικές:* διάλογος	Η Ουκρανία ως φλεγόμενη Η απαιτούμενη στάση του Κοινοβουλίου απέναντι στην εισβολή Η άμεση και αποτελεσματική δράση ως απαιτούμενη Η στήριξη του ουκρανικού λαού ως στόχος Οι στόχοι της Ελλάδας για την εισβολή Η διπλωματία και ο διάλογος ως στόχοι	Η Ουκρανία ως φλεγόμενη

Παράρτημα 4. 2 Ανάλυση 10 παραγράφων ΠΑΑ